

PRÄSTGÅRDARNA I BORGÅ STIFT

- en undersökning av utvecklingen för
prästgårdarna i Borgå stift åren 1970-2012

Harry S Backström

AVHANDLING FÖR HÖGRE PASTORALEXAMEN, 2014

Förord

Föreliggande avhandling för högre pastorexamen är resultatet av ett flerårigt arbete där jag har samlat in uppgifter kring prästgårdarna i Borgå stift. Mitt intresse för prästgårdar väcktes i samband med att jag skrev min Pro gradu, den handlade om Esse prästgård, med andra ord kyrkoherdebostället i min hemförsamling. Som utgångspunkt i detta arbete har jag använt mig av Hugo Godenhjelms förteckning från 1935. Godenhjelms förteckning var den enda tillgängliga helhetssammanställningen över prästgårdarna i Borgå stift. I övrigt insamlade jag uppgifter från församlingar, kyrkliga samfälligheter, Domkapitlet i Borgå stift samt från Kyrkostyrelsens arkiv i Helsingfors. Insamlingen av data utförde jag genom att fråga och intervjua per telefon och e-post och med hjälp av direkta arkivgenomgångar på ort och ställe. Tidningsartiklar har också varit viktiga i sammanställningen av uppgifterna. De fyra exempel som ingår i undersökningen ägnade jag extra uppmärksamhet via arkivgenomgångar på platsen i flera repriser. Jag är synnerligen tacksam för den hjälp jag har fått från olika håll. Jag önskar jag kunde tacka er alla personligen. Jag uttrycker härmed mitt ödmjuka tack till er alla! Ett namn vill jag nämna. Det är min hustru Leila som tålmodigt har gett mig sitt stöd under arbetets gång. Läsaren kan i noter och källförteckning bilda sig en uppfattning om de många kontakter som jag har haft för att klarlägga fakta kring prästgårdarna. Avhandlingen för högre pastorexamen är en del av min forskning kring prästgårdar. Forskningen fortgår och om Gud så vill så skall det så småningom resultera i ytterligare framställningar kring detta tema. Allt det vi företar oss är i Guds hand. Min kraft till att utföra denna undersökning har jag fått ur Guds hand. Avslutar därför med Psaltarpsalm 100:

*Hylla Herren, hela världen,
tjåna Herren med glådje,
tråd fram inför honom med jubelrop!
Tacka honom, prisa hans namn,
ty Herren är god,
evigt varar hans nåd,
från slåkte till slåkte hans trofasthet.*

Prostgårdén i Pargas i maj 2014

Harry S Backström

OBSERVERA! DETTA ÄR EN NÅGOT REDIGERAD VERSION AV DEN AVHANDLING SOM FRAMLADES FÖR DOMKAPITLET I BORGÅ STIFT I OKTOBER 2014. DET ÄR FRÅGA OM KOSMETISKA/ TEKNISKA FÖRÄNDRINGAR SOM TILL EN DEL INVERKAR PÅ SIDNUMRERINGEN. BILAGORNA (1–4) TILL AVHANDLINGEN FINNS I SEPARATA FILER OCH KAN OCKSÅ NÅS VIA MIN HEMSIDA.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING	sida
1. INLEDNING	4
1.1 Forskningsuppgift och frågeställning	4
1.2 Tidigare forskning och källmaterial	5
1.3 Metod och uppläggning	6
2. PRÄSTGÅRDARNA PÅ BORGÅ STIFTS OMRÅDE	9
2.1 Pedersöre prosteri	11
2.2 Korsholms prosteri	15
2.3 Närpes prosteri	18
2.4 Åbolands prosteri	20
2.5 Raseborgs prosteri	24
2.6 Helsingfors prosteri	27
2.7 Mellersta Nylands prosteri	28
2.8 Domprosteriet	29
2.9 Ålands prosteri	32
3. PRÄSTGÅRDSFÖRSÄLJNINGAR I BORGÅ STIFT ÅREN 1970–2012	35
3.1 Försäljningar under åren 1970 till 1990	38
3.2 Försäljningar under åren 1991 till 2012	38
3.3 Fortsatt utveckling	40
4. FYRA EXEMPEL PÅ FÖRVALTNING AV PRÄSTGÅRDAR	42
4.1 Esse prästgård	42
4.2 Prästgården i Bromarv	57
4.3 Prästgården i Houtskär	68
4.4 Kyrkoherdebostället i Nykarleby	73
5. SAMMANFATTNING	79

FÖRKORTNINGAR	86
KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING	88

BILAGOR **Se separata filer på webbsidan**

Bilaga 1. Prästgårdarnas användning på Borgå stifts område per 31.12.2012, 5 sidor

Bilaga 2. Prästgårdar i Borgå stift, förändring per 31.12.2015, 10 sidor (redigerad version)

Bilaga 3. Karta över Borgå stift med ingående prosterier och församlingar per 31.12.2012, 1 sida

Bilaga 4. Karta över Finland med ingående kommuner och stiftsgränser per 31.12.2012, 1 sida

1. INLEDNING

År 1970 fanns det åttiofem församlingar i Borgå stift.¹ Vid ingången till 1970 fanns det etthundrasexton prästgårdar eller tjänstebostäder på Borgå stifts område som var i församlingarnas ägo.² Med prästgård avser jag i denna undersökning en tjänstebostad för prästerskapet där en kyrkoherde eller en kaplan är eller var bosatt.³ Prästgårdarna förekommer i de flesta fallen i form av en fristående fastighet.⁴ En prästgård kan enligt denna definition också vara i form av en bostad inrymd i ett större fastighetskomplex.⁵

1.1 Forskningsuppgift och frågeställning

Föreliggande beskrivande undersökning är indelad i tre huvudfrågeställningar och kapitel:

- a) En beskrivning över situationen för prästgårdarna i Borgå stift med start 1970 och med avslut vid utgången av 2012.
- b) En beskrivning över de prästgårdsförsäljningar som har skett på Borgå stifts område under åren 1970–2012 fördelat på två perioder, 1970–1990 och 1991–2012.

¹ Hos förf. Intervju med Clas Abrahamsson 31.01.2013.

² Se bilaga 2.

³ Det fanns också vid ingången till 1970-talet ämbetsgårdar eller tjänstebostäder avsedda för bland annat adjunkter, lektorer, kantorer och diakonissor, men situationen för dessa ligger ytterom denna undersökning; En prästgård kan också i en mera vid tolkning definieras som ett boställe för en kyrkoherde, kaplan eller annan präst. Men så är inte fallet i denna undersökning, endast kaplaner och kyrkoherdar.

⁴ Termen prästgård förknippas ofta hos församlingsmedlemmar med en prästgårdslägenhet på landet. Det var ofta också så att prästgården omgavs av en stor trädgård och ibland också åkermark. Åkermarken och ibland skogsmarken utgjorde en naturaförmån vid sidan av lönen för kyrkoherden eller kaplanen.

⁵ Så var fallet till exempel i den tidigare församlingsfastigheten i Jakobstad där det fanns tjänstebostad för bland annat kyrkoherden. Fastigheten är numera såld till en affärsidkare. Så var också fallet i dag i Karleby där det i samma fastighet fanns bostad för såväl den finska som den svenska församlingens kyrkoherdar. I rikssvenska Olaus Petri församlingen i Helsingfors var kyrkoherdens tjänstebostad också inrymd i en större fastighet.

- c) En beskrivning över förvaltning av fyra prästgårdar åren 1970–2012. Prästgårdarna fungerar som exempel på hur man har resonerat i olika församlingar i Borgå stift kring församlingens prästgård.

1.2 Tidigare forskning och källmaterial

I Finland och i Sverige har inte i nämnvärd grad genomförts vetenskaplig forskning kring prästgårdarna i församlingarna och de kyrkliga samfälligheterna på det sätt som frågeställningen enligt ovanstående är formulerad.⁶ Jag har inte heller hittat källmaterial från övriga länder i Norden där denna typ av frågeställning skulle ha berörts mera ingående. Frågeställningen har ytligt berörts främst i ett par publikationer av senare datum. Marja Terttu Knapas, Markku Heikkilä och Timo Åvist har i sitt verk om prästgårdar i Finland beskrivit prästgårdar ur ett finländskt perspektiv. De har främst närmat sig prästgårdstematiken ur kulturell, ekonomisk och byggnadsteknisk synvinkel.⁷ I verket *Svenska prästgårdar* beskriver Martin Giertz rikssvenska prästgårdar ur ett kulturarvs-, trädgårds- och byggnadsvårdsperspektiv.⁸ Hugo Godenhjelm har genomfört en gedigen kartläggning av prästgårdarna i den evangelisk-lutherska kyrkans församlingar. Kartläggningen är främst en uppräkningslista av prästgårdarna i de olika stiftet med tanke på kyrkoherdens och kaplanens dåvarande lönesättning som utgick från en klassificering av församlingarna och som i sin tur bland annat var avhängig av församlingens storlek. Jag har använt mig av Godenhjelms förteckning som utgångspunkt vid inhämtande av grunduppgifter från församlingarna och de kyrkliga samfälligheterna kring nuvarande prästgårdsinnehav.⁹ Kartläggning av prästgårdssituationen har inte utförts på senare tid med en avgränsning sålunda att det skulle gälla Borgå stift som en helhet, endast gällande enstaka prästgårdar på Borgå stifts område. De försäljningar av prästgårdar som skett de senaste årtiondena på Borgå stifts område har inte heller sammanställts.¹⁰ Matti Salomäki har ur

⁶ Se exempelvis Patel & Davidson 1994, 39 eller Olsson & Sörensen 2007.

⁷ Knapas m.fl. 2009. *Suomalaiset pappilat – Kulttuuri-, talous- ja rakennushistoriaa*.

⁸ Giertz 2009.

⁹ Godenhjelm 1935; Se närmare i kapitel 2 samt bilaga 1 och 2.

¹⁰ Till exempel Remmer, Christina 1986. *Prästgårdar på Åland. Byggnadshistoriska studier*.

byggnadsteknisk synvinkel utfört en kartläggning över prästgårdarna i gamla Vasa län från 1700-talets början och fram till 1920.¹¹ Mot denna bakgrund och föreliggande forskningsläge är det viktigt att beskrivningarna och redogörelserna enligt ovan framläggs.¹²

1.3 Metod och uppläggning

Nedan presenteras kort de forsknings- och kartläggningsmetoder som har använts i undersökningen samt avhandlingens upplägg.¹³ Avhandlingens frågeställningar har klarlagts med hjälp av och via multipla informationskällor.¹⁴ Multipla källor möjliggör att skeendet och utvecklingen över tid kan granskas ur flera synvinklar.¹⁵ I praktiken har det handlat om triangulering av olika ingående data och som ger underlag till analys och framtagande av svar på aktuell frågeställning.¹⁶ Ur metodologisk synvinkel bygger undersökningen på lagar, förordningar, cirkulär, instruktioner, föreskrifter, meddelanden, protokoll och verksamhetsberättelser. Därutöver andra typer av dokumentation, till exempel monografier och antologier, tidningsartiklar samt på intervjuer och specifik och riktad informationssökning kring detaljer i anslutning till undersökningen.¹⁷ I övrigt hänvisas till avhandlingens notapparat och källförteckning. I föreliggande undersökning har inte ställning tagits till reliabilitetsaspekter, validitetsaspekter och forskningsetiska aspekter.¹⁸ I

¹¹ Salomäki 1994. *Vaasan läänin vanhat pappilat 1700–luvulta 1920–luvulle*.

¹² Kapitel 1.1 och frågeställningarna a–c.

¹³ De forskningsmetoder som jag har använt mig av presenteras mera ingående i den licentiatavhandling som är under arbete.

¹⁴ Yin 2003, 5. Vid en förklarande eller beskrivande fallundersökning presenteras data och händelseförlopp som ligger i ett kausalt samband med varandra. I beskrivningen presenteras och läggs fram skeendets förlopp, steg för steg och blir i sig en beskrivning av processen. På basen av beskrivningen kan man dra vissa slutsatser; Larsson m.fl. 2005, 229; Yin 2006, 128.

¹⁵ Yin 2006, 127. Det handlar inte om en teoretisk triangulering där man anlägger olika perspektiv i samband med analysen av källmaterialet.

¹⁶ Miles & Huberman 1994, 266–267; Yin 2006, 128–129; Olsson & Sörensen 2007, 32–33.

¹⁷ Merton m.fl. 1990, 16. Enligt Merton m.fl. kan de inledande frågorna i en fokuserande intervju vara öppna, för att sedan bli mera strukturerade ju längre fram man kommer i intervjun; Hirsjärvi & Hurme 2000, 16, 34. Vid en intervju är det möjligt att vid intervjutillfället styra frågeställningarna i önskad riktning. Det är också möjligt att med hjälp av tilläggsfrågor få fram eventuella bakomliggande motiv; Larsson m.fl. 2005, 226; Yin 2006, 118. Yin kallar denna typ av intervju för fokuserande intervju där man vill få fram och bekräfta faktapåstående.

¹⁸ Jag återkommer eventuellt till reliabilitets- och validitetsaspekten samt till den forskningsetiska ansatsen i fortsatt forskning kring detta tema.

undersökningen har frågan om boendeplikt för kyrkoherdar och kaplaner berörts i liten utsträckning. Jag återkommer till den frågeställningen mera i detalj vid fortsatt forskning.¹⁹

Uppläggningsen av föreliggande avhandling är huvudsakligen diakron. I undersökningens första kapitel med rubriken *Inledning* motiverar och formulerar jag forskningsuppgiften och frågeställningen, presenterar och diskuterar tidigare forskning inom denna tematik, framlägger föreliggande källmaterial samt redogör för undersökningens metodologiska grepp och upplägg i kapitel.

I kapitel två *Prästgårdarna på Borgå stifts område* ingår en bakgrundskartläggning över situationen för prästgårdarna i Borgå stift med start 1970 och med avslut vid utgången av år 2012. Framläggandet av situationen för prästgårdarna sker prosterivis med start i Pedersöre prosteri i norr och med avslutning i Ålands prosteri längst i södra delen av vårt land och stift.²⁰ Presentationen prosterivis sker också delvis på den kyrkliga samfällighetens nivå i de fall där det på prosteriets område finns en eller flera kyrkliga samfälligheter. Användningsformerna för prästgårdarna i församlingarna och de kyrkliga samfälligheterna presenteras i kapitlet.²¹ I kapitlet ingår en sammanfattning över situationen i Borgå stift vid utgången av år 2012.²²

I kapitel tre *Prästgårdsförsäljningar i Borgå stift åren 1970–2012* framläggs och presenteras de prästgårdsförsäljningar som skett på Borgå stifts område. Avsikten med presentationen är att visa på den utveckling som skett i vårt stift i fråga om prästgårdsförsäljningar under drygt fyra decennier. Dessutom finns i kapitlet några exempel på den fortsatta utvecklingen för prästgårdarna efter 2012. Utvecklingen fortgår hela tiden och situationen för prästgårdarna förändras snabbt.²³

¹⁹ I viss mån har frågan om boendeplikt berörts för de exempelfall som finns presenterade i kapitel 4.

²⁰ Se bilaga 3 med karta över Borgå stift och de ingående prosterierna och församlingarna, situationen vid utgången av 2012.

²¹ Detaljinformation om användningen av de kvarvarande prästgårdarna presenteras i bilaga 1, sidorna 1–5. I bilagan beskrivs situationen per 31.12.2012.

²² I bilaga 1 finns en detaljerad numerisk översikt och presentation av situationen per prosteri.

²³ Se närmare i kapitel 3.3.

I kapitel fyra *Fyra exempel på förvaltning av prästgårdar* beskrivs förvaltningen av fyra prästgårdar på Borgå stifts område åren 1970–2012. De prästgårdar som ingår som exempel är Esse prästgård, prästgården i Bromarv, prästgården i Houtskär och kyrkoherdebostället i Nykarleby. Prästgårdsexemplen har valts med tanke på geografisk spridning inom stiftet samt för att kunna jämföra förvaltningsprocesserna i likartade församlingar och där beslutsfattarna har kommit fram till olika beslut.²⁴ Två prästgårdar från den södra delen av stiftet har valts som exempel och två prästgårdar från stiftets norra del.²⁵ Esse prästgård och prästgården på Houtskär var vid utgången av 2012 i de kyrkliga samfälligheternas förvaltning. Prästgården i Bromarv såldes 1997 och prästgården i Nykarleby såldes 1990. Prästgårdarna fungerar som exempel på beslutsfattande kring prästgårdarna. Det är skäl att påpeka att exempelfallen exemplifierar den utveckling som skett men exemplen kan inte ligga som underlag för generalisering av den utveckling som skedde under perioden i fråga om prästgårdsförsäljningar på Borgå stifts område.²⁶

I kapitel fem med titeln *Sammanfattning* summeras och sammanfattas de viktigaste rönen i undersökningen och kartläggningen utgående från kapitel två, tre och fyra. Till sist i kapitlet reflekterar jag och lyfter fram lite tankar över prästgårdarnas framtida roll i våra församlingar, kyrkliga samfälligheter och i vårt samhälle i övrigt.

²⁴ Två mindre församlingar i skärgårdsmiljö (Houtskär och Bromarv), en församling i genuin landsbygdsmiljö (Esse) och en församling i urban miljö, men med stark landsbygdskaraktär (Nykarleby).

²⁵ Se bilaga 3.

²⁶ Representativitetsaspekten kan naturligtvis problematiseras men ligger utanför ramen för denna undersökning. Statistisk generalisering är inte tillämplig i denna typ av forskning, däremot kunde eventuellt representativiteten problematiseras via analytisk generalisering. Återkommer till detta i fortsatt forskning.

2. PRÄSTGÅRDARNA PÅ BORGÅ STIFTS OMRÅDE

I det följande presenteras en översikt över utvecklingen för prästgårdarna i Borgå stift.²⁷ Presentationen tar startpunkt vid år 1970 och avslutas utgår vid utgången av år 2012.²⁸ Försäljningar av prästgårdar sker hela tiden. Därför är det viktigt att kunna fixera situationen vid en viss tidpunkt, i detta fall till utgången av år 2012. Avslutningstidpunkten för framställningen är viktig att fastställa bland annat med tanke på framtida jämförelser.²⁹ Med prästgårdar avser jag i detta fall prästgårdar som fortfarande är i en kyrklig samfällighets eller i en församlings ägo och förvaltning. En avgränsning är också i det att utredningen till denna del begränsar sig till prästgårdar som ursprungligen var avsedda för kyrkoherdar och kaplaner.³⁰ De tjänstebostäder som tidigare ställdes till förfogande för bland annat adjunkter, kantorer och diakonissor har lämnats ytterom denna undersökning.³¹

De prästgårdar som församlingarna eller de kyrkliga samfälligheterna på Borgå stifts område har avyttrat de senaste åren finns kvar under annan typ av ägo och förvaltning. Undantaget är prästgårdar som har rivits eller brunnit. Det kan vara fråga om privat ägo, i en stiftelse, förening eller annan typ av organisations ägo. För de prästgårdar som finns kvar i församlingens eller den kyrkliga samfällighetens förvaltning och ägo innehåller detta kapitel en redogörelse över hur de används i dag. En numerär översikt över hur de kvarvarande prästgårdarna i församlingarna och kyrkliga samfälligheterna används för närvarande presenteras i bilagematerialet.³² Presentationen sker prosterivis för att ge möjlighet till jämförelser mellan prosterierna.³³ Perioden är relativt lång, fyrtyotvå år men de största förändringarna när det gäller församlingarnas och de kyrkliga samfälligheternas

²⁷ Se karta över Borgå stift i bilaga 3 med ingående prosterier och församlingar, situationen vid utgången av 2012.

²⁸ De förändringar i fråga om försäljningar som eventuellt har skett efter 31.12.2012 har inte beaktats i undersökningen.

²⁹ Här finns ett undantag för prästgården i Saltviks församling och i Kristinestads svenska församling samt situationen för Domprostgården i Borgå. Till den delen utsträcker sig undersökningen till 2013.

³⁰ I avhandlingens inledning definieras vad som avses med termen prästgård i denna undersökning.

³¹ Bland annat i Tenala fanns det på samma tomt som kyrkoherdebostället en bostad avsedd för adjunkten i församlingen.

³² Se bilaga 1.

³³ Se karta över de ingående prosterierna i Borgå stift i bilaga 3.

prästgårdsinnehav vidtog i slutet av senaste århundrade och förändringstakten minskade inte i nämnvärd styrka under 2000-talets första årtionde. Däremot har ingången till 2010-talet inneburit en viss avmattning i fråga om försäljningar.³⁴ Jag har också vid diskussioner med olika parter de senaste åren kunnat konstatera att det på Borgå stifts område finns en viss förnyad eftertanke i diskussionerna kring eventuell försäljning och framtida utnyttjande av prästgårdarna i församlingarna och i de kyrkliga samfälligheterna. Domprostgården i Borgå och beslutsfattande kring den är ett exempel på en sådan process och vars slutresultat vi ännu inte kan skönja.³⁵ Det finns yttranden som för fram att en prästgård också är något annat än enbart en kostnadspost i samfällighetens eller församlingens bokföring.³⁶ Esse prästgård är ett annat exempel där det har lagts mycket kraft och möda för att åstadkomma goda lösningar samt också beaktat det kulturarv som prästgården utgör. Prästgården i Esse har under lång tid engagerat församlingsborna på olika sätt och det har medverkat till att tjänstemännen inom samfällighet och församling och de förtroendevalda har sökt vidare efter nya, godtagbara och förnuftiga lösningar.³⁷ Rosenlunds prästgård i Pedersöre var också ett fall där man till sist efter en lång process med olika lösningsmodeller hittade en god lösning som betjänade de involverade parterna och med tanke på prästgårdens fortbestånd i kulturmiljön och i närsamhället.³⁸

Källmaterial till föreliggande kapitel har insamlats via förfrågningar och intervjuer med företrädare för Borgå stift, församlingarna och de kyrkliga samfälligheterna. Som underlag till förfrågningarna har jag använt Godenhjelms förteckning från 1935 där dåvarande prästgårdar i stiftet finns presenterade. Listan visade sig vara gångbar och tillförlitlig som utgångspunkt och grund för kartläggningen.³⁹ Därtill har Kyrkostyrelsens protokoll med beslut över fastställande av prästgårdsförsäljningar utnyttjats som källmaterial i detta kapitel.⁴⁰ Tidningsartiklar och information på församlingarnas och de kyrkliga samfälligheternas hemsidor har också använts som källmaterial i föreliggande kapitel. Noter över använt källmaterial presenteras i samband med respektive avsnitt i kapitlet och i övrigt

³⁴ Se bilaga 2 över den förändring som har skett i Borgå stift under åren 1970–2012.

³⁵ Kyrkpressen 14.11.2013. Domprosten avstår från Domprostgården.

³⁶ Se redogörelse längre fram i detta kapitel där situationen i Domprosteriet presenteras.

³⁷ Se redogörelse längre fram i detta kapitel och ytterligare detaljer i kapitel 4.1 där prästgården i Esse framgår som ett exempel.

³⁸ Se redogörelse längre fram i föreliggande kapitel.

³⁹ Godenhjelm 1935.

⁴⁰ Främst ämbetskollegiets protokoll.

hänvisas till källförteckningen. Församlingsindelningar och prosteriindelningar har ändrat under perioden 1970–2012 och påverkar till en del möjligheterna att jämföra. Likaså har en del av församlingarna i vårt stift bytt namn under denna period. Vid utgången av år 2012 bestod Borgå stift av sextiofyra församlingar fördelat på nio prosterier, Ålands prosteri, Domprosteriet, Mellersta Nylands prosteri, Helsingfors prosteri, Raseborgs prosteri, Åbolands prosteri, Närpes prosteri, Korsholms prosteri och Pedersöre prosteri.⁴¹ Undersökningen nedan sker prostervis med början i Pedersöre prosteri i norr och till sist Ålands prosteri i söder. För en del prosterier och där det har varit ändamålsenligt och motiverat har jag dessutom presenterat den aktuella situationen utifrån en indelning i kyrkliga samfälligheter för att i viss mån skapa en bild av den generella situationen i stiftet, i prostriet och på den kyrkliga samfällighetens nivå. I en del prosterier verkar ett flertal kyrkliga samfälligheter.⁴²

2.1 Pedersöre prosteri

År 1970 fanns det sexton prästgårdar i Pedersöre prosteri och tretton självständiga församlingar. Av prästgårdarna var tre avdelade som boställe för kaplaner och tretton prästgårdar fungerade som kyrkoherdeboställen.⁴³ Till prostriet hörde vid utgången av 2012 Esse församling, Jakobstads svenska församling, Jeppo församling, Karleby svenska församling, Kronoby församling, Larsmo församling, Munsala församling, Nedervetils församling, Nykarleby församling, Pedersöre församling, Purmo församling och Terjärvs församling.⁴⁴ På prostriets område verkade vid utgången av 2012 fyra kyrkliga samfälligheter, i Nykarleby, i Pedersöre i Kronoby och i Karleby.⁴⁵ Dessutom fanns på prostriets område Larsmo församling som var en självständig församling.⁴⁶ På Nykarleby

⁴¹ Uppgifterna hämtade från Borgå stifts hemsida 18.03.2012; Årsbok för Borgå stift 2012. Vid ingången till 2013 finns det 62 församlingar i Borgå stift.

⁴² Årsbok för Borgå stift 2009, 109. Till exempel i Pedersöre prosteri fanns det vid utgången av 2012 fyra kyrkliga samfälligheter. Nykarleby kyrkliga samfällighet, Pedersörenejdens kyrkliga samfällighet, Kronoby kyrkliga samfällighet och Karleby kyrkliga samfällighet. Nykarleby kyrkliga samfällighet upphörde vid årsskiftet 2012–2013.

⁴³ Se bilaga 2, sida 1.

⁴⁴ Uppgifterna hämtade från Borgå stifts hemsida 18.03.2012.

⁴⁵ Årsbok för Borgå stift 2009, 109; Uppgifterna hämtade från Pedersöre prosteriportal 15.03.2012.

⁴⁶ Årsbok för Borgå stift 2009, 111, 121.

kyrkliga samfällighets område fanns det 1970 två prästgårdar i Nykarleby, en i Munsala och en prästgård i Jeppo. Prästgården på Lill-Jeansborg lägenhet i Nykarleby som var kyrkoherdeboställe är numera i privat ägo, prästgården såldes 1990.⁴⁷ Kaplansgården på Vernamo lägenhet i Nykarleby revs i slutet av 1970-talet.⁴⁸ Prästgården i Jeppo på Frideborg lägenhet såldes till en privatperson år 2005.⁴⁹ Munsala prästgård är i församlingens ägo. Trots att Munsala församling fram till utgången av 2012 ingick i en kyrklig samfällighet var det församlingen som ägde prästgården.⁵⁰ Ett sådant ägararrangemang möjliggjordes genom formuleringen i grundstadgan för den kyrkliga samfälligheten.⁵¹ Prästgården användes som kansliutrymme och som utrymme bland annat för dagklubbsverksamhet.⁵² I prästgården var också inrymt ett rum för ungdomar på prästgårdsvinden, rummets inredning har ungdomarna själva varit med om att planera och förverkligandet av projektet har skötts i samråd med föräldrarna. I beslutet om att använda prästgården för ovanstående ändamål fanns inskrivet i beslutet att det med små ändringar skall vara möjligt att ta prästgården i bruk på nytt som bostad för prästfamilj om behov uppstår.⁵³

På Pedersörenejdens kyrkliga samfällighets område fanns det vid utgången av 2012 tre prästgårdar i samfällighetens ägo. Det var Esse prästgård som användes som mötesrum, arbetsutrymme och kansli. Purmo prästgård fungerade som mötesutrymme och i prästgården fanns också arbetsutrymmen för personalen. Prästgården i Bonäs som tidigare fungerade som kaplansbostad i Pedersöre församling var i samfällighetens ägo och där bedrevs i församlingens regi dagklubbs- och eftisverksamhet.⁵⁴ Den 31 december 1998 godkände

⁴⁷ Se bilaga 2, sida 1.

⁴⁸ Salomäki 1994, 31.

⁴⁹ JKA Protokoll fört vid Jeppo församlings kyrkofullmäktige möte den 10.02.1995, § 11; Vasabladet 12.02.2005. Barnfamilj köpte prästgården i Jeppo; DKA Utlåtande angående markförsäljning av den 20.04.2005, § 43; KYSA Protokoll fört vid Kyrkostyrelsens ämbetskollegiums möte den 19.05.2005, § 273.

⁵⁰ Hos förf. Meddelat av Jan Östman 12.03.2012; Årsbok för Borgå stift 2012, 84, 98. Församlingarna Nykarleby, Jeppo och Munsala sammanslogs vid årsskiftet 2012–2013 och samtidigt upphörde den kyrkliga samfälligheten.

⁵¹ Hos förf. Meddelat av Jan Östman 12.03.2012; L 26.11.1993/ 1054, kap. 11, § 1. En kyrklig samfällighet bildas av två eller flera församlingar som finns inom samma kommun. En kyrklig samfällighet kan också bildas av församlingar som är belägna inom två eller flera kommuner. L 26.11.1993/ 1054, kap. 11, § 3–4. Via grundstadgan regleras en kyrklig samfällighets befogenheter och ansvar; F 8.11.1990/ 1055, kap. 10, § 1.

⁵² KYSA Protokoll fört vid Kyrkostyrelsens plenums möte 19.04.2011, § 84. Församlingarna i Jeppo, Munsala och Nykarleby drogs in 01.01.2013 och i stället för dessa grundades en ny församling vid samma tidpunkt. Den nya församlingen fick namnet Nykarleby församling och dess område är Nykarleby stads område så som det bestäms i det kommunindelningsbeslut som trädde i kraft 01.01.2013; Hos förf. Meddelat av Jan Östman 12.03.2012.

⁵³ Hos förf. Intervju med Ulf Sundstén 14.03.2012.

⁵⁴ Hos förf. Meddelat av Diana Lund 12.03.2012.

Kyrkostyrelsens ämbetskollegium ett föravtal om köp av församlingssalen i Jakobstad som också inrymde prästgård och arbetsutrymmen.⁵⁵ Prästgården och församlingssalen i Jakobstad är sedan 1999 i ett företags ägo och i utrymmena bedrivs hotell- och gästverksamhet.⁵⁶ Pedersörenejdens kyrkliga samfällighet och Stiftelsen Aspegrens trädgård överenskom den 15 oktober 2008 om ett långvarigt legoavtal för markområdet vid Rosenlunds prästgård. Rosenlunds prästgårdsbyggnader var tidigare kyrkoherdeboställe i Pedersöre församling.⁵⁷ Köpebrev för byggnaderna vid Rosenlund inklusive prästgården undertecknades vid samma tidpunkt och äganderätten till byggnaderna tillkom stiftelsen från den 1 november 2008. Vid beredningen av ärendet konstaterade Domkapitlet i Borgå stift följande: ”Avsikten med ovan nämnda legoavtal är att bevara Rosenlunds kulturhistoriskt värdefulla prästgårdsmiljö”. Av beredningen framgår också att legotagaren svarar utgående från legoavtalet för att verksamheten på fastigheten bedrivs i enlighet med kyrkans värdegrund.⁵⁸

Marieholms prästgård i Larsmo församling var fortfarande i församlingens ägo. I prästgårdens utrymmen fungerade vid utgången av 2012 en av församlingens tre dagklubbar. Dessutom var en familj bosatt i ena halvan av prästgården.⁵⁹ På Kronoby kyrkliga samfällighets område fanns det 1970 en prästgård i Kronoby, en i Terjärv och en prästgård i Nedervetil.⁶⁰ Av dessa är endast Terjärv prästgård i den kyrkliga samfällighetens ägo och uttyrd till församlingens kantor.⁶¹ Torgare prästgård från år 1796 som tidigare fungerade som kyrkoherdeboställe ägs sedan 1980 av en stiftelse. Församlingen donerade huset till Stiftelsen Torgare r.f., men tomten där prästgården står arrenderas till stiftelsen av den kyrkliga samfälligheten.⁶² Den före detta kaplansbostaden på Kackur lägenhet byggdes år

⁵⁵ KYSA Kyrkostyrelsens ämbetskollegiums protokoll av den 31.12.1998, § 496.

⁵⁶ Uppgifterna hämtade från företaget Jugendsalens hemsida 18.03.2012. Se källförteckning för detaljerad internetadress till hemsidan; Hos förf. Meddelat av Anders Sandlin 19.10.2012.

⁵⁷ Häggblom 2004; DKA Fastställelse av arrenderingsbeslut i Pedersörenejdens kyrkliga samfällighet av den 04.09.2008, § 21; PKSC Pedersörenejdens kyrkliga samfällighets gemensamma kyrkoråds protokoll av den 10.11.2008, § 161; Hos förf. Meddelat av Diana Lund 12.03.2012.

⁵⁸ DKA Fastställelse av arrenderingsbeslut av den 04.09.2008, § 21.

⁵⁹ Uppgifterna hämtade från Pedersöre prosteriportal 15.03.2012; Hos förf. Meddelat av Max-Olav Lassila 16.03.2012. När Max-Olav Lassila sökte tjänsten som kyrkoherde fick han personlig befrielse från boendeplikten på grund av att han hade eget hus på orten. Men boendeplikten finns fortfarande kvar i anslutning till tjänsten. Den tidigare kyrkoherden Boris Salo flyttade ut från prästgården 2003.

⁶⁰ Se bilaga 2, sida 1.

⁶¹ Hos förf. Meddelat av Ann-Sofi Högnabba 14.03.2012.

⁶² Hos förf. Meddelat av Ann-Sofi Högnabba 14.03.2012; Hämtat från Stiftelsen Torgares hemsida den 06.01.2013. Se källförteckning för adress till hemsidan. Stiftelsen bildades år 1979 bestående av Kronoby-

1785 och tillbyggdes 1863.⁶³ Prästgården var redan vid ingången till 1970-talet i privat ägo.⁶⁴ De nuvarande ägarna köpte prästgården 1971. Gården grundrenoverades av de nuvarande ägarna 1972–1974 och används som privatbostad.⁶⁵ Prästgården i Nedervetil som är byggd 1877–1878 såldes 2001 i två omgångar. Först såldes prästgården till en Nedervetilättling bosatt i USA och slutligen till en familj från Karleby.⁶⁶ Karleby svenska församling hör i dag till Karleby kyrkliga samfällighet.⁶⁷ Nuvarande Karleby församling förfogade 1970 över två prästgårdar, kyrkoherdebostället på Kvikant lägenhet och kaplansbostället på Brink lägenhet.⁶⁸ Det tidigare kyrkoherdebostället på Kvikant lägenhet var i samfällighetens ägo och uthyrd till ett närliggande lågstadium. Utrymmena användes för skolans bruk och som bostad.⁶⁹ Kaplansgården på Brink lägenhet såldes 1992.⁷⁰ Den tidigare Gamlakarleby församling, numera Karleby församling förfogade 1970 dessutom över en prästgård som inrymde bostad för såväl den finska församlingens och den svenska församlingens kyrkoherde.⁷¹ I såväl stads- som landsförsamlingens prästgårdar fanns pastorskansli fram tills dessa att församlingscentret byggdes för cirka 20 år sedan.⁷²

Under 2012 var bostaden avsedd för den svenska församlingens kyrkoherde uthyrd till kyrkoherden i Karleby svenska församling. Den finska församlingens pensionerade kyrkoherde var bosatt i den andra lägenheten i prästgården. Prästgården fanns under 2012 med på den kyrkliga samfällighetens lista över objekt som skall säljas.⁷³ På prosteriets område fanns det vid utgången av 2012 åtta prästgårdar i samfällighetens eller församlingens ägo. Av dem användes fyra prästgårdar helt eller delvis som bostad, men endast i ett fall var

Nedervetil-Terjärv kyrkliga samfällighet, Kronoby kommun, Kronoby hembygdsförening, Kronoby ungdoms- och nykterhetsförening, IK Kronan och Kronoby Marthaförening.

⁶³ Hos förf. Meddelat av Alf Ödahl 23.01.2013. Byggmästare för byggprojektet var Matts Lybeck.

⁶⁴ Österbottens Tidning 22.06.2011. Bostäder eller kultur; Hos förf. Intervju med Mariann Ödahl 19.01.2013; Hos förf. Meddelat av Alf Ödahl 23.01.2013. Vid tidpunkten för försäljningen hade det bott 23 olika präster i prästgården. Den sista prästen som bodde i prästgården var Sigurd Norrgård.

⁶⁵ Hos förf. Intervju med Mariann Öhdahl 19.01.2013; Hos förf. Meddelat av Alf Ödahl 23.01.2013.

⁶⁶ KKSA Kronoby kyrkliga samfällighets gemensamma kyrkofullmäktiges protokoll av den 16.10.2001, § 22; KYSA Kyrkostyrelsens ämbetskollegiums protokoll av den 28.12.2001, § 555; Silvander 2003, 127, 131. I Verket *Nedervetils församling 250 år*; Hos förf. Meddelat av Anders Store 24.09.2012.

⁶⁷ Uppgifterna hämtade från Karleby svenska församlings hemsida 18.03.2012.

⁶⁸ Se bilaga 2, sida 1.

⁶⁹ Österbottens Tidning 28.11.2010. Prästgården är inte till salu; Hos förf. Meddelat av Peter Kankkonen 14.03.2012.

⁷⁰ KYSA Kyrkostyrelsens ämbetskollegiums, allmänna sektionens protokoll av den 10.12.1992, § 157; Hos förf. Meddelat av Peter Kankkonen 14.03.2012.

⁷¹ Se bilaga 1, sida 1.

⁷² Hos förf. Meddelat av Peter Kankkonen 14.03.2012.

⁷³ Hos förf. Meddelat av Peter Kankkonen 14.03.2012.

prästgården bebodd av en präst. En prästgård användes som mötesutrymme, arbetsutrymme och kansli, en prästgård som arbetsutrymme och mötesutrymme. En prästgård användes som kansli och mötesutrymme. En användes delvis som mötesutrymme i församlingens regi.⁷⁴ Antalet prästgårdar i Pedersöre prosteri har sedan 1970 minskat med åtta.⁷⁵

2.2 Korsholms prosteri

År 1970 fanns det femton prästgårdar på Korsholms prosteris område. Av prästgårdarna var fyra avdelade som boställe för kaplaner och elva prästgårdar fungerade som kyrkoherdeboställe.⁷⁶ Till prosteriet hörde vid utgången av 2012 Bergö församling, Korsholms svenska församling, Kvevlax församling, Malax församling, Petalax församling, Replots församling, Solf församling, Vasa svenska församling och Vörå församling.⁷⁷ På prosteriets område verkade tre kyrkliga samfälligheter. Till Korsholms kyrkliga samfällighet hör Korsholms svenska och finska församling, Kvevlax församling, Replot församling och Solf församling.⁷⁸ Vasa svenska församling och den finska församlingen i Vasa bildar Vasa kyrkliga samfällighet.⁷⁹ Till Malax kyrkliga samfällighet hörde Malax, Bergö och Petalax församlingar.⁸⁰ På nuvarande Korsholms kyrkliga samfällighets område fanns det 1970 fem prästgårdar, två prästgårdar i Korsholm, en prästgård i Kvevlax, en prästgård i Replot och en prästgård i Solf.⁸¹ Kyrkoherdebostället i Korsholm i Haga ägdes av Vasa kyrkliga samfällighet och användes som verksamhetsutrymme för församlingens behov.⁸² Den tidigare kaplansgården i Korsholm, Gamla Vasa renoverades på 1970-talet och togs i bruk som vaktmästarbostad.⁸³ Bostaden som i folkmun kallas för *vaktmästarbostaden* är i Korsholms svenska församlings ägo och var uthyrd på fria marknaden. Kyrkoherdebostället

⁷⁴ Med mötesutrymme avses ett utrymme som plats för tillfälliga sammankomster eller som plats för till exempel eftermiddagsverksamhet eller som dagklubbsutrymme.

⁷⁵ Se bilaga 1 och 2.

⁷⁶ Se bilaga 2, sida 2.

⁷⁷ Uppgifterna hämtade från Borgå stifts hemsida 18.03.2012.

⁷⁸ Årsbok för Borgå stift 2009, 110.

⁷⁹ L 26.11.1993/ 1054, kap. 11, § 1; F 8.11.1990/ 1055, kap. 10, § 1; Uppgifterna hämtade från Vasa kyrkliga samfällighets hemsida 15.03.2012.

⁸⁰ Årsbok för Borgå stift 2009, 111.

⁸¹ Se bilaga 2, sida 2.

⁸² Hos förf. Meddelat av Frej-Erik Sikström 20.03.2012.

⁸³ Hos förf. Meddelat av Ann-Katrin Svenns 09.04.2013.

på Bock lägenhet i Kvevlax var i Kvevlax församlings ägo och används som kyrkoherdebostad och som kansli. Prästgården i Solf är i Solf församlings ägo och används som kansli och som verksamhetsutrymme.⁸⁴ Beslut om försäljning av kyrkoherdebostället på Rosenlund lägenhet i Replot togs 2006.⁸⁵ Därtill fanns det i Korsholms svenska församlings ägo den så kallade Lybeckska huset.⁸⁶ Lybeckska huset i Gamla Vasa, Korsholm var från första början en privat bostad för familjen Lübeck.⁸⁷ Lybeckska huset fungerade under 1960-talet som kantorsbostad och fungerade också senare en kort tid som bostad för en kyrkvaktmästare. Under första halvan av 1970-talet stod huset tomt. Haga prostgård som vid tidpunkten fungerade som kyrkoherdeboställe var i dåligt skick, och 1975 togs beslut om att Lybeckska huset skulle renoveras och tas i bruk som kyrkoherdebostad. År 1976 flyttade den dåvarande kyrkoherden Börje Svenns in i huset med sin familj. År 1983 skedde kyrkoherdebyte och den nyvalda kyrkoherden Per-Erik Örn flyttade in i Lybeckska huset med sin familj. Huset förstorades något för att fylla familjens behov av utrymme. Per-Erik Örn flyttade ut från Lybeckska huset 2003.⁸⁸ Lybeckska huset var vid utgången av 2012 uttyrd på den fria marknaden till en pensionerad kantor.⁸⁹ Lybeckska gården har fungerat som kyrkoherdebostad åren 1976–2003.⁹⁰ På nuvarande Vasa kyrkliga samfällighets område fanns det 1970 ämbetslokaler för kyrkoherden och för kaplanerna. På nuvarande Malax kyrkliga samfällighets område fanns det 1970 fyra prästgårdar, två prästgårdar i Malax, en prästgård i Bergö och en prästgård i Petalax.⁹¹ Kyrkoherdebostället på Björkas lägenhet i Malax ägdes av församlingen och kyrkoherden var vid utgången av 2012 bosatt i prästgården. Prästgården har grundrenoverats.⁹² I Petalax var prästgården på Johannisberg lägenhet på försäljningslistan och stod tom. Prästgården ägdes av Petalax församling.⁹³ I Bergö ägdes prästgården på Jakobsberg lägenhet av församlingen och församlingspastorn i församlingen var bosatt i den. Kaplansgården på Emaus lägenhet i Malax såldes 1997 till en

⁸⁴ Hos förf. Meddelat av Frej-Erik Sikström 20.03.2012.

⁸⁵ RKA Replot församlings församlingsrådsprotokoll av den 12.09.2006, § 60; Kyrkostyrelsens ämbetskollegiums protokoll av den 30.11.2006, § 630.

⁸⁶ Hos förf. Meddelat av Frej-Erik Sikström 20.03.2012.

⁸⁷ Hos förf. Meddelat av Ann-Katrin Svenns 09.04.2013.

⁸⁸ Hos förf. Meddelat av Ann-Katrin Svenns 09.04.2013.

⁸⁹ Hos förf. Meddelat av Frej-Erik Sikström 20.03.2012; Hos förf. Meddelat av Ann-Katrin Svenns 09.04.2013.

⁹⁰ Hos förf. Meddelat av Ann-Katrin Svenns 09.04.2013.

⁹¹ Se bilaga 2, sida 2.

⁹² Hos förf. Meddelat av Harriet Herrgård 20.03.2012; Hos förf. Intervju med Tomi Tornberg 25.09.2012.

⁹³ Hos förf. Meddelat av Harriet Herrgård 20.03.2012; Hos förf. Meddelat av Simon Häggblom 30.08.2012.

privatperson.⁹⁴ Till Vörå församling hör också Maxmo och Oravais församlingar.⁹⁵ År 1970 fanns det på nuvarande Vörå församlings område fyra prästgårdar. Två prästgårdar i Vörå, en prästgård i Maxmo och en prästgård i Oravais.⁹⁶ Vid utgången av 2012 användes kyrkoherdebostället på Myrbergslund lägenhet i Vörå som pastorskansli och arbetsrum för personalen och var i församlingens ägo.⁹⁷ Kaplansbostället på Vöråborgs lägenhet i Vörå såldes 2001.⁹⁸ Maxmo församlings kyrkofullmäktige beslut om försäljning av kyrkoherdebostället i Maxmo i december 2006 förordades inte av Domkapitlet i Borgå stift. Som grund för beslutet uppgav domkapitlet att församlingen hade uppgett felaktig besvärinstans vid beslutsfattandet och att försäljningspriset understeg gängse värdet enligt värderingsutlåtandet. Beslut om försäljning hade fattats av kyrkofullmäktige i Maxmo församling den 13 december 2006. Köpesumman understeg värderingen med 7 500 euro. Värderingen av prästgården hade utförts år 2005.⁹⁹ Kyrkofullmäktige i Vörå församling där Maxmo församling numera ingår beslöt den 4 februari 2010 att vidta åtgärder för att på nytt sälja samma fastighet. Försäljningspriset vid den förnyade försäljningen var samma som prissättningen enligt värderingsutlåtandet från år 2005. Domkapitlet i Borgå stift förordade försäljningen av kyrkoherdebostället enligt församlingens förslag.¹⁰⁰ Kyrkoherdebostället på Rönnlund lägenhet i Maxmo såldes 2010.¹⁰¹ Kyrkoherdebostället på Eskils lägenhet i Oravais såldes 2010.¹⁰²

På prosteriets område fanns vid utgången av 2012 nio prästgårdar och prästgårdarna ägdes i åtta av nio fall av församlingen, inte av den kyrkliga samfälligheten. Av de kvarvarande

⁹⁴ KYSA Kyrkostyrelsens ämbetskollegiums protokoll av den 26.03.1997, § 176; Hos förf. Meddelat av Harriet Herrgård 20.03.2012.

⁹⁵ Uppgifterna hämtade från Vörå församlings hemsida 18.03.2012.

⁹⁶ Se bilaga 2; KYSA Kyrkostyrelsens plenums protokoll av den 24.10.2006, § 266. I och med Kyrkostyrelsens beslut drogs Maxmo och Vörå församlingar in och bildades en ny församling med namnet Vörå församling från och med 01.01.2007; KYSA Kyrkostyrelsens plenums protokoll av den 26.05.2010, § 129. Vörå och Oravais församling drogs in den 01.01.2011 och i stället för dessa grundades en ny församling vid samma tidpunkt. Församlingen fick namnet Vörå församling och dess område är Vörå kommuns område så som det bestämdes i kommundelningsbeslutet som trädde i kraft den 01.01.2011. Den nya församlingen är tvåspråkig med svenska som majoritetsspråk.

⁹⁷ Hos förf. Meddelat av Berndt Berg 19.03.2012.

⁹⁸ VKA Vörå kyrkofullmäktige protokoll av den 30.05.2001, § 13; KYSA Kyrkostyrelsens ämbetskollegiums protokoll av den 21.08.2001, § 362.

⁹⁹ DKA Utlåtande angående markförsäljning av den 07.02.2007, § 26.

¹⁰⁰ DKA Utlåtande angående markförsäljning av den 11.03.2010, § 34.

¹⁰¹ VKA Vörå kyrkofullmäktige protokoll av den 04.02.2010, § 5; KYSA Kyrkostyrelsens ämbetskollegiums protokoll av den 01.04.2010, § 213; Hos förf. Meddelat av Berndt Berg 19.03.2012.

¹⁰² Vasabladet 14.08.2009. Pampig prästgård säljs; OKA Oravais kyrkofullmäktiges protokoll av den 30.09.2010, § 29; KYSA Kyrkostyrelsens ämbetskollegiums protokoll av den 16.12.2010, § 719; Vasabladet 28.08.2011. Prästgården ett riktigt kap; Hos förf. Meddelat av Berndt Berg 19.03.2012.

prästgårdarna stod en prästgård tom och försäljning av prästgården förbereddes. Tre prästgårdar användes som kansli och som verksamhetsutrymmen och fem prästgårdar användes helt eller delvis som bostad. Av de fem prästgårdar som användes som bostad var de vid utgången av 2012 i tre av fallen bebodda av prästfamilj, två kyrkoherdar och en församlingspastor. Antalet prästgårdar i Korsholms prosteri har sedan 1970 minskat med sex.¹⁰³

2.3 Närpes prosteri

År 1970 fanns det på Närpes prosteris område nio prästboställen och åtta självständiga församlingar.¹⁰⁴ På prosteriets område fanns vid utgången av 2012 Korsnäs församling, Lappfjärd-Kristinestads församling, Närpes församling, Pörtom församling och Övermarks församling.¹⁰⁵ På prosteriets område verkade två kyrkliga samfälligheter. I Närpes kyrkliga samfällighet ingick församlingarna Närpes, Pörtom och Övermark.¹⁰⁶ I Kristinestads kyrkliga samfällighet ingick Kristinestads finska församling och Kristinestads svenska församling.¹⁰⁷ Lappfjärds–Kristinestads församlings namn ändrades den 22 augusti 2012 genom beslut i Kyrkostyrelsens plenum till Kristinestads svenska församling.¹⁰⁸ Mot namnändringen inlämnades besvär, men Kyrkostyrelsens plenum lämnade besvären utan prövning.¹⁰⁹ Korsnäs församling var vid utgången av 2012 en självständig församling.¹¹⁰ I Korsnäs byggdes ny prästgård för kyrkoherden 1967 och då blev den gamla prästgården obehövlig. År 1975 bildades Föreningen Prästgårdsmuseet och den gamla prästgården

¹⁰³ Se bilaga 1; Kyrkoherdebostället i Petalax var med på lista över församlingens försäljningsobjekt.

¹⁰⁴ Se bilaga 2, sida 3.

¹⁰⁵ Uppgifterna hämtade från Borgå stifts hemsida 18.03.2012.

¹⁰⁶ Årsbok för Borgå stift 2009, 110–111.

¹⁰⁷ Årsbok för Borgå stift 2009, 110.

¹⁰⁸ KYSA Kyrkostyrelsens plenums protokoll av den 22.08.2012, § 152.

¹⁰⁹ KYSA Kyrkostyrelsens plenums protokoll av den 23.10.2012, § 215. Utdrag ur beredningen för plenum: ”Det är etablerad förvaltnings sed att man vid behandling av ändringar av församlingsnamn tillämpar samma bestämmelser som vid ändring i församlingsindelningen. Ett namnändringsbeslut som fattas av en församling, en kyrklig samfällighet eller ett domkapitel är ett led i beredningen av ärendet och över detta får med stöd av 24 kap. 5 § i kyrkolagen inte yrkas på rättelse eller anföras kyrkobesvär.”

¹¹⁰ Hos förf. Intervju med Lars-Erik Björkstrand 12.03.2012.

inrymmer ett prästgårdsmuseum.¹¹¹ Den nya kyrkoherdebostaden på Skyl lägenhet i Korsnäs by såldes 2006.¹¹² Prästgården i Närpes som tidigare fungerade som bostad för kyrkoherden användes vid utgången av 2012 som mötesutrymme och kansli för församling och den kyrkliga samfälligheten.¹¹³ Kaplansgården i Närpes på Josslas lägenhet var redan vid ingången till 1970-talet i privat ägo.¹¹⁴ Kyrkoherdebostället på Bäckelund lägenhet i Lappfjärd såldes 2007.¹¹⁵ Kaplansgården på Juth lägenhet i Lappfjärd såldes 1975 och gården flyttades till annan plats.¹¹⁶ Tomten där prästgården stått blev kvar i församlingens ägo men såldes 2010 till en privatperson.¹¹⁷ Prästgården i Övermark såldes 2004.¹¹⁸ Domkapitlet i Borgå stift förordade vid sitt möte den 19 maj 2004 försäljningen av Övermark kyrkoherdeboställe. Köpesumman som gemensamma kyrkofullmäktige i Närpes kyrkliga samfällighet hade godkänt vid sitt möte den 16 april 2004 låg 15 000–25 000 euro under den värdering som hade utförts 1999. Motiveringen från församlingen var att det nu föreslagna försäljningsbeloppet var köpeobjektets egentliga värde. Prästgården hade stått obebodd ända sedan 1994 och uppvärmningen av fastigheten hade avbrutits 1998 som en följd av brister i värmesystemet.¹¹⁹

Prästgården i Kristinestad användes vid utgången av 2012 som församlingens mötesutrymme.¹²⁰ Prästgården i Kristinestad såldes under 2013 på grund av den kyrkliga samfällighetens dåliga ekonomi.¹²¹ I Sideby var kaplanen bosatt i en del av prästgården och kaplanstjänsten var vid utgången av 2012 förenad med boendeplikt i prästgården.¹²²

¹¹¹ Ulfvens 1991, 123; KYSA Kyrkostyrelsens ämbetskollegiums protokoll av den 21.06.2006, § 339; Sydösterbotten 03.07.2008. Prästgården som hem.

¹¹² KYSA Kyrkostyrelsens ämbetskollegiums protokoll av den 21.06.2006, § 339.

¹¹³ Hos förf. Intervju med Lars-Erik Björkstrand 12.03.2012.

¹¹⁴ Hos förf. Meddelat av Kjell Storgeust 14.01.2013.

¹¹⁵ LKKA Lappfjärd-Kristinestads församlings församlingsråds protokoll av den 15.05.2007, § 46; KYSA Kyrkostyrelsens ämbetskollegiums protokoll av den 10.10.2007, § 562; Sydösterbotten 25.03.2010. Prästgården i Lappfjärd blev deras nya hem; Hos förf. Intervju med Lars-Erik Björkstrand 12.03.2012; Hos förf. Meddelat av Lars Nisula 15.01.2013.

¹¹⁶ Hos förf. Intervju med Lars-Erik Björkstrand 12.03.2012; Hos förf. Meddelat av Lars Nisula 15.01.2013.

¹¹⁷ Hos förf. Meddelat av Lars Nisula 15.01.2013.

¹¹⁸ NKA Protokoll fört vid Närpes gemensamma kyrkofullmäktige möte den 16.04.2004, § 19; KYSA Kyrkostyrelsens ämbetskollegiums protokoll av den 10.06.2004, § 297; Hos förf. Intervju med Lars-Erik Björkstrand 12.03.2012.

¹¹⁹ DKA Utlåtande angående markförsäljning av den 19.05.2004, § 30. Den värdering av fastigheten som hade utförts 1999 hade synbarligen inte påverkats av det faktum att värmeförsörjningen till fastigheten hade avbrutits året innan och att den hade stått obebodd under fem års tid vid tidpunkten för värderingen.

¹²⁰ Hos förf. Intervju med Lars-Erik Björkstrand 12.03.2012.

¹²¹ Kyrkpressen 10.01.2013. Kristinestad säljer prästgårdar; Kyrkpressen 12.09.2013. Bud på prästgårdar godkända. Församlingsrådet i Kristinestads svenska församling har godkänt inlämnat anbud på prästgården.

¹²² Hos förf. Intervju med Lars-Erik Björkstrand 12.03.2012.

Prästgården i Sideby var vid utgången av 2012 med bland församlingens försäljningsobjekt.¹²³ I Pörtom var kyrkoherden bosatt i prästgården fram till pensioneringen i mitten av juli 2012.¹²⁴ Kyrkoherdetjänsten var förenad med boendeplikt i prästgården.¹²⁵ Den 1 oktober 2012 flyttade den tillförordnade kyrkoherden in i prästgården. Tjänsten var vid utgången av 2012 fortsättningsvis förenad med boendeplikt i prästgården.¹²⁶ I Kaskö var ämbetsbostaden för kyrkoherden inrymd i kyrkobyggnaden.¹²⁷ Kaskö församling sålde prästgårdsbyggnaden 2007.¹²⁸ Kaskö församling hör inte mera till Borgå stift och räknas inte med i sammanställningen.¹²⁹ Kaskö församling hör numera till Lappo stift.¹³⁰

På prosteriets nuvarande område fanns det vid utgången av 2012 fyra prästgårdar i samfällighetens eller församlingens ägo. Två prästgårdar användes helt eller delvis som bostad och i bägge fallen var prästgårdarna bebodda av en präst. En prästgård fungerade som mötesutrymme och kansli och en prästgård som mötesutrymme.¹³¹ Antalet prästgårdar eller ämbetsgårdar i församlingarnas eller samfälligheternas ägo i Närpes prosteri har sedan 1970 minskat med fem.¹³²

2.4 Åbolands prosteri

På Åbolands prosteris område fanns det 1970 tio församlingar.¹³³ Vid utgången av 2012 var församlingarna tre till antalet. Till prosteriet hör Kimitoöns församling, Väståbolands

¹²³ Kyrkpressen 25.10.2012. Prästgård hotas av försäljning; Kyrkpressen 10.01.2013. Kristinestad säljer prästgårdar; Kyrkpressen 12.09.2013. Bud på prästgårdar godkända. Församlingsrådet i Kristinestads svenska församling har också godkänt det anbud som inlämnats på prästgården i Sideby.

¹²⁴ Hos förf. Intervju med Lars-Erik Björkstrand 12.03.2012; Hos förf. Intervju med Ralf Sandin 24.09.2012.

¹²⁵ Hos förf. Intervju med Lars-Erik Björkstrand 12.03.2012.

¹²⁶ Hos förf. Intervju med Ralf Sandin 24.09.2012.

¹²⁷ Se bilaga 2, sida 3.

¹²⁸ KFKA Kaskö församlings kyrkofullmäktige protokoll av den 12.09.2007, § 39; KYSA Kyrkostyrelsens ämbetskollegiums protokoll av den 01.11.2007, § 612.

¹²⁹ Av bilaga 2, sida 3 framgår också vilka prästgårdar som har sålts.

¹³⁰ KYSA Kyrkostyrelsens ämbetskollegiums protokoll av den 01.11.2007, § 612.

¹³¹ Pörtom, Sideby, Kristinestad, Närpes.

¹³² Se bilaga 2, sida 3.

¹³³ Se bilaga 2 sida 4.

svenska församling och Åbo svenska församling.¹³⁴ Väståbolands svenska församling bildar tillsammans med den finska församlingen på Pargas stads område Pargas kyrkliga samfällighet. I Väståbolands svenska församling ingår fyra kapellförsamlingar, Nagu kapellförsamling, Korpo kapellförsamling, Houtskär kapellförsamling och Iniö kapellförsamling och Pargas församlingsdistrikt.¹³⁵ Kimitoöns församling är en självständig församling och består av fyra kapellförsamlingar, Kimito kapellförsamling, Västanfjärd kapellförsamling, Dragsfjärds kapellförsamling och Hitis kapellförsamling.¹³⁶ Åbo svenska församling bildar Åbo och S:t Karins kyrkliga samfällighet tillsammans med nio andra församlingar i Åboregionen, de övriga församlingarna är finskspråkiga.¹³⁷ År 1970 fanns det femton prästgårdar på prosteriets område. Av dessa prästgårdar var följaktligen tio stycken avsedda för kyrkoherdar och fem prästgårdar avsedda för kaplaner.¹³⁸ Prästgården i Dalsbruk såldes 1995.¹³⁹ En ny prästgård för kyrkoherden i Dragsfjärds församling byggdes i början av 1950-talet alldeles intill kyrkan.¹⁴⁰ Kaplanen i Dragsfjärds kapellförsamling var vid utgången av 2012 bosatt i prästgården.¹⁴¹ I början av 1950-talet byggdes ny prästgård intill kyrkan på Hitis, och den tillbyggdes senare med ett församlingshem. Kaplanen i Hitis kapellförsamling var bosatt i prästgården.¹⁴² Kaplansgården i Kimito såldes år 2008 till en privatperson.¹⁴³ Kyrkoherdebostället i Kimito fungerade ända fram till hösten 2012 som bostad för församlingens dåvarande kyrkoherde.¹⁴⁴ Vid utgången av 2012 användes

¹³⁴ Uppgifterna hämtade från Borgå stifts hemsida 18.03.2012.

¹³⁵ KYSA Kyrkostyrelsens plenums protokoll av den 16.09.2008, § 188. I och med Kyrkostyrelsens beslut anslöts Houtskärs, Iniö, Korpo och Nagu församlingar till Pargas svenska församling och upphörde som självständiga församlingar. Samtidigt bytte Pargas svenska församling namn till Väståbolands svenska församling. Den nya församlingen inledde sin verksamhet 01.01.2009; Uppgifterna hämtade från Pargas kyrkliga samfällighets hemsida 18.03.2012.

¹³⁶ KYSA Kyrkostyrelsens plenums protokoll av den 03.06.2008, § 130. I och med Kyrkostyrelsens beslut indrogs församlingarna Dragsfjärd, Hitis, Kimito och Västanfjärd och samtidigt togs beslut om grundande av en ny församling med namnet Kimitoöns församling; Uppgifterna hämtade från Kimitoöns församlings hemsida 18.03.2012.

¹³⁷ Uppgifterna hämtade från Åbo svenska församlings hemsida 18.03.2012; Uppgifterna hämtade från Åbo och S:t Karins kyrkliga samfällighets hemsida 23.10.2013.

¹³⁸ Se bilaga 2.

¹³⁹ KKA Dragsfjärds församlings kyrkoråds protokoll av den 07.06.1995, § 7; Dragsfjärds församlings kyrkofullmäktige protokoll av den 21.06.1995, § 9.

¹⁴⁰ Åbo Underrättelser 05.07.2012. Prästgården i tiden. Amos Andersson köpte på 1950-talet Dragsfjärds församlings prästgård i Labbnäs då den ersattes av ett nybygge intill kyrkan. Amos Andersson donerade Labbnäs till marthorna med tanke om att husmödrarna här kunde få möjlighet till semestervistelse.

¹⁴¹ Hos förf. Meddelat av Harry S Backström 12.07.2012; Se bilaga 1.

¹⁴² Hos förf. Meddelat av Antti Kuokkanen 12.04.2012.

¹⁴³ KKA Kimito församlings kyrkofullmäktige protokoll av den 11.02.2008, § 7; DKA Utåtande angående markförsäljning av den 27.03.2008; KYSA Kyrkostyrelsens ämbetskollegiums protokoll av den 05.06.2008, § 362.

¹⁴⁴ Hos förf. Intervju med Ulf Sundstén 25.03.2010.

prästgården som mötes- och arbetsutrymme.¹⁴⁵ Kyrkoherdebostället i Västanfjärd fungerade vid utgången av 2012 i som boställe för Kimito kapellförsamlings kaplan.¹⁴⁶

Församlingen i Pargas ägde i början endast ett boställe för prästerskapet, den så kallade ”Prästgården”. Bolet fungerade som kyrkoherdens boställe. Redan i mantalslängderna från 1640-talet talas om ”Stora prästgården”.¹⁴⁷ Den nuvarande prästgården är uppförd omkring 1770.¹⁴⁸ Kyrkoherdebolet har bland annat har fungerat som säte för domkapitlet efter Åbo brand 1827 och som boställe för biskopen och sedermera Finlands första ärkebiskop Jacob Tengström.¹⁴⁹ På samma tomt uppförde biskop Jacob Tengström genast i början av 1800-talet en egen bostad i två våningar för sin familj. De följande biskoparna som förvaltade prebendeförsamlingen bodde också i samma byggnad under vistelserna i Pargas.¹⁵⁰ Man kan ännu i terrängen tydligt skönja grunden efter den bostaden.¹⁵¹ Vid biskopsvisitationen i Pargas församling 20–23 oktober 1988 utfördes visitation vid kyrkoherdebostället i Muddais. Av protokollet framgår följande, direkt citat: ”...Den är en av Finlands värdefullaste prästgårdar och bör även bevaras som en sådan.”¹⁵² Prästgården finns fortfarande i den kyrkliga samfällighetens ägo och Västabolands svenska församlings kyrkoherde är bosatt i den.¹⁵³

Det fanns tidigare två kaplansboställen i Pargas församling.¹⁵⁴ Mellangårds hemman i Parsby förlänades som boställe till församlingens kaplan år 1675.¹⁵⁵ En kaplansgård uppfördes på lägenheten. En ny sätesbyggnad uppfördes 1870.¹⁵⁶ Prästgården på Mellangård lägenhet i Parsby i Pargas centrum brann den 5 juli 1996 ner till grunden.¹⁵⁷ Vid reduktionen fick kronan jordbruksmark. En del av den jorden kom kaplanerna i församlingen tillgodo.¹⁵⁸

¹⁴⁵ Annonssbladet 20.12.2012. Information från församlingen; Se bilaga 1.

¹⁴⁶ Hos förf. Intervju med Ulf Sundstén 25.03.2010; Hos förf. Meddelat av Karin och Richard Donner 23.02.2012; Hos förf. Meddelat av Karin Donner 28.09.2012.

¹⁴⁷ Schalin 1955, 54. I verket *Pargasbygdens historia I*.

¹⁴⁸ DKA Biskopsvisitationsprotokoll från visitation 20–23.10.1988, 7.

¹⁴⁹ Schalin 1955, 56. I verket *Pargasbygdens historia I*; Björkstrand 2012, 441.

¹⁵⁰ Schalin 1955, 54. I verket *Pargasbygdens historia I*.

¹⁵¹ Backström, resultat från terrängsyn sommaren 2012.

¹⁵² Biskopsvisitationsprotokoll från visitation 20–23.10.1988, 7-8.

¹⁵³ Hos förf. Meddelat av Harry S Backström 12.07.2012.

¹⁵⁴ Schalin 1955, 57 I verket *Pargasbygdens historia I*; Suistoranta 1985, 362.

¹⁵⁵ Schalin 1955, 54. I verket *Pargasbygdens historia I*.

¹⁵⁶ Schalin 1955, 56. I verket *Pargasbygdens historia I*; DKA Biskopsvisitationsprotokoll från visitation 20–23.10.1988, 8.

¹⁵⁷ Hos förf. Meddelat av Karin och Richard Donner 23.02.2012; Hos förf. Meddelat av Tarja Karlsson 11.04.2012.

¹⁵⁸ Schalin 1955, 54. I verket *Pargasbygdens historia I*.

Västergård lägenhet i Muddais förlänades som kaplansboställe till Pargas församling år 1690.¹⁵⁹ På lägenheten uppfördes en kaplansgård, och 1887 beslöt församlingen att uppföra en ny prästgård på Västergård lägenhet i Muddais och också att åta sig underhållet av prästgården. År 1901 uppfördes den nuvarande huvudbyggnaden på lägenheten.¹⁶⁰ Kaplansgården i Muddais såldes 1987 till en privatperson.¹⁶¹

I Nagu har det tidigare funnits två prästgårdar. Kaplansgården i Finnby är såld. Prästgården avsedd för kyrkoherden var vid utgången av 2012 i Pargas kyrkliga samfällighets ägo.¹⁶² I Korpo, Norrskata, byggdes prästgården Prästbacka 1956 och användes under några år som bostad för prästen på Norrskata. Prästgården såldes 1991 till en privatperson.¹⁶³ Prästgården är den andra i ordningen på Norrskata. Den föregående prästgården byggdes också 1956 men brann ner till grunden när den stod färdig för användning. På Korpo församlings kyrkoherdebol har det funnits två prästgårdar. Den första brann ner 1917 och den följande prästgården med lägenhetsnamnet Prästgården byggdes 1924 och används som bostad för kaplanen i Korpo kapellförsamling.¹⁶⁴ På Nybondas lägenhet på Iniö fanns prästgård och kaplanen i Iniö kapellförsamling var bosatt i prästgården.¹⁶⁵ För kyrkoherden i Åbo svenska församling fanns tidigare bostad reserverad i församlingens fastighet.¹⁶⁶

På Åbolands prosteris område och i samfällighets och församlings ägo fanns vid utgången av 2012 nio prästgårdar, fyra på Kimitoön och fem på Pargas stads område.¹⁶⁷ Åtta av nio prästgårdar på prosteriets område var vid utgången av 2012 bebodda av präster. Av dessa var en kyrkoherde och sju kaplaner.¹⁶⁸ I prästgården på Houtskär finns fortfarande inrymt pastorskansli.¹⁶⁹ Prästgården i Kimito användes vid utgången av 2012 som arbetsutrymmen

¹⁵⁹ Schalin 1955, 54. I verket *Pargasbygdens historia I*; Suistoranta 1985, 362.

¹⁶⁰ Nikander 1955, 56–57 I verket *Pargasbygdens historia I*; Suistoranta 1985, 362.

¹⁶¹ Hos förf. Meddelat av Karin och Richard Donner 23.02.2012; Hos förf. Meddelat av Johan Kronberg 02.11.2012.

¹⁶² Hos förf. Meddelat av Kjell Granström 07.04.2010; Hos förf. Meddelat av Kjell Granström 15.11.2013.

¹⁶³ KYSA Kyrkostyrelsens ämbetskollegiums, allmänna sektionens protokoll av den 30.01.1992, § 21; Hos förf. Meddelat av Esa Killström 29.04.2010.

¹⁶⁴ Hos förf. Meddelat av Esa Killström 29.04.2010.

¹⁶⁵ Hos förf. Meddelat av Eeva Vuola 07.04.2010.

¹⁶⁶ Se bilaga 1.

¹⁶⁷ På Kimitoön i Kimito, Västanfjärd, Dragsfjärd och Hitis. På Pargas stads område i Pargas, Nagu, Korpo, Houtskär och Hitis.

¹⁶⁸ Situationen per 31.12.2012.

¹⁶⁹ Se bilaga 1.

och mötesutrymmen. Ekonomikansliet flyttade ut ur prästgården i slutet av 2012. Ekonomikansliet flyttade till församlingens utrymmen i församlingshemmet i Dragsfjärd.¹⁷⁰ Enligt Kimitoöns församlings tidigare kyrkoherde Ulf Sundstén i Kimitoöns församling är det viktigt att det i periferin finns en prästgård att tillgå för att på så sätt lyckas få en präst till orten.¹⁷¹ Antalet prästgårdar eller ämbetsgårdar i församlingarnas eller samfälligheternas ägo i Åbolands prosteri har sedan 1970 minskat med sex. Det finns ett tryck på försäljning av prästgårdar inom Pargas kyrkliga samfällighets verksamhetsområde.¹⁷² På Kimitoön har prästgården i Dragsfjärd och prästgården i Västanfjärd tagits med i församlingens inbesparingsstrategi för åren 2012–2017 i form av tänkbara försäljningsobjekt.¹⁷³

2.5 Raseborgs prosteri

År 1970 fanns det tretton prästgårdar i Raseborgs prosteri och nio självständiga församlingar. Av prästgårdarna var fyra avdelade som boställe för kaplaner och nio prästgårdar fungerade som kyrkoherdeboställe.¹⁷⁴ Till prosteriet hörde vid utgången av 2012 församlingarna Bromarv, Ekenäs, Hangö svenska, Ingå, Karis svenska, Pojo svenska, Sjundeå svenska, Snappertuna och Tenala församlingar.¹⁷⁵ På prosteriets område verkade två kyrkliga samfälligheter. Till Raseborgs kyrkliga samfällighet hörde Bromarv, Ekenäs, Karis svenska och finska, Pojo svenska och finska, Snappertuna och Tenala församlingar.¹⁷⁶ På nuvarande Raseborgs kyrkliga samfällighets område fanns det 1970 åtta prästgårdar. En prästgård i Bromarv, en prästgård i Ekenäs, två prästgårdar i Karis, två prästgårdar i Pojo, en prästgård i Snappertuna och en prästgård i Tenala.¹⁷⁷ Prästgården på Håkansarf lägenhet såldes

¹⁷⁰ Annonsbladet 20.12.2012. Information från församlingen.

¹⁷¹ Hos förf. Intervju med Ulf Sundstén 25.03.2010.

¹⁷² Diskussioner har förts i den kyrkliga samfälligheten och i Nagu kapellråd på våren 2012 om försäljning av prästgården i Nagu. Prästgården i Korpo är också med bland de prästgårdar som eventuellt skall säljas i framtiden; Hos förf. Noteringar från fastighetsgruppens möte i Pargas kyrkliga samfällighet 15.10.2012.

¹⁷³ Annonsbladet 20.09.2012. Församlingen sparar.

¹⁷⁴ Se bilaga 2, sida 5.

¹⁷⁵ Uppgifterna hämtade från Borgå stifts hemsida 18.03.2012.

¹⁷⁶ KYSA Kyrkostyrelsens plenums protokoll av den 13.08.2008, § 157. I och med Kyrkostyrelsens beslut upplöstes Karis, Pojo och Ekenäsnejdens kyrkliga samfälligheter och togs beslut om grundande av en ny samfällighet med namnet Raseborgs kyrkliga samfällighet. Den nya samfälligheten inledde sin verksamhet 01.01.2009; Årsbok för Borgå stift 2009, 112.

¹⁷⁷ Se bilaga 2.

1997.¹⁷⁸ Beslut om försäljning av prästgården på Jordans lägenhet i Ekenäs togs 2001.¹⁷⁹ Försäljningen verkställdes 2002.¹⁸⁰ Kyrkoherdebostället i Karis var i den kyrkliga samfällighetens ägo och användes som festutrymme för bröllop, minnesstunder, födelsedagar, kurser och möten. Kaplansbostället på Räckers lägenhet i Karis var i samfällighetens ägo och användes för barnklubsverksamhet och för eftermiddagsverksamhet.¹⁸¹ Kyrkoherdebostället i Pojo var i samfällighetens ägo och i prästgården har kyrkoherden i Pojo svenska församling varit bosatt.¹⁸² Kyrkoherden i Pojo församling flyttade ut från prästgården i juli 2012.¹⁸³ Prästgården var uthyrd till personal anställd av den kyrkliga samfälligheten.¹⁸⁴ Kaplansbostaden i Dalkarby, Pojo var vid utgången av 2012 i den kyrkliga samfällighetens ägo och uthyrd men förslag om försäljning har varit under beredning.¹⁸⁵ Kyrkoherdebostället på Thunaberg lägenhet i Snappertuna var i samfällighetens ägo och användes som pastorskansli, kontorsutrymme och som samlingsutrymme.¹⁸⁶ Prästgården i Tenala såldes 2008.¹⁸⁷ Ingå församling var en självständig församling och 1970 fanns på Ingå församlings område två prästgårdar. Prostgården i Ingå kyrkoby var i församlingens ägo och användes som verksamhetsutrymme för församlingens behov. Kaplansgården Wiggesro var i församlingens ägo och fungerade som tjänstebostad för kantorn i församlingen.¹⁸⁸ Hangö svenska församling ingick i Hangö kyrkliga samfällighet.¹⁸⁹ Prästgården i Hangö såldes 1998.¹⁹⁰ Kyrkslätt församling som tidigare hörde till Raseborgs prosteri tillhör numera

¹⁷⁸ KYSA Kyrkostyrelsens ämbetskollegiums protokoll av den 26.03.1997, § 135; Hos förf. Meddelat av Christer Lindvik 19.03.2012.

¹⁷⁹ EKSA Ekenäsnejdens kyrkliga samfällighets gemensamma kyrkofullmäktige protokoll av den 21.03.2001, § 22; KYSA Kyrkostyrelsens ämbetskollegiums protokoll av den 19.06.2001, § 286.

¹⁸⁰ Hos förf. Meddelat av Christer Lindvik 19.03.2012.

¹⁸¹ Hos förf. Meddelat av Christer Lindvik 19.03.2012; Västra Nyland 09.06.2012. Församlingens fastigheter hett stoff i fullmäktige. Kyrkoherdebostället och kaplansbostället i Karis finns med bland de fastigheter som den kyrkliga samfälligheten inte prioriterar i framtiden i sitt fastighetsägande.

¹⁸² Hos förf. Meddelat av Christer Lindvik 19.03.2012; Västra Nyland 12.06.2012. Slutet på en lång tradition i Pojo. Kyrkoherden i Pojo planerar att flytta ut från prästgården; Hos förf. Meddelat av Johan Westerlund 08.08.2012.

¹⁸³ Hos förf. Meddelat av Johan Westerlund 08.08.2012.

¹⁸⁴ Hos förf. Meddelat av Johan Westerlund 29.01.2013.

¹⁸⁵ Hos förf. Meddelat av Christer Lindvik 19.03.2012; Västra Nyland 09.06.2012. Församlingens fastigheter hett stoff i fullmäktige.

¹⁸⁶ Hos förf. Meddelat av Christer Lindvik 19.03.2012; Västra Nyland 09.06.2012. Församlingens fastigheter hett stoff i fullmäktige. Prästgården i Snappertuna är också med bland de fastigheter som samfälligheten eventuellt kan avyttra.

¹⁸⁷ TKA Ekenäsnejdens kyrkliga samfällighet, gemensamma kyrkofullmäktige protokoll av den 28.05.2008, § 24; KYSA Kyrkostyrelsens ämbetskollegiums protokoll av den 11.09.2008, § 532; Hos förf. Meddelat av Christer Lindvik 19.03.2012.

¹⁸⁸ Hos förf. Meddelat av Torsten Sandell 18.03.2012 och 21.03.2012.

¹⁸⁹ Årsbok för Borgå stift 2009, 110.

¹⁹⁰ KYSA Kyrkostyrelsens ämbetskollegiums protokoll av den 03.02.1998, § 48.

Mellersta Nylands prosteri.¹⁹¹ Återkommer till uppgifterna för Kyrkslätt i presentationen av situationen i Mellersta Nylands prosteri.¹⁹² Sjundeå svenska församling ingick i Raseborgs prosteri och bildade Sjundeå kyrkliga samfällighet tillsammans med den finska församlingen i Sjundeå.¹⁹³ På nuvarande Sjundeå kyrkliga samfällighets område fanns det 1970 två prästgårdar.¹⁹⁴ Kyrkoherdens tjänstebostad såldes 1975 till en privatperson och hade vid utgången av 2012 den tredje ägaren och användes som bostad.¹⁹⁵ Ur annalerna vid Kyrkostyrelsen framgick att beslut om försäljning av prästgården togs redan våren 1974 i Sjundeå församlings kyrkofullmäktige.¹⁹⁶ Kaplansgården på Backa-Lillgård lägenhet var i samfällighetens och församlingens ägo och förvaltning. Finska församlingens kyrkoherde har varit bosatt i prästgården ända sedan 1980-talet.¹⁹⁷

På prosteriets område fanns vid utgången av 2012 åtta prästgårdar i samfällighetens eller församlingens ägo. Av dem användes tre prästgårdar helt eller delvis som bostad och i ett av fallen var prästgårdarna bebodda av en präst och i en prästgård bodde församlingens kantor. En prästgård som tidigare var bostad för en kyrkoherde var uthyrd till samfällighetens personal. En prästgård var uthyrd som bostad på fria marknaden men försäljning var under förberedning. Tre prästgårdar fungerade som mötesutrymme och en prästgård fungerade som utrymme för barnklubbsverksamhet och eftermiddagsverksamhet. Antalet prästgårdar har i Raseborgs prosteri sedan 1970 minskat med fem. Samtidigt är det skäl att komma ihåg att situationen i Kyrkslätt som i dag hör till Mellersta Nylands prosteri inte räknades in i situationen i Raseborgs prosteri vid utgången av 2012.¹⁹⁸

¹⁹¹ Årsbok för Borgå stift 2009, 109.

¹⁹² Årsbok för Borgå stift 2009, 109.

¹⁹³ Uppgifterna hämtade från Sjundeå svenska församlings hemsida 18.03.2012; Uppgifterna hämtade från evangelisk-lutherska kyrkans hemsida 18.03.2012. Sjundeå kyrkliga samfällighet hör i dag till Esbo stift.

¹⁹⁴ Se bilaga 2, sida 5.

¹⁹⁵ Hos förf. Intervju med Marina Grotell på Hembygdmuseet i Sjundeå 19.03.2012.

¹⁹⁶ KYSA Protokollsutdrag från Sjundeå församlings kyrkofullmäktige möte den 29.05.1974, § 10; DKA Borgå domkapitels brev till Kyrkostyrelsen av den 04.10.1974; Hos förf. Meddelat av Liisa Kyynäräinen 03.09.2012.

¹⁹⁷ Hos förf. Intervju med Marina Grotell på Hembygdmuseet i Sjundeå 19.03.2012.

¹⁹⁸ Se bilaga 2.

2.6 Helsingfors prosteri

År 1970 fanns det sexton prästgårdar eller tjänstebostäder på Helsingfors prosteris område. Av prästgårdarna var nio vid tidpunkten avdelade för kyrkoherdar och sju för kaplaner.¹⁹⁹ Sörnäs församling och Tomas församling sammanslogs och fick namnet Tomas församling den 1 januari 1981.²⁰⁰ Den 3 juni 2008 indrogs Norra svenska församlingen, Södra svenska församlingen och Tomas församling och grundades en ny församling med namnet Johannes församling.²⁰¹ Den nya församlingen inledde sin verksamhet den 1 januari 2009.²⁰² Vid samma möte indrogs Lukas och Markus församling och samtidigt grundades en ny församling med namnet Petrus församling.²⁰³ Johannes församling, Matteus församling, Petrus församling, Tyska evangelisk-lutherska församlingen i Finland och Rikssvenska Olaus Petri församling hörde till Helsingfors prosteri.²⁰⁴ Vid utgången av 2012 var varken kyrkoherden eller kaplanerna i Johannes församling bosatta i tjänstebostad.²⁰⁵ I Matteus församling var kyrkoherden och en av kaplanerna bosatta i bostäder som ägdes av Helsingfors kyrkliga samfällighet.²⁰⁶ I Petrus församling bodde vid utgången av 2012 en av kaplanerna i samfällighetens tjänstebostad på naturaförmånsbasis.²⁰⁷ Tyska evangelisk-lutherska församlingen hade kyrkoherdebostad och församlingens kyrkoherde var vid utgången av 2012 bosatt i den.²⁰⁸ I rikssvenska Olaus Petri församling var kyrkoherden och hans familj vid utgången av 2012 bosatt i församlingens prästgård.²⁰⁹ Prästgården finns inrymt i en fastighet i centrum av Helsingfors som består av kyrka, församlingshem och prästgård.²¹⁰

¹⁹⁹ Se bilaga 2, sida 6.

²⁰⁰ Hos förf. Meddelat av Kjell Andersson 21.03.2013.

²⁰¹ KYSA Protokoll fört vid Kyrkostyrelsens plenums möte den 03.06.2008, § 129.

²⁰² Hos förf. Meddelat av Kjell Andersson 21.03.2013.

²⁰³ KYSA Protokoll fört vid Kyrkostyrelsens plenums möte den 03.06.2008, § 131.

²⁰⁴ Uppgifterna hämtade från Borgå stifts hemsida 18.03.2012.

²⁰⁵ Hos förf. Meddelat av Stefan Djupsjöbacka 19.03.2013.

²⁰⁶ Hos förf. Meddelat av Stefan Forsén 18.03.2013.

²⁰⁷ Hos förf. Meddelat av Bengt Lassus 25.03.2013.

²⁰⁸ Hos förf. Meddelat av Stefan Djupsjöbacka 09.07.2012; Hos förf. Meddelat av Anna Breiling 19.03.2013.

²⁰⁹ Kyrkpressen 05.07.2012. Lång väg hem till Finland; Hos förf. Meddelat av Stefan Djupsjöbacka 09.07.2012; Hos förf. Intervju med Timo Viinikka 25.09.2012.

²¹⁰ Hos förf. Intervju med Timo Viinikka 25.09.2012; Uppgifterna hämtade från församlingens hemsida 01.10.2012. Se adress till hemsidan i källförteckningen.

Antalet prästgårdar i Helsingfors prosteri har sedan 1970 minskat med tretton när man ser på minskningen utifrån en stram tolkning. På Helsingfors prosteris område fanns det vid utgången av 2012 tre ämbetslokaler för prästerskapet jämfört med sexton ämbetslokaler 1970. Dessutom var en kaplan och en kyrkoherde bosatt i bostad som ägdes av den kyrkliga samfälligheten. Dessa två bostäder kan inte ur en stram tolkning anses vara en prästgård eller en tjänstebostad. På så sätt faller inte dessa två bostäder direkt inom ramen för undersökningens prästgårdsdefinition. Medveten om denna begränsning har jag trots allt räknat med också dessa i totala antalet bostäder där antingen en kaplan eller en kyrkoherde är bosatt för närvarande. Men jag har inte tagit i beaktande dessa två bostäder i beräkning av minskning i antalet prästgårdar sedan 1970.²¹¹

2.7 Mellersta Nylands prosteri

År 1970 fanns det fem prästgårdar på Mellersta-Nylands prosteris område.²¹² Till Mellersta-Nylands prosteri hörde Esbo svenska församling, Grankulla svenska församling, Kyrkslätt svenska församling, Tammerfors svenska församling och Vanda svenska församling.²¹³ På nuvarande Esbo svenska församlings område fanns det 1970 två prästgårdar, en prästgård avsedd för kyrkoherden och en prästgård för kaplanen.²¹⁴ Kyrkoherdebostället i Morby var i församlingens användning och ägdes av Esbo kyrkliga samfällighet. I prästgården bodde vid utgången av 2012 Esbo svenska församlings kyrkoherde. Prästgården hade genomgått grundrenovering.²¹⁵ Kaplansbostället på Ingas var i samfällighetens ägo och användes som tjänstebostad för anställda och har sanerats och renoverats.²¹⁶ Grankulla svenska församling grundades 1978. I Grankulla församling har inte funnits prästgård. Den tidigare kyrkoherden i Grankulla bodde i församlingens tjänstebostad medan nuvarande kyrkoherden bodde vid utgången av 2012 i egen bostad.²¹⁷ Nuvarande Kyrkslätt svenska församling förfogade över

²¹¹ Se bilaga 2, sida 6.

²¹² Se bilaga 2, sida 7.

²¹³ Uppgifterna hämtade från Borgå stifts hemsida 18.03.2012.

²¹⁴ Se bilaga 2, sida 7.

²¹⁵ Hos förf. Intervju med Nina Lejonqvist-Jurvanen 19.03.2012.

²¹⁶ Se bilaga 1; Hos förf. Intervju med Anneli Riisö 20.03.2012.

²¹⁷ Hos förf. Meddelat av Lars-Henrik Höglund 22.03.2012.

en prästgård 1970.²¹⁸ Kyrkoherdebostället Prästkulla var i samfällighetens ägo.²¹⁹ Prästgården renoverades under år 2012.²²⁰ För kyrkoherden i Tammerfors svenska församling finns inga anteckningar om tjänstebostad.²²¹ Vanda svenska församling hette tidigare Helsinge församling och var en del av Helsingfors prosteri.²²² År 1970 fanns det två prästgårdar i Helsinge församling.²²³ Prästgården som fungerade som kyrkoherdeboställe var i Vanda kyrkliga samfällighets ägo och användes till en del som festutrymme och mötesutrymme. I bostadsdelen bodde församlingens vaktmästare.²²⁴ Kaplansgården på Nilsas lägenhet i Helsinge revs i början av 1970-talet.²²⁵ På prosteriets område fanns vid utgången av 2012 fyra prästgårdar i de kyrkliga samfälligheternas ägo. Av dem fungerade två prästgårdar som kyrkoherdeboställen, i Kyrkslätt och i Esbo.²²⁶

2.8 Domprosteriet

År 1970 fanns det sex församlingar på Domprosteriets område och elva prästgårdar. Av prästgårdarna fungerade fem prästgårdar som kaplansboställen och sex boställen var avsedda för församlingens kyrkoherde.²²⁷ Till Domprosteriet hör Borgå svenska domkyrkoförsamling, Lappträsk svenska församling, Liljendals församling, Lovisa svenska församling, Pernå församling och Sibbo svenska församling.²²⁸ På prosteriets område verkade vid utgången av 2012 tre kyrkliga samfälligheter. Den finska församlingen i Borgå och Borgå svenska domkyrkoförsamling bildade Borgå kyrkliga samfällighet.²²⁹ På Borgå svenska domkyrkoförsamlings område fanns det 1970 två prästgårdar.²³⁰ Domprostgården

²¹⁸ Se bilaga 2, sida 7.

²¹⁹ Västra Nyland 28.11.2009. Prästgården i Kyrkslätt står inför renovering; Hos förf. Intervju med Aino-Karin Lovén 11.07.2012; Hos förf. Meddelat av Lars-Henrik Höglund 22.03.2012.

²²⁰ Hos förf. Meddelat av Lars-Henrik Höglund 22.03.2012; Hos förf. Meddelat av Lars-Henrik Höglund 24.09.2012.

²²¹ Årsbok för Borgå stift 2009, 109; Se bilaga 2.

²²² Hos förf. Meddelat av Carola Lund 20.03.2012.

²²³ Se bilaga 2, sida 7.

²²⁴ Hos förf. Intervju med Carola Lund 20.03.2012.

²²⁵ Hos förf. Intervju med Gunnar Weckström, Vanda 20.03.2012.

²²⁶ Se bilaga 1.

²²⁷ Se bilaga 2, sida 8.

²²⁸ Uppgifterna hämtade från Borgå stifts hemsida 18.03.2012.

²²⁹ Uppgifterna hämtade från Borgå svenska domkyrkoförsamlings hemsida 19.03.2012.

²³⁰ Bilaga 2, sida 8.

var i den kyrkliga samfällighetens ägo.²³¹ Domprostgården har stått tom cirka 5 år på grund av att man inte inom den kyrkliga samfälligheten har kunnat enas om vad som skall göras med prästgården. Anslag beviljades sommaren 2012 för att detaljplanera renoveringen av de två husen som finns på domprostgårdsfastigheten. Avsikten var att renoveringen skulle påbörjas i slutet av år 2012. Kaplansgården i Borgå svenska domkyrkoförsamling var i samfällighetens ägo. Kaplansgården som är uppförd år 1763 har varit med på listan över de fastigheter som enligt den kyrkliga samfällighetens fastighetsstrategi skall säljas. Därför blev den tjänsteinnehavare som bodde i prästgården uppsagd på våren 2012. Avsikten vara att fastigheten skulle säljas snabbt. Senare togs beslut om att prästgården skall användas som utrymme för den svenska och den finska församlingens barnklubsverksamhet.²³²

Till Lovisanejdens kyrkliga samfällighet hörde Liljendals församling, Lovisa svenska församling och Pernå församling.²³³ På nuvarande Lovisanejdens kyrkliga samfällighets och domprostheriets område fanns 1970 fem prästgårdar, en prästgård i Liljendal, en prästgård i Lovisa och tre prästgårdar i Pernå.²³⁴ Kyrkoherdebostället i Lovisa var inrymt i ett större trähus i stadsmiljö.²³⁵ Den gamla prästgården i Liljendal revs på 1970-talet och samtidigt byggdes en ny prästgård för kyrkoherden.²³⁶ I prästgårdens ena flygel fanns vid utgången av 2012 församlingens kansli inrymt.²³⁷ I Pernå församling har den äldre prästgården på Nallas lägenhet från 1710-talet ursprungligen fungerat som kyrkoherdeboställe fram tills man byggde en ny och större prästgård på 1880-talet.²³⁸ Nybygget fick rollen som kyrkoherdeboställe när den stod klar och den äldre prästgården fick rollen som kaplansgård. Bägge prästgårdar finns på samma tomt. Prästgården från 1880-talet användes som plats för barn- och ungdomsarbete samt mera sporadiskt som plats för olika typer av sammankomster.

²³¹ Borgåbladet 03.12.2011. Pengarna för renovering av domprostgården ströks; Kyrkpressen 15.12.2011. Moln över Domprostgården; Kyrkpressen 26.01.2012. Domprosten vill flytta in. Domprosten i Borgå stift, Mats Lindgård har meddelat gemensamma kyrkorådet att han vill flytta in i domprostgården så som boendeplikten föreskriver. Gemensamma kyrkorådet har beslutat att vidta åtgärder i skyndsam ordning; Kyrkpressen 01.03.2012. Domprostgården snabbfixas? Domprosten vill flytta in i Domprostgården den 20.05.2012. Planering av renoveringen ske i brådskande ordning för att domprosten med familj skall kunna flytta in.

²³² Hos förf. Meddelat av Mats Lindgård 09.07.2012.

²³³ Uppgifterna hämtade från Evangelisk-lutherska kyrkans hemsida 19.03.2012.

²³⁴ Se bilaga 2, sida 8.

²³⁵ Uppgifter hämtade från Borgå stifts hemsida 16.06.2012; Hos förf. Intervju med Helene Liljeström 12.07.2012.

²³⁶ Hos förf. Meddelat av Håkan Djupsjöbacka 15.07.2012.

²³⁷ Hos förf. Meddelat av Håkan Djupsjöbacka 24.07.2012. Församlingen gick med i Lovisanejdens kyrkliga samfällighet från och med januari 2010.

²³⁸ Hos förf. Intervju med Robert Lemberg 13.07.2012.

Den äldre prästgården från 1710-talet var under planering och avsikten var att pastorskansliet så småningom skall inrymmas där. Pernå församling har också en kaplansgård som är byggd på 1960-talet. I den fanns vid utgången av 2012 pastorskansliet inrymt. När det nya pastorskansliet är klart för inflyttning skall kaplansbostället från 1960-talet säljas. Fastigheterna ägdes och förvaltades av den kyrkliga samfälligheten.²³⁹ Sibbo svenska församling bildar Sibbo kyrkliga samfällighet tillsammans med den finska församlingen i Sibbo.²⁴⁰ År 1970 fanns det två prästgårdar på nuvarande Sibbo svenska församlings område.²⁴¹ Kyrkoherdebostaden i Sibbo är renoverad och användes av den svenska och den finska församlingen för olika typer av församlingssammankomster.²⁴² Kaplansgården på Knuts lägenhet som ursprungligen byggdes för en kaplansänkas behov var uthyrd som bostad till en av finska församlingens kantorer.²⁴³ Lappträsk svenska församling bildade Lappträsk kyrkliga samfällighet tillsammans med den finska församlingen.²⁴⁴ I Lappträsk fanns 1970 två prästgårdar, kyrkoherdebostället på Tallbacka lägenhet och kaplansbostället på Georgas lägenhet.²⁴⁵ På 1990-talet stod kyrkoherdebostället tomt under flera år. Prästgården renoverades och togs 2001 i bruk som församlingshem. I prästgården fanns också utrymmen för ungdomsverksamhet och ett modernt kök. Kaplansgården fungerade en tid bland annat som ekonomikontor men såldes 1999–2000 till en privatperson.²⁴⁶ På Domprosteriets område fanns vid utgången av 2012 tio prästgårdar i de kyrkliga samfälligheternas ägo. En ny kaplansgård byggdes i Pernå på 1960-talet.²⁴⁷

²³⁹ Hos förf. Intervju med Robert Lemberg 13.07.2012.

²⁴⁰ Uppgifterna hämtade från Evangelisk-lutherska kyrkans hemsida 19.03.2012.

²⁴¹ Se bilaga 2, sida 8.

²⁴² Borgåbladet 12.11.2011; Hos förf. Intervju med Helene Liljeström 12.07.2012.

²⁴³ Hos förf. Intervju med Helene Liljeström 12.07.2012.

²⁴⁴ Uppgifterna hämtade från Lappträsk kyrkliga samfällighets hemsida 19.03.2012.

²⁴⁵ Se bilaga 2, sida 8.

²⁴⁶ Intervju med Christer Åberg 12.07.2012.

²⁴⁷ Hos förf. Meddelat av Mats Lindgård 09.07.2012; Se bilaga 2.

2.9 Ålands prosteri

År 1970 fanns det sexton prästgårdar i Ålands prosteri och lika många självständiga församlingar.²⁴⁸ Vid utgången av 2012 fanns det tio självständiga församlingar på Åland. Brändö-Kumlunge församling, Eckerö församling, Finström-Geta församling, Hammarlands församling, Jomala församling, Lemland-Lumparlands församling, Mariehamns församling, Saltviks församling, Sund-Vårdö församling, och Ålands södra skärgårdsförsamling.²⁴⁹ Prästgården i Finström ägdes av församlingen och kyrkoherden bodde i den. Prästgården Palmlund på Geta var vid ingången till 1970-talet i privat ägo.²⁵⁰ Det byggdes ny prästgård 1970 i Westergeta by i Geta kommun. Prästgården på Geta prästgårdslägenhet såldes 2011.²⁵¹ På Saltvik ägs den bomansonska villan Oscarsberg av församlingen. Villan inköptes 1962 till prästgård då den gamla prästgården såldes.²⁵² Kyrkoherden i Saltviks församling var vid utgången av 2012 bosatt i prästgården.²⁵³ Prästgården i Sund ägdes av församlingen vid utgången av 2012. Prästgården på Vårdö ägdes av församlingen och där bodde församlingspastorn i församlingen. På Hammarland ägdes prästgården av församlingen. Prästgården inrymde kansli och bostadsdel. Bostaden var uthyrd till en privatperson. Prästgården på Fischers lägenhet på Eckerö var i församlingens ägo och kyrkoherden bodde i prästgården.²⁵⁴ På Jomala ägdes prästgården av församlingen och i prästgården var församlingens kyrkoherde bosatt vid utgången av 2012.²⁵⁵ I Mariehamn har prästgården blivit tillbyggd och ombyggd och användes av församlingen som kanslihus. I Lemland ägdes prästgården av församlingen och kyrkoherden var vid utgången av 2012 bosatt i prästgården. Prästgården på Lumparland såldes i samband med församlingssammanslagningen 1971. På Föglö ägdes den nuvarande prästgården från 1960-talet av församlingen och bebos av kyrkoherden när tjänsten har varit besatt. Den gamla prästgården har rivits. På Sottunga ägdes nuvarande prästgård, en villa från 1960-talet av församlingen. Prästgården användes som församlingsutrymme och som hyresbostad eftersom församlingen inte har haft

²⁴⁸ Se bilaga 2, sida 9.

²⁴⁹ Uppgifterna hämtade från Borgå stifts hemsida 18.03.2012; Hos förf. Meddelat av Mårten Andersson 19.03.2012. Till Ålands södra skärgårdsförsamling hör numera Föglö, Sottunga och Kökar.

²⁵⁰ Hos förf. Meddelat av Mårten Andersson 19.03.2012.

²⁵¹ KYSA Protokoll fört vid Kyrkostyrelsens ämbetskollegiums möte den 23.06.2011, § 391; Hos förf. Meddelat av Mårten Andersson 19.03.2012; Hos förf. Meddelat av Harri Palo 23.07.2012.

²⁵² Hos förf. Meddelat av Mårten Andersson 19.03.2012.

²⁵³ Kyrkpressen 04.07.2013. Lång hyrestvist i Saltvik.

²⁵⁴ Hos förf. Meddelat av Mårten Andersson 19.03.2012.

²⁵⁵ Åland 17.12.2013. Nu lämnar prästen prästgården. Nätbaserad artikel. Se källförteckning för adress till hemsidan. Kyrkoherden i Jomala församling flyttade ut från prästgården i slutet av 2013.

kyrkoherde sedan 1960-talet. På Kumlinge fanns en församlingsgård från 1990-talet och innehöll kansli, församlingssal och bostadsdel. Den tidigare prästgården som byggdes på 1950-talet väntade på rivning. På Brändö ägdes prästgården av församlingen och användes som församlingshem.²⁵⁶ På Kökar ägdes prästgården av församlingen och prästgården var uttyrd på fria marknaden.²⁵⁷

I församlingarnas ägo på Åland fanns vid utgången av 2012 fjorton prästgårdar och fem av dem var bebodda av präster. Fem prästgårdar användes som kansliutrymmen, mötesutrymmen och som församlingshem. En prästgård fungerade som hyresbostad på öppna marknaden. Tre prästgårdar användes inte i församlingsverksamhet vid utgången av 2012 men var i församlingarnas ägo. Tre prästgårdar byggdes på 1950- och 1960-talet och en församlingsgård byggdes på 1990-talet. På Saltvik inköptes en ny prästgård på 1960-talet.²⁵⁸

Sammanfattning av prästgårdsöversikten

Vid ingången till 1970 fanns det etthundrasexton prästgårdar eller tjänstebostäder i Borgå stift och vid utgången av 2012 fanns det totalt sjuttioen bostäder på Borgå stifts område som var i en församlings eller en kyrklig samfällighets ägo och som användes helt eller delvis som bostad för antingen en kyrkoherde eller en kaplan eller på något annat sätt i församlingen eller den kyrkliga samfälligheten och som direkt hade anknytning till kyrklig verksamhet.²⁵⁹ Under perioden 1970–2012 har en prästgård brunnit i Pargas och en prästgård i Kronoby har donerats till en stiftelse. Två prästgårdar har rivits, en i Nykarleby och en i Vanda, bägge på 1970-talet. Tjugoåtta prästgårdar har sålts under perioden 1970-2012 och fjorton prästgårdar har minskat på annat sätt. En prästgård har tillkommit under 1970-talet. Totalt har vi under perioden en minskning om fyrtiofem prästgårdar eller tjänstebostäder som avsedda för kyrkoherdar och kaplaner i Borgå stifts församlingar.²⁶⁰

²⁵⁶ Hos förf. Meddelat av Mårten Andersson 19.03.2012.

²⁵⁷ Hos förf. Intervju med Tomi Tornberg 25.09.2012.

²⁵⁸ Se bilaga 2.

²⁵⁹ Se bilaga 2, sida 10

²⁶⁰ Se bilaga 2, sidorna 1–10.

I sammanställningen har lämnats ytterom den stora mängd bostäder som en del kyrkliga samfälligheter äger och förvaltar i dag.²⁶¹ Det är verksamhet som syftar till att skapa intäkter för samfälligheten i fråga och har inte på det sättet direkt anknytning till undersökningen. Under perioden 1970–2012 har det inte ur snäv bemärkelse byggts nya prästgårdar i stiftets församlingar och samfälligheter. En församlingsgård har byggts på Åland under perioden som också innehåller en bostad för prästerskapet.²⁶² Dessutom har det tillkommit en prästgård på annat sätt under perioden.²⁶³ Minskning i antalet tjänstebostäder har också skett genom att en del tjänstebostäder som ursprungligen var avsedda för prästerskapet har upphört att fungera som tjänstebostäder för denna ämbetsmannakår, men de har kunnat förbli i den kyrkliga samfällighetens ägo. Så har skett i Åbo, i Vasa och i Helsingfors. Jag har beaktat förändring i antalet tjänstebostäder för kyrkoherdarna och kaplanerna i de nämnda städerna på annorlunda sätt jämfört med tjänstebostäder eller prästgårdar på andra håll i stiftet. År 1970 var det församlingens skyldighet att ordna med bostad för prästerskapet. Därför har jag vid den tidpunkten räknat med också de tjänstebostäderna i det totala antalet. Däremot var det ingen skyldighet för en församling eller kyrklig samfällighet att upprätthålla prästgård eller tjänstebostad för prästerskapet vid utgången av år 2012 förutom i de fall där kyrkoherde- eller kaplanstjänsten var förenad med boendeplikt.²⁶⁴ När en tjänstebostad som förvaltas av de stora kyrkliga samfälligheterna tas ur bruk som prästbostad kan den framtida användningen vara helt något annat än för kyrkligt bruk. Som exempel kan ges Helsingfors kyrkliga samfällighet som har i sin förvaltning över ettusen bostäder i Helsingfors.²⁶⁵

²⁶¹ Detta med två undantag, två bostäder på Helsingfors prosteris område är medräknade trots att de ur en sträng definition inte kan räknas som prästgårdar. I dessa två bostäder finns en kaplan och en kyrkoherde bosatt.

²⁶² Se bilaga 2, sidorna 1–9 samt bilaga 1.

²⁶³ Detta gäller Lybeckska huset i Vasa som togs i församlingens bruk som kyrkoherdebostad 1976.

²⁶⁴ Se bilaga 2, sida 10.

²⁶⁵ Hos förf. Meddelat av Stefan Forsén 18.03.2013.

3. PRÄSTGÅRDSFÖRSÄLJNINGAR I BORGÅ STIFT ÅREN 1970–2012

Prästgårdarnas byggnadsbestånd och mängd har under lång tid reglerats med hjälp av lagar och förordningar.²⁶⁶ Lagstiftaren har under årens lopp haft olika synpunkter på hur församlingens boställen skall vara beskaffade i fråga om antal byggnader, placering, materialval, dimensionering, storlek och utseende.²⁶⁷ Lagstiftningens krav på antalet byggnader och storleken på dessa byggnader har återverkan på det prästgårdsbestånd som vi i dag förfogar över.²⁶⁸ Ibland var det också så att kyrkoherden överenskom med sockenmännen om att bygga mera och större än vad lag och förordning förutsatte.²⁶⁹ Allt detta sätter begränsningar på de användningsmöjligheter som dessa fastigheter ger möjlighet till i dag. I många fall är byggnaderna oändamålsenliga vad gäller rumsplanering och storlek.²⁷⁰ Byggnaderna planerades och byggdes för en helt annan typ av användning än vad fallet är numera.²⁷¹ Problematiken aktualiseras också när beslut tas om tillbudsstående möjligheter till uthyrning och möjliga energilösningar för fastigheten. Prästgårdarna står ofta enskilt från övrig bebyggelse och uppvärmningen har i många fall lösts med hjälp av egen värmepanna till fastigheten.²⁷² Prästgårdarna blir på detta sätt redan på grund av sin storlek i många fall dyra i drift vilket i sin tur minskar möjligheterna att använda byggnaden för en enskild familj.²⁷³ De ekonomiska realiteterna som aktualiseras på detta sätt påverkar församlingarnas och de kyrkliga samfälligheternas beslutsfattande. Det har också inverkan på den enskilda prästfamiljens beslut om fortsatt boende i prästgård.²⁷⁴

²⁶⁶ F 19.7.1892/29b, kap. 2, § 4, mom. 1; Storå 1982, 2; Giertz 2009, 10–11.

²⁶⁷ Giertz 2009, 10–11, 18; Lagrummen och tolkningen av dem är en följd av de behov som fanns tidigare i våra församlingar. Men de behoven är inte på samma sätt längre gällande i våra församlingar och kyrkliga samfälligheter.

²⁶⁸ Opetusministeriö 1982, 9. För utvecklandet av prästgårdarnas byggnadsbestånd var Byggnadsbalken (Byggningsbalk 1.1.1734/2) från 1734 av avgörande betydelse. Den bibehöll sin ställning som principiellt rättesnöre för byggandet ända fram tills förordningen (F 19.7.1892/29b) från 1892 trädde i kraft.

²⁶⁹ Opetusministeriö 1982, 9.

²⁷⁰ Godenhjelm 1935, 227. Som exempel kan anges Rosenlunds prästgård i Pedersöre som numera är såld. Enligt Godenhjelms förteckning innehöll prästgården 13 rum.

²⁷¹ Opetusministeriö 1982, 31.

²⁷² Ett annorlunda exempel och ett undantag är Esse prästgård som finns centralt placerad mitt i centrum av kommundelen Esse och är kopplat till ett lokalt värmenät.

²⁷³ Som ett ytterligare exempel kan ges prästgården i Nagu. Prästgården är i två våningar och uthyrd till två familjer. Våningsplanet består av 270 kvadratmeter.

²⁷⁴ F 19.7.1892/29b, kap. 2, § 4, 6, 7, mom. 1; Remmer 1986, 151; Giertz 2009; Enligt Hans Kejserliga Majestäts nådiga förordning från år 1892 skulle bostället för församlingens präst förses med de byggnader som var nödvändiga för boendet och för boställets skötsel i övrigt. Till en ämbetsgård i stadsmiljö skulle

I vissa fall har man i församlingarna och samfälligheterna sökt efter nya användningsformer för prästgården, eller så har man sålt prästgården eller prästgårdarna. En del prästgårdar i vårt stift används som utrymmen för dagklubbs- och eftermiddagsverksamhet och även för tidvis uthyrning till utomstående.²⁷⁵ En del av prästgårdarna har omvandlats till bostadslokaler.²⁷⁶ En del av prästgårdarna har rivits och samtidigt har man i vissa fall byggt nya prästgårdar eller köpt ett hus som ersättande fastighet och som har fått funktionen som prästgård för församlingens behov.²⁷⁷ Det finns också exempel på att prästgårdar som har varit i församlingens ägo har överförs till en församling tillhörande ett annat stift.²⁷⁸ Samma prästgård har längre fram brunnit ner till grunden.²⁷⁹ I vissa fall har församlingens prästgård fått helt ny funktion.²⁸⁰ Det finns också exempel på att man under de senaste åren genomfört prästgårdsrenoveringsprojekt och på så sätt skapat möjlighet för fortsatt användning. De renoverade prästgårdarna har fått fortsatt användning som verksamhetsutrymmen men också ibland som bostad för församlingens kyrkoherde.²⁸¹ Det finns också i vårt stift exempel på kyrkoherdeboställen som renoverats och där kyrkoherdetjänsten är förenad med boendeplikt.²⁸² I en del fall är man inom en kyrklig samfällighet oense om vad man skall göra med sin prästgård och det i sig fördröjer utnyttjandet av byggnaden på ett förnuftigt sätt.²⁸³ Ur ekonomisk synvinkel ser man ibland prästgården som en belastning för

enligt förordningen höra huvudbyggnad, drängstuga, visthus, källare, vedbod och avträde. Utöver dessa byggnader skulle till en ämbetsgård på landet höra bagarstuga, stall, vagnshus, fähus, kokhus, spannmålsbod och badstuga. Ytterligare skulle vid en ämbetsgård och bol som innehade jordbruk eller skola byggas mjölktrum, redskapslider, fårhus, svinhus, ria med loge och lada. I förordningen stadgades också att man om särskilda behov förelåg kunde avvika från förordningen så att någon byggnad kunde utelämnas eller någon byggnad kunde uppföras utöver de uppräknade.

²⁷⁵ Se bilaga 1; Hos förf. Meddelat av Christer Lindvik 19.03.2012.

²⁷⁶ Vikström 2007, 156; Backström 2008. Esse prästgård fungerar i dag som kansli och mötesutrymme; Knapas m.fl. 2009, 7; Hos förf. Intervju med Lars-Erik Björkstrand 12.03.2012. Prästgården Klaresund i Närpes som tidigare fungerade som ämbetsbostad för kyrkoherden används som kansli och mötesutrymme.

²⁷⁷ Hos förf. Meddelat av Mårten Andersson 19.03.2012. Bland annat på Kumlinge har en prästgård rivits, och en prästgård byggts för att ersätta den. Nu står också den och väntar på rivning i och med att det finns ett nytt församlingshus från 1990-talet som också innehåller en bostad.

²⁷⁸ Nikander 1955, 57. År 1953 inrättades den finska församlingen i Pargas. I samband med inrättandet av församlingen överlämnades den tidigare kaplansgården Parsby Mellangård som boställe för den finska församlingens kyrkoherde.

²⁷⁹ Hos förf. Meddelat av Richard och Karin Donner 23.02.2012; Hos förf. Meddelat av Tarja Karlsson 11.04.2012. Bostället förstördes i brand 05.07.1996.

²⁸⁰ Soikkeli 2000a, 9, 11; Hos förf. Intervju med Lars-Erik Björkstrand 12.03.2012.

²⁸¹ Vasabladet 24.06.2008. Prästgården totalrenoveras. Museiverket har i Vasa deltagit i planering och förverkligande av Haga prästgårds renovering. Det är ett glädjande exempel där man insett prästgårdens kulturella värde, och att prästgården via renovering och ombyggnad kan betjäna församlingen också framöver; Församlingslyktan 3/2011, 6–7. Kök och badrum har sommaren 2011 renoverats i prästgården på Houtskär och t.f. kaplanen och familjen har kunnat flytta in; Hos förf. Meddelat av Harriet Herrgård 20.03.2012. Prästgården i Malax har renoverats och kyrkoherden i församlingen är bosatt i den.

²⁸² Hos förf. Meddelat av Lars-Henrik Höglund 22.03.2012. Kyrkslätt.

²⁸³ Kyrkpressen 15.12.2011. Moln över Domprostgården; Kyrkpressen 26.01.2012. Domprosten vill flytta in.

församlingen eller samfälligheten, men man inser också till en del att prästgården har ett stort kulturellt värde.²⁸⁴ Det finns församlingar där man för närvarande också funderar över vad man skall göra med sin prästgård.²⁸⁵

För att göra nedanstående presentation av prästgårdsförsäljningarna mera översiktlig har jag indelat nedanstående presentation för åren 1970–2012 i två perioder. Perioderna är 1970–1990 och 1991–2012. Framför allt när det gäller den sista perioden skedde det en stor förändring i fråga om försäljningar. Lagen om upphävande av lönelagen för den evangelisk-lutherska kyrkan trädde i kraft 1 augusti 1990.²⁸⁶ Upphävandet av lönelagen kom att skapa ett starkt incitament för församlingarna att avyttra prästgårdar när det inte mera var en absolut nödvändighet för församlingarna att erbjuda tjänstebostad till prästerskapet.

²⁸⁴ Vikström 2007, 155–156; Wessman 2008, 103; Kyrkpressen 10.02.2011. Domprostgårdens öde i vågskålen. Den finska och svenska församlingen i Borgå är oense om vad man skall göra med domprostgården. Den finska församlingens kyrkoherde anser att domprostens boendeplikt är ett förlegat privilegium. Borgå svenska domkyrkoförsamling vill bevara en tradition som går långt tillbaka i tiden. Domprosten har bott i prästgården ända sedan 1723. Domprostgården är i behov av renovering, därför bor inte nuvarande domprost i prästgården. Utrednings skall göras över vad en renovering skulle kosta. Ett alternativ är också att domprostgården efter en renovering blir till ett samlingsutrymme; Kyrkpressen 15.12.2011. Moln över Domprostgården. Reserverade medel i budgeten för renoveringen av Domprostgården togs bort i ett sent skede av budgetprocessen och renoveringen av Domprostgården i Borgå sköts upp med ett år; Kyrkpressen 26.01.2012. Domprosten vill flytta in. Domprosten i Borgå stift, Mats Lindgård har meddelat gemensamma kyrkorådet att han vill flytta in i domprostgården så som boendeplikten föreskriver. Gemensamma kyrkorådet har beslutat att vidta åtgärder i skyndsam ordning; Kyrkpressen 01.03.2012. Domprostgården snabbfixas? Domprosten vill flytta in i Domprostgården den 20.05.2012. Planering av renoveringen ske i brådskande ordning för att domprosten med familj skall kunna flytta in; Kyrkpressen 14.11.2013. Domprosten avstår från Domprostgården.

²⁸⁵ Annonssbladet 19.05.2011. Prästgårdarnas öde oroar Dragsfjärdskaplan; Kyrkpressen 07.07.2011. Nyttänkande också kring prästgården i Esse. Gemensamma kyrkofullmäktige i Pedersörenejdens kyrkliga samfällighet har gjort beslut om att bygga ett nytt församlingshem, och i församlingshemmet kommer det att skapas mötesutrymmen och kansliutrymmen för arbetstagarna; Backström 2011, 22. I tidskriften *Oss emellan*; Kyrkpressen 15.12.2011. Moln över Domprostgården. Kaplansgården i Borgå skall byggas om för att inrymma dagklubbar; Kyrkpressen 26.01.2012. Domprosten vill flytta in; Kyrkpressen 14.11.2013. Domprosten avstår från Domprostgården.

²⁸⁶ L 27.4.1990/391.

3.1 Försäljningar under åren 1970 till 1990

Vid ingången till år 1970 fanns det etthundrasexton prästgårdar eller tjänstebostäder på Borgå stifts område i församlingarnas ägo som var avsedda för kyrkoherdar eller kaplaner.²⁸⁷ Av prästgårdarna eller tjänstebostäderna var åttiofem avsedda för kyrkoherdar och trettioen bostäder för kaplaner.²⁸⁸ Lumparlands prästgård såldes 1971, Sjundeå kyrkoherdeboställe såldes 1974 och kaplansgården i Lappfjärd såldes 1975. Kaplansbostället i Vanda revs i början av 1970-talet.²⁸⁹ Lybeckska huset i Gamla Vasa, Korsholm togs efter renovering i bruk som kyrkoherdebostad 1976 och samtidigt togs prostgården i Haga ur bruk som kyrkoherdebostad.²⁹⁰ Prostgården i Haga var vid utgången av 2012 i den kyrkliga samfällighetens ägo och användes för kyrkliga ändamål.²⁹¹ Kaplansbostället i Nykarleby revs 1978. Kyrkoherdebostället i Kronoby övergick via en donation i en stiftelses ägo 1980.²⁹² Kaplansbostället i Pargas såldes 1987 till en privat person. Kyrkoherdebostället i Nykarleby såldes 1990.²⁹³ Vid slutet av 1990 fanns det på Borgå stifts område etthundraåtta prästgårdar kvar i församlingarnas och de kyrkliga samfälligheternas ägo.²⁹⁴

3.2 Försäljningar under åren 1991 till 2012

Under åren 1991–2012 såldes eller avyttrades på annat sätt ett stort antal prästgårdar på Borgå stifts område. Vid ingången till 1991 fanns det etthundraåtta prästgårdar kvar i de kyrkliga samfälligheternas eller församlingarnas förvaltning. Antalet tjänstebostäder för prästerskapet i städerna Vasa, Åbo och Helsingfors minskade som en följd av upphävandet av lönelagen och därpå följande befrielse från boendeplikt och en övergång till totallönesättning. Vi kan konstatera att antalet prästgårdar i ovanstående städer minskade

²⁸⁷ Se närmare redogörelse i bilaga 2.

²⁸⁸ Se detaljerad redogörelse i kapitel 2.

²⁸⁹ Se bilaga 2 och mera detaljerad redogörelse i kapitel 2 över de förändringar som skett prosterivis.

²⁹⁰ Hos förf. Meddelat av Ann-Katrin Svenss 09.04.2013.

²⁹¹ Se kapitel 2 och bilaga 2, sida 10.

²⁹² Se bilaga 2 och mera detaljerad redogörelse i kapitel 2 över de förändringar som skett prosterivis.

²⁹³ KYSA Protokoll fört vid Kyrkostyrelsen, allmänna sektionens möte den 01.03.1990, § 55; Se kapitel 4.4.

²⁹⁴ Se bilaga 2.

med sexton tjänstebostäder vid den undersökta periodens början.²⁹⁵ I övrigt skedde också ett stort antal försäljningar och därtill en minskning på annat sätt. Kaplansgården i Karleby på Brink lägenhet såldes 1992.²⁹⁶ Beslut om försäljning av prästgården i Dalsbruk togs 1995 av kyrkoråd och kyrkofullmäktige i Dragsfjärds församling. Mot försäljningen av prästgården inlämnades besvär men försäljningen fullföljdes.²⁹⁷ Prästgården i Parsby, Pargas som ursprungligen var avsedd för kaplanen i församlingen brann ned till grunden 1996.²⁹⁸ Prästgården i Bromarv såldes 1997. Samma år såldes också kaplansbostället i Malax.²⁹⁹ Prästgården på Håkansarf lägenhet i Bromarv finns med som ett exempel i denna undersökning.³⁰⁰ Fastighetskomplexet med församlingshem och bostad för kyrkoherden i Jakobstad såldes 1998 och samma år såldes också bostaden för kyrkoherden i Hangö.³⁰¹ Prästgården för kyrkoherden i Ekenäs centrum såldes 2001.³⁰² Prästgården i Nedervetil såldes 2001 och samma år såldes också prästgården för kaplanen i Vörrå. Prästgården i Övermark avsedd för kyrkoherden såldes 2004. Kyrkoherdebostället i Jeppo såldes 2005.³⁰³ Kyrkoherdebostället på Replot såldes på hösten 2006.³⁰⁴ Den relativt nybyggda prästgården i Korsnäs såldes 2006.³⁰⁵ Kyrkoherdebostället i Lappfjärd såldes 2007.³⁰⁶ Församlingen i Kaskö hör till Lappo stift och prästgården för församlingens kyrkoherde såldes 2007.³⁰⁷ Prästgården i Tenala såldes 2008. I köpet ingick huvudbyggnad, ytterligare ett bostadshus och en ekonomibygnad. Bostadshuset bestod sammanlagt av fem bostadslägenheter.³⁰⁸ Kaplansgården i Kimito såldes 2008.³⁰⁹ Rosenlunds prästgård i Jakobstad som tillhörde

²⁹⁵ Se bilaga 2.

²⁹⁶ Se bilaga 2, sida 1.

²⁹⁷ KKA Dragsfjärds församlings kyrkoråds protokoll av den 07.06.1995, § 7; Dragsfjärds församlings kyrkofullmäktige protokoll av den 21.06.1995, § 9; Besvär mot försäljningen av prästgården inlämnat av pensionerade kyrkoherden och prosten Rune Söderlund daterat 05.07.1995.

²⁹⁸ Se bilaga 2.

²⁹⁹ TKA Bromarvs församlings församlingens rådsprotokoll av den 03.12.1996, § 85; Hos förf. Meddelat av Christer Lindvik 19.03.2012. Domkapitlet i Borgå stift förordade prästgårdsförsäljningen 13.02.1997 och Kyrkostyrelsens fastställde beslutet 17.03.1997; Wessman 2008, 104.

³⁰⁰ Se närmare i kapitel 4.2.

³⁰¹ Se bilaga 2.

³⁰² Hos förf. Meddelat av Christer Lindvik 19.03.2012.

³⁰³ Se bilaga 2.

³⁰⁴ RKA Replot församlings församlingens råds protokoll av den 12.09.2006, § 60; Kyrkostyrelsens ämbetskollegiums protokoll av den 30.11.2006, § 630; Hos förf. Meddelat av Frej-Erik Sikström 20.03.2012.

³⁰⁵ Se bilaga 2.

³⁰⁶ LKKA Lappfjärd–Kristinestads församlings församlingens råds protokoll av den 15.05.2007, § 46; KYSA Kyrkostyrelsens ämbetskollegiums protokoll av den 10.10.2007, § 562.

³⁰⁷ Se bilaga 2.

³⁰⁸ TKA Ekenäsnejdens kyrkliga samfällighet, gemensamma kyrkofullmäktige protokoll av den 28.05.2008, § 24; KYSA Kyrkostyrelsens ämbetskollegiums protokoll av den 11.09.2008, § 532; Domkapitlets notiser, 2008. Hämtad från Borgå domkapitels hemsida 15.01.2008; Hos förf. Meddelat av Christer Lindvik 19.03.2012.

³⁰⁹ KKA Kimito församlings kyrkofullmäktige protokoll av den 11.02.2008, § 7; KYSA Kyrkostyrelsens ämbetskollegiums protokoll av den 05.06.2008, § 362.

Pedersörenejdens kyrkliga samfällighet såldes på hösten 2008 till Stiftelsen Aspegrens trädgård. Byggnaderna övergick i stiftelsens ägo 1 november 2008. Tomtmarken såldes inte utan för tomten uppgjordes ett långvarigt legoavtal.³¹⁰ Prästgården i Oravais och prästgården i Maxmo såldes 2010.³¹¹ Kyrkoherdebostället på Geta, Åland såldes 2011. Under 2012 skedde inga prästgårdsförsäljningar på Borgå stifts område.³¹² Försäljningarna på Borgå stifts område under perioden 1991–2012 fördelade sig stiftsvis så att sex prästgårdar såldes på Pedersöre prosteris område, fem prästgårdar på Korsholms prosteris område och fyra i Närpes prosteri. I Åboland förstördes en prästgård i brand och en prästgård såldes. Den prästgård som brann var vid tidpunkten bostad för den finska församlingens kyrkoherde i Pargas och följaktligen nog tillhörande Pargas kyrkliga samfällighet, men så att den finska församlingen var underlydande Ärkestiftet. På Raseborgs prosteris område såldes fyra prästgårdar under perioden. I Helsingfors och Mellersta Nylands prosteri samt i Domprosteriet såldes ingen prästgård under perioden. På Ålands prosteris område såldes endast en prästgård under perioden 1991–2012. Sammanlagt såldes under perioden tjugo prästgårdar i församlingar eller kyrkliga samfälligheter tillhörande Borgå stift. Vid utgången av 2012 hade vi sextioåtta prästgårdar i de kyrkliga samfälligheternas eller församlingarnas förvaltning. Dessutom var en kaplan bosatt i en bostad på naturaförmånsbasis. Ytterligare var en kaplan och en kyrkoherde bosatt i en bostad som ägdes av den kyrkliga samfälligheten.³¹³

3.3 Fortsatt utveckling

Diskussionerna kring prästgårdarna fortsätter i stiftets församlingar och kyrkliga samfälligheter. Under de senaste åren har diskuterats försäljning av Esse prästgård bland

³¹⁰ DKA Beslut angående legoavtal av den 04.09.2008, § 21; PKSC Pedersörenejdens kyrkliga samfällighets gemensamma kyrkoråds protokoll av den 10.11.2008, § 161.

³¹¹ OKA Oravais församlings kyrkofullmäktige protokoll av den 30.09.2010, § 29; KYSA Kyrkostyrelsens ämbetskollegiums protokoll av den 16.12.2010, § 719; Hos förf. Meddelat av Örjan Andersson 28.04.2011; Hos förf. Meddelat av Berndt Berg 19.03.2012.

³¹² Se bilaga 2 och kapitel 2.

³¹³ Se bilaga 2, sidorna 1–9 samt den mera allmänna redogörelsen över situationen prosterivis i kapitel 2.

annat som en del av planerna på att bygga ett nytt församlingshem.³¹⁴ Uthyrning av prästgården till utomstående aktörer har också varit ett alternativ som diskuterats.³¹⁵ Ett föravtal om uthyrning ingicks 2012.³¹⁶ Domprostgården i Borgå har under ett stort antal år varit föremål för diskussioner och planering av renovering. Planerna lades 2013 på is och renoveringsarbetet kunde inte starta som planerat.³¹⁷ Kaplansgården i Dalkarby, Raseborg används som bostad men en försäljning av prästgården förbereddes under år 2012.³¹⁸ Prästgården i Petalax stod på församlingens lista över försäljningsobjekt.³¹⁹ I Väståboland pågår diskussioner kring den kyrkliga samfällighetens fastigheter och vilka fastigheter som eventuellt kan avyttras för att på sikt minska på driftskostnaderna.³²⁰ Bland annat den framtida användningen av prästgårdarna i Nagu och Korpo har varit föremål för diskussion.³²¹ Ovanstående beskriver den förändringsprocess som fortgår i stiftets församlingar och kyrkliga samfälligheter i fråga om synsätt samt användning och förvaltning av de återstående prästgårdarna.³²²

³¹⁴ Kyrkpressen 22.06.2011. Hur skall det gå för Esse prästgård; Kyrkpressen 07.07.2011. Nyttänkande också kring prästgården i Esse.

³¹⁵ Hos förf. Meddelat av Diana Lund 08.03.2012.

³¹⁶ Hos förf. Meddelat av Diana Lund 01.08.2012.

³¹⁷ Kyrkpressen 24.10.2013. Lindgård tillbaka till kamp om hus; Kyrkpressen 14.11.2013. Domprosten avstår från domprostgården.

³¹⁸ Hos förf. Meddelat av Christer Lindvik 19.03.2012.

³¹⁹ Hos förf. Meddelat av Harriet Herrgård 20.03.2012.

³²⁰ PKSA Pargas kyrkliga samfällighets gemensamma kyrkoråds protokoll av den 04.02.2013.

³²¹ Hos förf. Noteringar från fastighetsgruppens sammanträde i Pargas kyrkliga samfällighet den 15.10.2012; VÅKA Väståbolands svenska församlings församlingråds protokoll av den 11.09.2013, § 55.

³²² Se bilaga 2 och också kapitel 2 där situationen prosterivis presenteras mera i detalj.

4. FYRA EXEMPEL PÅ FÖRVALTNING AV PRÄSTGÅRDAR

I detta kapitel framläggs fyra exempel på förvaltning av församlingens prästgård med start 1970. De prästgårdar som ingår är prästgården i Esse, i Bromarv, på Houtskär och i Nykarleby. För Esse och Houtskär fortgår beskrivningen fram till utgången av 2012, för Bromarv slutar beskrivningen 1997 i och med försäljning av prästgården och för kyrkoherdebostället i Nykarleby avslutas beskrivningen 1990 i och med att prästgården såldes. Beskrivningarna är detaljerade. Avsikten är att läsaren skall kunna följa de beslutsprocesser som ägde rum kring prästgårdarna under drygt fyra årtionden. Jag återkommer till beslutsfattandeprocesserna för exemplen i det sammanfattande kapitlet.

4.1 Esse prästgård

Nuvarande prästgård i Esse är den fjärde i ordningen, men endast tre av dem har använts som prästgård.³²³ Prästgården på Henriksborgs lägenhet i Esse byggdes 1870.³²⁴ På samma tomt finns också en av de äldre prästgårdarna som är byggd 1780.³²⁵ Prästbostället är placerad cirka 1 kilometer från kyrkan och på så sätt är församlingens fastighetsinnehav i Esse splittrat i flera delar. Bostället finns med bland museiverkets förteckning över byggda kulturmiljöer av riksintresse.³²⁶ Prästgårdsmiljön med dess byggnader är klassad som kultur- eller byggnadshistoriskt värdefull. Byggnaderna får inte rivas utan tvingande skäl.³²⁷ Kyrkostyrelsen godkände bildandet av Pedersörenejdens kyrkliga samfällighet 21 december

³²³ Nylund 2002, 131–132. I verket *Hej om tu ir från Esse, o hej entå. Berättelser och bilder från Överesse*.

³²⁴ Salomäki 1994, 152; Nylund 2002, 133; Backström 2008, 25.

³²⁵ Opetusministeriö 1982, bilaga 1, sidan 9.

³²⁶ Museiverkets lista över byggda kulturmiljöer av riksintresse. Hämtat från museiverkets hemsida 15.01.2012. Se källförteckning för adress till hemsidan.

³²⁷ Salomäki 1994, 153.

1976.³²⁸ Pedersörenejdens kyrkliga samfällighet äger och förvaltar prästgården, samfälligheten har förvaltat prästgården sedan år 1977.³²⁹

Vid sitt möte den 13 maj 1985 valde gemensamma kyrkorådet entreprenör för uppdraget att måla utsidan på Esse prästgård.³³⁰ Samma år förnyades fönstren på prästgården och värmeisoleringen förbättrades.³³¹ Vid församlingsrådets möte den 5 oktober 1989 diskuterades den kommande lagändringen i naturaförmånerna och övergång till totallön för präster, kantorer och diakonissor.³³² Med anledning av den nya lönelagen för prästerna tog gemensamma kyrkorådet frågan om boendeplikt upp till behandling vid sitt möte den 4 december 1990. Gemensamma kyrkorådet hade inbegärt utlåtanden av församlingsråden i Jakobstads svenska församling, Pedersöre församling, Purmo församling och Esse församling. Församlingsrådet i Esse församling hade i sitt utlåtande föreslagit att kyrkoherdetjänsten i Esse församling fortfarande skulle vara förenad med boendeplikt i prästgården. Av motiveringarna framgick att församlingsrådet ansåg att boendeplikten bör kvarstå för kyrkoherden därför att prästgården är geografiskt centralt placerad i församlingen och det gör det lätt för församlingsborna att nå kyrkoherden. Av utlåtandet framgår också att församlingsmedlemmarna av tradition har, även utanför kanslitid, haft nära kontakter till kyrkoherden och att dessa kontakter är naturligare om de kan ske via prästgården. Möjligheterna att för kyrkoherdens behov hyra en lämplig bostad på annan plats ansåg församlingsrådet vara begränsade. Dessutom framgick det av församlingsrådets utlåtande att boendeplikten inte försämrar församlingens möjlighet att erhalla präst i och med att prästgården nyligen renoverats och kunde vid tidpunkten anses vara i gott skick. Församlingsrådet poängterade också i sitt utlåtande att församlingen inte var i behov av mera verksamhetsutrymmen förutom förstörade kansliutrymmen, men att det kunde ordnas på annat sätt. Gemensamma kyrkorådet beslöt att förorda att gemensamma kyrkofullmäktige godkänner församlingsrådets rekommendationer i fråga om boendeplikt och att underställa

³²⁸ Hos förf. Meddelat av Daniel Wikström 04.03.2011.

³²⁹ Hos förf. Meddelat av Daniel Wikström 04.03.2011. Den 26.01.1977 samlades det nya tillfälliga gemensamma kyrkofullmäktige till sitt första möte. Vid mötet kungjordes att Kyrkostyrelsen hade godkänt bildandet av Pedersörenejdens kyrkliga samfällighet; Ekstrand 2008, 106; Församlingarna Pedersöre, Jakobstad, Esse och Purmo bildar tillsammans Pedersörenejdens kyrkliga samfällighet.

³³⁰ PKSC Pedersörenejdens kyrkliga samfällighet, gemensamma kyrkorådets protokoll av den 13.05.1985, § 50.

³³¹ Salomäki 1994, 152; Esse prästgård, förundersökning av den 12.02.2004.

³³² EKA Esse församlings församlingsråds protokoll av den 05.10.1989, § 59.

beslutet domkapitlet i Borgå stift för slutligt godkännande.³³³ Gemensamma kyrkofullmäktige godkände vid sitt möte den 18 december 1990 gemensamma kyrkorådets och församlingsrådets förslag om att boendeplikten i Esse prästgård bör kvarstå för kyrkoherden i Esse församling.³³⁴

Gemensamma kyrkofullmäktige i Pedersörenejdens kyrkliga samfällighet konstaterade vid sitt möte den 22 oktober 1991 att domkapitlet i Borgå stift hade fastställt beslutet om att kyrkoherdetjänsten i Esse församling var förenad med boendeplikt i prästgården på Henriksborgs lägenhet i Esse.³³⁵ Vid gemensamma kyrkorådets möte den 15 januari 1992 konstaterades att boendemiljön för kyrkoherden och familjen kan diskuteras i och med att kansliutrymmen och verksamhetsutrymmen finns i anslutning till prästgården. Gemensamma kyrkorådet konstaterade också att det kunde vara värdefullt att låta en planerare se på prästgården och göra upp en dispositionsplan där man speciellt beaktar kyrkoherdefamiljens boendemiljö. Gemensamma kyrkorådet föreslog också i beredningen att ett par arkitektbyråer kunde göra upp åtgärdsförslag för prästgården. Gemensamma kyrkorådet beslöt att remittera frågan om dispositionsplan till församlingsrådet och att det i församlingsrådet görs beredning i frågan med tanke på den kommande biskopsvisitationen.³³⁶

³³³ EKA Esse församlings församlingsråds protokoll av den 27.04.1990, § 28; EKA Esse församlings församlingsråds protokoll av den 05.06.1990, § 46; EKA Esse församlings församlingsråds protokoll av den 26.10.1990, § 70; PKSC Pedersörenejdens kyrkliga samfällighet, gemensamma kyrkorådets protokoll av den 04.12.1990, § 78.

³³⁴ PKSC Pedersörenejdens kyrkliga samfällighet, gemensamma kyrkofullmäktige protokoll av den 18.12.1990, § 34. Vid samma möte beslöt gemensamma kyrkofullmäktige att kyrkoherden i Jakobstads svenska församling och kyrkoherden i Pedersöre församling inte åläggs boendeplikt i prästgården men att kyrkoherden i Purmo församling åläggs boendeplikt i prästgården på samma sätt som för kyrkoherden i Esse församling. Beslutet var i enlighet med församlingsrådets utlåtande i Esse, Purmo, Pedersöre och Jakobstad.

³³⁵ DKA Brev till församlingarna i Borgå stift gällande boendeplikten för kyrkoherdarna av den 22.04.1991; PKSC Pedersörenejdens kyrkliga samfällighet, gemensamma kyrkofullmäktige protokoll av den 22.10.1991, § 28. Domkapitlet fastställde beslutet för Esse, Purmo och Jakobstads del, men för Pedersöre församlings del fastställde domkapitlet att kyrkoherdetjänsten skall vara förenad med boendeplikt med motiveringen att en ändamålsenlig skötsel av tjänsten med beaktande av de lokala förhållandena förutsätter att kyrkoherden är bosatt i tjänstebostaden. Av protokollet framgick också att domkapitlet kan upphäva sitt beslut om klara motiveringar finns för alternativ användning av prästgården.

³³⁶ EKA Esse församlings församlingsrådsprotokoll av den 05.06.1990, § 47. Redan 1990 diskuterade församlingsrådet behovet av bättre rumsdiskonering i prästgården för en barnfamilj; PKSC Pedersörenejdens kyrkliga samfällighet, gemensamma kyrkorådets protokoll av den 15.01.1992, § 9. Frågan om rumsdiskoneringen remitterades också för Pedersöre församlings del.

Vid biskopsvisitationen i april 1992 konstaterades att prästgården var i gott skick. Däremot upplevdes rumsdisponeringen vara ett problem. I samband med att den planerade omdisponeringen av pastorskansliet skulle verkställas hade man också utgående från ett förslag till omdisponering för avsikt att omdisponera rummen i övriga delar av prästgården.³³⁷ Vid biskopsvisitationen noterades att prästgården hade en del bristfälligheter. Som en följd av detta tillsatte församlingsrådet en arbetsgrupp för att uppgöra en dispositionsplan för prästgården.³³⁸ Vid församlingsrådets möte den 29 oktober 1992 konstaterades att den utsedda planeraren Henry Nygård som bäst utarbetade ett detaljförslag till disposition av utrymmena i prästgården.³³⁹ Församlingsrådet i Esse församling tog den 23 november 1992 del av de två förslagen till ändringsarbeten som Henry Nygård hade utarbetat.³⁴⁰ Vid gemensamma kyrkorådets möte den 2 december 1993 tog gemensamma kyrkorådet del av föreliggande planer. I planen ingick bland annat omfördelning av rummen och sanering av kök och köksentré. Gemensamma kyrkorådet beslöt reservera 30 000 mk i 1994 års budget och utgående från summan senare bestämma vilka åtgärder som kunde utföras.³⁴¹ Gemensamma kyrkorådet beslöt vid sitt möte den 9 maj 1995 att föreslå för gemensamma kyrkofullmäktige att prästgården och församlingsstugan ansluts till det fjärrvärmenät som byggdes i Esse centrum.³⁴² Den 23 maj 1995 godkände gemensamma kyrkofullmäktige gemensamma kyrkorådets förslag att göra avtal med EssBio Ab Oy om leverans av värme till prästgården och församlingsstugan.³⁴³ Prästgården och församlingsstugan kopplades till fjärrvärme 1995.³⁴⁴

Vid gemensamma kyrkorådets möte den 13 juni 1995 aktualiserades utrymmesfrågan i kansliet på nytt. På grund av den nya prästtjänsten som församlingsspastor i Esse församling var det behov av mera kansliutrymmen för personalen. Utrymmen kunde erhållas i

³³⁷ DKA Biskopsvisitationsprotokoll från visitation 03-05.04.1992, 10.

³³⁸ EKA Esse församlings församlingsrådsprotokoll av den 10.09.1992, § 68.

³³⁹ EKA Esse församlings församlingsrådsprotokoll av den 29.10.1992, § 69.

³⁴⁰ EKA Esse församlings församlingsrådsprotokoll av den 23.11.1992, § 82.

³⁴¹ PKSC Pedersörenejdens kyrkliga samfällighet, gemensamma kyrkorådets protokoll av den 02.12.1993, § 125.

³⁴² PKSC Pedersörenejdens kyrkliga samfällighet, gemensamma kyrkorådets protokoll av den 09.05.1995, § 67.

³⁴³ PKSC Pedersörenejdens kyrkliga samfällighet, gemensamma kyrkofullmäktige protokoll av den 23.05.1995, § 16.

³⁴⁴ Hos förf. Handskrift av författaren från 1995. Ett värmeverk som använde bibränslen och ett fjärrvärmenät byggdes i Esse centrum. Fram till den tidpunkten hade prästgården och församlingsstugan värmts upp med hjälp av olje-eldning, via den värmepanna som fanns i prästgårdens källare. Centralvärme hade man installerat i prästgården i samband med den stora prästgårdsrenoveringen år 1959.

prästgårdens vindsvåning men det skulle medföra stora kostnader, utrymmen i församlingsstugan var också ett alternativ som utgående från beredningen diskuterades. Av beredningen framgick också att frågan om boendeplikten borde utredas innan konkreta åtgärder görs. Gemensamma kyrkorådet beslöt inhämta församlingens synpunkter på boendeplikten och förslag om hur behovet av arbetsutrymmen kunde lösas.³⁴⁵ I beredningen för församlingens möte den 7 juli 1995 konstaterade att det är absolut nödvändigt för den fortsatta planeringen av kansliutrymmen att veta om boendeskyldigheten för kyrkoherden i Esse församling kommer att fortbestå under en lång tid (20-50 år) framöver. Konstaterades också att ifall boendeplikten upphävs, kunde delar av prästgården lösgöras för de behov som föranleddes av ett utökat behov av kansliutrymmen. Ordförande redogjorde för sin syn på förhållandet med boendeplikten i prästgården. Enligt ordförande hade utvecklingen i många församlingar gått mot att boendeplikten slopas. Att bo i samma hus där kansliet finns upplevde kyrkoherden som besvärande, att det var svårt att koppla av från arbetet under ledigheter. Det var också ekonomiskt betungande att bo kvar i prästgården. Vid mötet konstaterades också att Pedersöre och Purmo församlingar var i samma situation och att man därför borde ordna ett gemensamt diskussionstillfälle inom samfälligheten. Av protokollet framgick att Esse inte ville vara först med att upphäva boendeplikten. Ärendet bordlades för vidare behandling och utredning.³⁴⁶ Vid församlingens möte den 7 juli 1995 hade församlingens råd i Esse församling inte tagit beslut om på vilket sätt ärendet skulle föras vidare. Därför hade kyrkoherden på eget initiativ utgående från diskussionen begärt att frågan skulle diskuteras även i Purmo och Pedersöre. Enligt protokollet hade inga besked inkommit från berörda församlingar. Församlingens råd beslöt föreslå att gemensamma kyrkorådet arrangerar ett gemensamt diskussionstillfälle för församlingens råden i Pedersöre, Esse och Purmo för att eventuellt finna en gemensam lösning inom samfälligheten i fråga om boendeplikten för kyrkoherdarna.³⁴⁷

Den 26 mars 1996 var förtroendevalda i församlingens råden och gemensamma kyrkorådet för Pedersöre, Esse och Purmo församlingar samlade till en gemensam överläggning om kyrkoherdarnas skyldighet att bo i sin tjänstebostad. Kontentan av diskussionen var att man

³⁴⁵ PKSC Pedersörenejdens kyrkliga samfällighet, gemensamma kyrkorådets protokoll av den 13.06.1995, § 97.

³⁴⁶ EKA Esse församlingens församlingens rådsprotokoll av den 07.07.1995, § 62.

³⁴⁷ EKA Esse församlingens församlingens rådsprotokoll av den 18.10.1995, § 97.

önskade gå till väga på samma sätt i alla berörda församlingar. Diskussionen utmynnade i rekommendationen att församlingsråden i församlingarna skulle ta initiativ till att upphäva kyrkoherdarnas boendeplikt. Vid informationsmötet ställdes också frågan om kyrkoherdarna kan tänkas bo kvar i prästgårdarna efter att boendeplikten upphävs om prästgårdarna ses över på ett sätt att de kan vara attraktiva som bostad. Ytterligare fördes fram att byggnaderna är skyddade och museala aspekter måste beaktas och respekteras. Frågan om hyresnivån ansåg man vid mötet också vara en fråga för skattemyndigheterna att ta ställning till.³⁴⁸ Församlingsrådet i Esse församling konstaterade vid sitt möte den 22 april 1996 att prästgården tillsvidare kunde förbli som bostad. Det fanns vid tillfället inte ännu några planer på hur man skulle åtgärda pastorskansliet. Man konstaterade också att prästgården eventuellt i framtiden kunde tas i bruk för kansliändamål, samt som arbetsrum för anställda. Konstaterades också att gemensamma kyrkorådet kunde ta initiativ så att prästgårdarna i samfälligheten kunde vara attraktiva bostäder och att det också ur ekonomisk synvinkel kunde vara möjligt att bo i en sådan bostad för den som önskar. Församlingsrådet beslöt vid sitt möte att inlämna anhållan om att kyrkoherdetjänsten i Esse församling skulle befrias från skyldigheten att bo i tjänstebostaden, samt att beslutet skulle underställas domkapitlet i Borgå stift. Beslutet om upphävande av boendeplikten tillkom efter omröstning. Församlingsrådet i Esse församling omfattade förslaget med rösterna 5-3. Tre ledamöter i församlingsrådet antecknade avvikande åsikt till protokollet.³⁴⁹

Vid gemensamma kyrkorådets möte den 25 september 1996 beslöt gemensamma kyrkorådet föreslå för gemensamma kyrkofullmäktige att tjänsterna för kyrkoherdarna i Pedersöre, Esse och Purmo befrias från boendeplikt i prästgårdarna från och med den 1 januari 1997. Gemensamma kyrkorådet beslöt också att prästgårdarna i enlighet med församlingsrådets beslut i första hand ändras till kansli- och verksamhetsutrymmen. Förslaget om att prästgårdarna kunde ändras till attraktiva och förmånliga bostäder förföll.³⁵⁰ Gemensamma kyrkofullmäktige för Jakobstads svenska församling, Jakobstads finska församling, Pedersöre församling, Purmo församling och Esse församling beslöt vid sitt möte den 8 oktober 1996 att utgående från gemensamma kyrkorådets beredning upphäva boendeplikten

³⁴⁸ PKSC Pedersörenejdens kyrkliga samfällighet, gemensamma kyrkorådets protokoll av den 25.09.1996, § 117.

³⁴⁹ EKA Esse församlings församlingsrådsprotokoll av den 22.04.1996, § 39.

³⁵⁰ PKSC Pedersörenejdens kyrkliga samfällighet, gemensamma kyrkorådets protokoll av den 25.09.1996, § 117.

för kyrkoherdetjänsterna i Pedersöre, Purmo och Esse församlingar. En ledamot från Esse församling motsatte sig Esse församlingsråds förslag om att ändra Esse prästgård till kansliutrymmen och en mindre bostad. Gemensamma kyrkofullmäktige ändrade gemensamma kyrkorådets förslag till den delen att i enlighet med församlingsrådets rekommendationer fattas senare beslut om prästgårdarna i framtiden skall användas för ändamål som gynnar församlingsverksamheten. Gemensamma kyrkofullmäktige beslöt också vid sitt möte att underställa beslutet domkapitlet i Borgå stift för fastställelse.³⁵¹

Vid församlingsrådets möte den 26 november 1996 diskuterades behovet av ökade utrymmen för pastorskansliet. De dåvarande utrymmena var för små, vid den utförda fastighetsgranskningen konstaterade samfällighetens arbetsgrupp att kansliet i Esse inte uppfyllde de fodringar som ställs på en arbetsplats. Samtidigt fanns det ett utökat behov av en samlad kanslifunktion för att kunna åstadkomma ett smidigt samarbete mellan de olika sektorerna. Församlingsrådet konstaterade också vid sitt möte att frågan om att åtgärda kansliet inte kunde kopplas till frågan om kyrkoherdens boendeplikt. Kyrkoherdefamiljen hade för avsikt att tillsvidare bo kvar i prästgården också efter eventuellt befriande från boendeplikten. Församlingsrådet beslöt att föreslå för samfälligheten att utrymmen hyrs för kanslifunktionerna i Fastighets Ab Esset och att planeringen av detta kunde inledas så snabbt som möjligt.³⁵² Vid gemensamma kyrkorådets möte den 27 november beslöt gemensamma kyrkorådet att invänta domkapitlets beslut om boendeplikt och därpå följande reaktioner.³⁵³

Av gemensamma kyrkorådets protokoll av den 12 december 1996 framgår att Domkapitlet i Borgå stift vid sitt sammanträde den 11 december 1996 beslöt att befria tjänsterna för kyrkoherdarna i Pedersöre, Purmo och Esse församlingar från boendeplikt. Kyrkoherde Kaj Granlund inte hade några omedelbara planer på att flytta från prästgården. Bindningen till den gamla lönelagen med lön och naturaförmån upphörde och kyrkoherden i Esse församling övergick till totallön. Av gemensamma kyrkorådets protokoll framgår också att gemensamma kyrkofullmäktige skulle informeras om domkapitlets beslut och att

³⁵¹ PKSC Pedersörenejdens kyrkliga samfällighet, gemensamma kyrkofullmäktiges protokoll av den 08.10.1996, § 22.

³⁵² EKA Esse församlings församlingsrådsprotokoll av den 26.11.1996, § 86.

³⁵³ PKSC Pedersörenejdens kyrkliga samfällighet, gemensamma kyrkorådets protokoll av den 27.11.1996, § 152.

gemensamma kyrkorådet skulle diskutera med skattedirektören om de bostadsytor som kyrkoherdarna i Pedersöre, Esse och Purmo förfogade över för att undvika framtida skatteproblem med anledning av hyresnivåerna.³⁵⁴ Vid gemensamma kyrkofullmäktige möte den 18 december 1996 konstaterades som ett anmälningsärende att kyrkoherdarna i Pedersöre, Esse och Purmo befriats från boendeplikt. Domkapitlets beslut antecknades till kännedom utan andra åtgärdsförslag förutom att budgetanslagen för naturaförmån och ordinarie månadslön kunde slås ihop vid behov.³⁵⁵ Vid gemensamma kyrkorådets möte den 26 juni 1997 beslöt gemensamma kyrkorådet att ge tjänstemännen i uppdrag att göra ett förmånligt hyresavtal med företrädare för Fastighets Ab Esset för kanslifunktionerna i Esse församling. I beslutet ingick villkor om hyrans storlek och gällande de ändringsarbeten som skulle utföras.³⁵⁶ Eftersom värmeleverantören av värme-energi till prästgården och församlingsstugan hade gått i konkurs i september 1999 beslöt gemensamma kyrkorådet vid sitt möte den 7 december 1999 att i fortsättningen köpa fjärrvärme av kommunen som nu var den nya ägaren till värmeverket och fjärrvärmenätet.³⁵⁷ Gemensamma kyrkorådet beslöt vid sitt möte den 16 augusti 2000 att förlänga hyresavtalet för kansliutrymmena i Fastighets

³⁵⁴ PKSC Pedersörenejdens kyrkliga samfällighet, gemensamma kyrkorådets protokoll av den 12.12.1996, § 168. Kyrkoherdarna i Pedersöre och Purmo övergick också till totallön i och med upphävande av boendeplikten i prästgårdarna. Kyrkoherden i Pedersöre meddelade att han hade för avsikt att bo kvar i prästgården minst 1,5 år och kyrkoherden i Purmo församling Jan-Erik Sandström meddelade att prästgårdens bostad var lämplig för hans familjs behov; PKSC Pedersörenejdens kyrkliga samfällighet, gemensamma kyrkoråds protokoll av den 16.02.1999, § 36. Vid gemensamma kyrkorådets möte diskuterades hyresnivån för kyrkoherdebostaden i Purmo församling. Kyrkoherde Jan-Erik Sandström hade kommit med framställan om att hyresnivån i prästgården var hög och gjorde en jämförelse med de hyror som debiteras i Korsholms kyrkliga samfällighet; PKSC Pedersörenejdens kyrkliga samfällighet, gemensamma kyrkorådets protokoll av den 01.06.1999, § 89. Purmo församlings församlingsråd anhöll från gemensamma kyrkorådet att prästgården får användas för församlingens egna behov när prästfamiljen flyttar bort. Gemensamma kyrkorådet biföll församlingsrådets anhållan; PKSC Pedersörenejdens kyrkliga samfällighet, gemensamma kyrkorådets protokoll av den 18.10.1999, § 112. Kyrkoherde Jan-Erik Sandström sade den 01.09.1999 upp hyresavtalet för bostaden i Purmo prästgård per 30.09.1999 och meddelade samtidigt att han övergår till totallön från den 01.10.1999; PKSC Pedersörenejdens kyrkliga samfällighet, gemensamma kyrkorådets protokoll av den 19.04.2007, § 65. Gemensamma kyrkorådet beslöt enhälligt att Rosenlunds prästgård utbjuds till försäljning och att arrendetiden för tomten kunde vara 30 år; Pedersörenejdens kyrkliga samfällighet, gemensamma kyrkorådets protokoll av den 31.08.2007, § 112. Endast ett anbud hade inlämnats på Rosenlunds prästgård. Under diskussionen vid mötet konstaterades att det fanns behov av att utreda stadsförsamlingarnas behov av verksamhetsutrymmen. Kyrkorådet återremitterade ärendet för fortsatt beredning.

³⁵⁵ PKSC Pedersörenejdens kyrkliga samfällighet, gemensamma kyrkofullmäktiges protokoll av den 18.12.1996, § 27. Av beredningen framgår att enligt domkapitlets beslut blev lönekostnaderna 7 500 mk lägre på årsnivå; PKSC Pedersörenejdens kyrkliga samfällighet, gemensamma kyrkorådets protokoll av den 16.06.1999, § 101. Gemensamma kyrkorådet beslöt att arbetsgrupp under hösten 1999 utreder alternativa användningsformer för Rosenlunds prästgård.

³⁵⁶ EKA Esse församlings församlingsrådsprotokoll av den 06.06.1997, § 44. Utlåtande hade begärts från församlingsrådet om placering av kansliutrymmen och församlingsrådet föreslog att för kansliet hyrs nödiga utrymmen i Fastighets Ab Esset; PKSC Pedersörenejdens kyrkliga samfällighet, gemensamma kyrkorådets protokoll av den 26.06.1997, § 92.

³⁵⁷ PKSC Pedersörenejdens kyrkliga samfällighet, gemensamma kyrkorådets protokoll av den 07.12.1999, § 148.

Ab Essets fastighet.³⁵⁸ Vid gemensamma kyrkorådets möte den 24 januari 2002 framfördes som anmälningsärende att kyrkoherde Kaj Granlund övergår till totallön från 1 februari 2002 och med samma hyra för bostaden som det tidigare naturaförmånsbeloppet.³⁵⁹ Vid biskopsvisitationen i februari 2003 konstaterades att boendeplikten hade upphävts och att kyrkoherden i Esse församling uppenbarligen hade för avsikt att flytta ut ur prästgården. Vidare konstaterades att planeringen av vad prästgården skall användas till borde vidta med det snaraste. En möjlighet som lyftes fram vid visitationen var att ändra prästgården till kansli och ta de utrymmena i bruk i stället för de utrymmen man nu hyrde av utomstående. Samtidigt konstaterades också att en annan möjlighet kunde vara att sälja prästgården och bygga nya och ändamålsenliga utrymmen i anslutning till församlingshemmet.³⁶⁰ Vid gemensamma kyrkorådets möte den 12 juni 2003 befullmäktigades fastighetschefen att beställa en grovplanering med syfte att ändra Esse prästgård till kansliutrymmen för Esse församlings behov.³⁶¹

Kyrkoherde Kaj Granlund och hans familj flyttade ut ur prästgården den 1 augusti 2003.³⁶² En konsekvensutredning över Esse prästgårds framtid med olika alternativ hade gjorts av fastighetschefen Daniel Wikström tillsammans med kommunens byggnadsplanerare Svante Nylund. Utredningen presenterades vid gemensamma kyrkorådets möte den 12 februari 2004. Gemensamma kyrkorådet beslöt att bordlägga ärendet för att kyrkorådets medlemmar skulle få tillfälle att närmare bekanta sig med utredningens innehåll.³⁶³ Vid gemensamma kyrkorådets möte den 29 april 2004 meddelades att förvaltningsdirektören hade gjort kostnadsberäkningar för olika användningsalternativ av Esse prästgård.³⁶⁴ Gemensamma kyrkorådet diskuterade vid sitt möte den 13 maj 2004 olika alternativ för prästgården. Diskussionen baserade sig på den utredning som gjorts tidigare och på basen av kostnadsförslagen för de olika alternativen. Beredningens förslag var att prästgården utbjuds

³⁵⁸ PKSC Pedersörenejdens kyrkliga samfällighet, gemensamma kyrkorådets protokoll av den 16.08.2000, § 124.

³⁵⁹ PKSC Pedersörenejdens kyrkliga samfällighet, gemensamma kyrkorådets protokoll av den 24.01.2002, § 5, mom. 4.

³⁶⁰ DKA Biskopsvisitationsprotokoll från visitation 20–23.02.2003, 14-15.

³⁶¹ PKSC Pedersörenejdens kyrkliga samfällighet, gemensamma kyrkorådets protokoll av den 12.06.2003, § 86.

³⁶² Hos förf. Meddelat av Kaj Granlund 24.09.2008.

³⁶³ PKSC Pedersörenejdens kyrkliga samfällighet, gemensamma kyrkorådets protokoll av den 12.02.2004, § 25.

³⁶⁴ PKSC Pedersörenejdens kyrkliga samfällighet, gemensamma kyrkorådets protokoll av den 29.04.2004, § 62, mom. 4.

till försäljning. Vid mötet redogjorde kyrkoherde Kaj Granlund, ledamot Per-Erik Häggman och förvaltningschef Vilhelm Kankkonen för de diskussioner som förts den 12 maj 2004 tillsammans med förtroendevalda i Esse församlingsråd och gemensamma kyrkofullmäktige. Konstaterades att församlingsrådet enhälligt motsatte sig försäljning av prästgården. Efter fördiskussion ändrade föredragande sitt förslag så att prästgården inte i detta skede utbjuds till försäljning. De absolut nödvändigaste åtgärderna görs i prästgården så att pastorskansliet kan flytta in snarast möjligt. Nuvarande hyresutrymme för kansliverksamheten sägs upp. Ingen övrig renovering görs i prästgården. Gemensamma kyrkorådet beslöt enhälligt i enlighet med beredningens ändrade förslag.³⁶⁵ Vid gemensamma kyrkorådets möte den 2 september 2004 meddelades att Esse prästgård togs i användning som pastorskansli och arbetsutrymmen den 26 augusti 2004.³⁶⁶ Vid sitt möte den 21 april 2005 valde gemensamma kyrkorådet entreprenör för uppdraget att måla utsidan på Esse prästgård.³⁶⁷

Församlingsrådet var den 1 december 2008 samlat till sammanträde. På sammanträdet diskuterades de utarbetade förslagen för det tilltänkta nya församlingshemmet och också prästgårdens framtid. Alternativet att bjuda ut prästgården diskuterades också. Med rösterna 8-3 vann förslaget att fortsättningsvis bevara prästgården på Henriksborg lägenhet i samfällighetens ägo. Gemensamma kyrkorådet beslöt vid sitt möte den 4 december 2008 att föreslå för gemensamma kyrkofullmäktige att prästgården skall avyttras. Beslutet tillkom efter omröstning med 7 röster för försäljning och 2 röster för fortsatt bevarande i samfällighetens ägo.³⁶⁸ Församlingsrådet gav den 8 december 2008 ett utlåtande riktat till gemensamma kyrkofullmäktige på basen av beslutet i gemensamma kyrkorådet den 4 december 2008. Församlingsrådet anslöt sig till gemensamma kyrkorådets förslag, att planeringen kan fortsätta enligt ett alternativ som omfattar såväl församlingshemsdel och kanslidel samt att prästgården på Henriksborg lägenhet avyttras.³⁶⁹ I anslutning till

³⁶⁵ PKSC Pedersörenejdens kyrkliga samfällighet, gemensamma kyrkorådets protokoll av den 13.05.2004, § 83.

³⁶⁶ PKSC Pedersörenejdens kyrkliga samfällighet, gemensamma kyrkorådets protokoll av den 02.09.2004, § 125, mom. 6.

³⁶⁷ PKSC Pedersörenejdens kyrkliga samfällighet, gemensamma kyrkorådets protokoll av den 21.04.2005, § 66.

³⁶⁸ PKSC Pedersörenejdens kyrkliga samfällighet, gemensamma kyrkorådets protokoll av den 04.12.2008, § 183.

³⁶⁹ PKSC Pedersörenejdens kyrkliga samfällighet, gemensamma kyrkorådets protokoll av den 15.12.2008, § 194.

planeringen av det nya församlingshemmet i Esse beslöt gemensamma kyrkofullmäktige vid sitt möte den 15 december 2008 att prästgården i Esse skall säljas och nuvarande verksamhet vid prästgården på Henriksborg skall flyttas till det nya församlingshemmet när det står klart för inflyttning.³⁷⁰ Gemensamma kyrkorådet tog upp planeringen av försäljningen av prästgården till behandling vid sitt möte den 14 januari 2009. Enligt beredningen förslag var avsikten att stycka ut ett ca 1,2 ha område av Henriksborg lägenhet, RNr 26:22, låta utföra en värdering av tomt och byggnader och bjuda ut prästgårdsområdet inklusive tomt och byggnader till försäljning. Gemensamma kyrkorådet beslöt att värdering görs av marken samt befintliga byggnader, prästgården, församlingsstugan, uthus och sädesmagasin.³⁷¹

Beslutsgången kring försäljning av prästgården i Esse tog en ny vändning i början av 2009.³⁷² John Granstubb lämnade i början av januari 2009 in ett besvär mot försäljningen av prästgården till förvaltningsdomstolen i Helsingfors. I sin skrivelse hävdade Granstubb bland annat att man vid beslutet om försäljning inte tog hänsyn till församlingens utlåtande i frågan och att beslutet på så sätt inte var genomtänkt. Granstubb påpekade också att prästgården ingår i ett kulturhistoriskt område som bör bevaras.³⁷³ Per-Erik Häggman som var ledamot i gemensamma kyrkorådet och gemensamma kyrkofullmäktige i Pedersörenejdens kyrkliga samfällighet var förvånad över kritiken mot beslutet och över besväret som inlämnats till förvaltningsdomstolen. Enligt honom var beslutet i gemensamma kyrkofullmäktige enhälligt och Häggman hade svårt att se att domstolen skulle ändra på ett beslut som fattats enhälligt och utan protester bland kyrkofullmäktigemedlemmarna vid mötet i december 2008.³⁷⁴

Den 18 februari 2009 lämnade ett antal medlemmar av Esse församling under ledning av John Granstubb till gemensamma kyrkofullmäktige en skrivelse. Till skrivelsen fanns bifogade namnlistor om totalt 1020 namn. I skrivelsen ville man att beslutet som togs i

³⁷⁰ PKSC Pedersörenejdens kyrkliga samfällighet, gemensamma kyrkofullmäktige protokoll av den 15.12.2008, § 31; Österbottens Tidning 16.12.2008. Esse prästgård till salu.

³⁷¹ PKSC Pedersörenejdens kyrkliga samfällighet, gemensamma kyrkorådets protokoll av den 14.01.2009, § 13.

³⁷² Österbottens Tidning 19.01.2009. Besvär mot att Esse prästgård skall säljas.

³⁷³ Österbottens Tidning 16.12.2008. Esse prästgård till salu; Österbottens Tidning 19.1.2009. Besvär mot att Esse prästgård skall säljas; Kyrkpressen 05.05.2011. Esse bygger vid åstranden.

³⁷⁴ Österbottens Tidning 19.01.2009. Besvär mot att Esse prästgård skall säljas.

gemensamma kyrkofullmäktige den 15 december 2008 om försäljning av prästgården och församlingsstugan upphävs. I skrivelsen framfördes bland annat att gemensamma kyrkorådets beredning för gemensamma kyrkofullmäktige fattades utan att ha utrett konsekvenserna av försäljningen samt att Henriksborg prästgård och församlingsstugan finns på ett kulturhistoriskt område och dit hör värdefulla kulturhistoriska föremål som bör bevaras i den miljö de hör hemma. Därtill ansåg gruppen i skrivelsen att gemensamma kyrkorådet i sin beredning inte hade beaktat församlingsrådets utlåtande i ärendet.³⁷⁵ Vid gemensamma kyrkorådets möte den 10 juni 2009 meddelades att Helsingfors förvaltningsdomstol den 16 mars 2009 beslutat att överföra besväret mot försäljning till Kyrkostyrelsen för behandling. Kyrkostyrelsens ämbetskollegium behandlade den 28 maj 2009 besväret över gemensamma kyrkofullmäktiges beslut den 15 december 2008, § 31 där beslut om försäljningen av prästgården hade tagits. Per telefon med fördragande markanvändningschef Harri Palo erhöles besked om att Kyrkostyrelsens ämbetskollegium beslöt lämna besväret utan prövning eftersom beslutet i gemensamma kyrkofullmäktige endast var ett principbeslut om försäljning.³⁷⁶ Vid gemensamma kyrkorådets möte meddelades också att det fanns möjlighet till rättelseyrkande över Kyrkostyrelsens ämbetskollegiums beslut i ärendet.³⁷⁷ Kyrkostyrelsens plenum beslöt den 22 september 2009 att avstå från rättelseyrkande över ämbetskollegiums beslut att inte pröva besväret.³⁷⁸ Vid gemensamma kyrkorådets möte den 6 oktober 2009 meddelades att ändring i beslut som fattats av Kyrkostyrelsens plenum fick sökas genom skriftliga besvär hos Helsingfors förvaltningsdomstol.³⁷⁹

Vid gemensamma kyrkorådets möte den 20 maj 2010 meddelade fastighetschefen att den arbetsgrupp som hade utrett ett eventuellt samprojekt med kommunen när det gällde byggande av ett nytt församlingshem hade upphört med sitt utredningsarbete.³⁸⁰

³⁷⁵ PKSC Skrivelse till Pedersörenejdens kyrkliga samfällighet, gemensamma kyrkofullmäktige av den 18.02.2009; Kyrkpressen 05.05.2011. Esse bygger vid åstranden.

³⁷⁶ KYSA Kyrkostyrelsens ämbetskollegiums protokoll av den 28.05.2009, § 340; PKSC Pedersörenejdens kyrkliga samfällighet, gemensamma kyrkorådets protokoll av den 10.06.2009, § 112, mom. 1.

³⁷⁷ PKSC Pedersörenejdens kyrkliga samfällighet, gemensamma kyrkorådets protokoll av den 10.06.2009, § 112, mom. 1.

³⁷⁸ KYSA Kyrkostyrelsens plenums protokoll av den 22.09.2009, § 169.

³⁷⁹ PKSC Pedersörenejdens kyrkliga samfällighet, gemensamma kyrkorådets protokoll av den 06.10.2009, § 150; PKSC Pedersörenejdens kyrkliga samfällighet, gemensamma kyrkofullmäktige protokoll av den 27.10.2009, § 25.

³⁸⁰ PKSC Pedersörenejdens kyrkliga samfällighet, gemensamma kyrkorådets protokoll av den 20.05.2010, § 106; PKSC Pedersörenejdens kyrkliga samfällighet, gemensamma kyrkorådets protokoll av den 01.06.2010,

Fastighetschefen konstaterade också att för församlingshemmet fanns det nu två alternativ till placering. Att bygga ett nytt församlingshem på samma tomt som där det stått tidigare och som andra alternativ att göra tillbyggnad vid Henriksborg. Gemensamma kyrkorådet antecknade informationen till kännedom.³⁸¹ Försäljningen av prästgården blev lagd på is.³⁸² I planerna för prästgården på Henriksborg hade man för avsikt att delvis återställa prästgårdens rumsindelning som det var tidigare, och också montera in luftkonditionering i prästgården.³⁸³ Vid gemensamma kyrkorådets möte den 7 december 2010 presenterades tre olika alternativ för församlingshemsbygge och alternativa möjligheter för prästgården och församlingsstugan. Dessutom presenterade statistik över användningen av det gamla församlingshemmet under de sista åren som det var i bruk. Ytterligare presenterade de anställdas utvärdering av de olika byggalternativen för församlingshemmet. Gemensamma kyrkorådet beslöt att återremittera ärendet för fortsatt beredning.³⁸⁴

Vid gemensamma kyrkorådets möte den 14 december 2010 presenterades nya detaljer i beredningen. På sammanträdet presenterades två förslag. Förslag ett var att det byggs ett helt nytt församlingshem vid åstranden och att all verksamhet koncentreras dit. Det andra förslaget var att man bygger ett modifierat församlingshem invid prästgården och att prästgården renoveras och används som kansliutrymme och som utrymme för smågruppsverksamhet och att församlingsstugan används för ungdomsverksamhet. Beredningen hade som förslag att alternativ ett väljs med tanke på att det trafikmässigt var ett bättre alternativ, det är lättare att planera och bygga samt att det på lång sikt torde innebära lägre driftskostnader. Under diskussionen framkom stöd för alternativ två. Omröstning

§ 113, mom. 2. Vid mötet meddelades som anmälningsärende att en namninsamling med 246 namn hade inlämnats till gemensamma kyrkorådet med följande ordalydelse: "Vi undertecknare motsätter oss ett sambygge av församlingshemmet och Överesse skola. Vår vilja är också att församlingshemmet byggs på redan befintlig tomt invid Esse å"; Kyrkpressen 05.05.2011. Esse bygger vid åstranden.

³⁸¹ PKSC Pedersörenejdens kyrkliga samfällighet, gemensamma kyrkorådets protokoll av den 20.05.2010, § 106.

³⁸² Hos förf. Meddelat av Kaj Granlund 29.04.2010. Planeringen kring byggandet av ett nytt församlingshem var delvis sammankopplat med de ursprungliga planerna att sälja prästgården.

³⁸³ Hos förf. Meddelat av Kaj Granlund 29.04.2010.

³⁸⁴ EKA Esse församlings församlingsrådsprotokoll av den 03.12.2010, § 62; PKSC Pedersörenejdens kyrkliga samfällighet, gemensamma kyrkorådets protokoll av den 07.12.2010, § 219; PKSC Pedersörenejdens kyrkliga samfällighet, gemensamma kyrkorådets protokoll av den 14.12.2010, § 229. De byggnadsalternativ som stod till förfogande var: 1) Byggande av ett församlingshem vid åstranden på samma tomt där det gamla församlingshemmet hade stått och dit skulle all verksamhet koncentreras, 2) Byggande av ett församlingshem vid åstranden på samma tomt där det gamla församlingshemmet hade stått med bibehållna kanslifunktioner och ungdomsarbete vid Henriksborg, 3) Byggande av ett församlingshem vid Henriksborg inklusive dagklubbsutrymmen, renovering av prästgården, församlingsstuga och uthusbyggnader, dvs. all verksamhet vid Henriksborg.

förrättades med namnupprop. Vid omröstningen fick alternativet att bygga vid Henriksborg 11 röster och 0 röster för beredningens förslag. Gemensamma kyrkorådet beslöt föreslå för gemensamma kyrkofullmäktige att ett modifierat församlingshem byggs vid Henriksborg som inrymmer församlingssal, serveringsrum, kök och dagklubbsutrymmen. Prästgården renoveras för att användas som kansliutrymme och smågruppsverksamhet. Församlingsstugan används för ungdomsverksamhet enligt gemensamma kyrkorådets förslag till gemensamma kyrkofullmäktige.³⁸⁵ Efter gemensamma kyrkorådets möte konstaterades att ett formellt fel hade begåtts. Den ledamot som vid mötet hade konstaterats vara jävig hade vid närmare granskning inte varit jävig. Av denna anledning drogs ärendet bort från gemensamma kyrkofullmäktiges föredragningslista för den 15 december 2010. Dessutom konstaterades i den nya beredningen att de totala investeringskostnaderna torde bli högre än planerat. Beredningen lade fram ett nytt förslag som gick ut på att ett nytt församlingshem byggs vid åstranden och att all verksamhet koncentreras dit. Vid diskussionen framlades på nytt förslaget om att ett modifierat församlingshem byggs vid Henriksborg och att prästgården renoveras och används som kansli och för smågruppsverksamhet. Omröstningen verkställdes med namnupprop och med knapp marginal, 6 röster mot 5 vann beredningens förslag att bygga i sin helhet vid åstranden. Omröstningens resultat blev gemensamma kyrkorådets förslag till gemensamma kyrkofullmäktige.³⁸⁶

Vid gemensamma kyrkofullmäktige sammanträde den 29 december 2010 konstaterade ordförande att kvalificerad majoritet inte hade uppnåtts varför beslut om byggande av församlingshemmet inte hade fattats utan att ärendet kunde gå till ny beredning.³⁸⁷ Gemensamma kyrkorådet beslöt vid sitt möte den 31 mars 2011 att begära ett utlåtande från församlingsrådet i Esse angående de två placeringsalternativen. Alternativen var Henriksborg eller vid åstranden. Församlingsrådet höll en kort överläggning under ledning av vice ordförande. 8 röster för alternativet vid åstranden, 1 röst för alternativet Henriksborg

³⁸⁵ PKSC Pedersörenejdens kyrkliga samfällighet, gemensamma kyrkorådets protokoll av den 14.12.2010, § 229.

³⁸⁶ PKSC Pedersörenejdens kyrkliga samfällighet, gemensamma kyrkorådets protokoll av den 22.12.2010, § 238.

³⁸⁷ PKSC Pedersörenejdens kyrkliga samfällighet, gemensamma kyrkofullmäktige protokoll av den 29.12.2010, § 35.

och 1 nedlagd röst.³⁸⁸ Gemensamma kyrkofullmäktige beslöt vid sitt möte den 26 april 2011 att bygga ett nytt församlingshem i Esse vid åstranden och att en lösning för prästgården och församlingsstugan på Henriksborg bör hittas med det snaraste.³⁸⁹ Församlingshemsbygget planerades starta sommaren 2012.³⁹⁰ Som ett led i denna process utlyste gemensamma kyrkorådet i Pedersörenejdens kyrkliga samfällighet en idéävling på basen av ett initiativ från fastighetschef Daniel Wikström för att hitta lämplig användningsform för prästgården. Pedersörenejdens kyrkliga samfällighet kunde tänka sig att hyra ut prästgården i Esse till ett förmånligt pris. Detta för att möjliggöra att prästgården kunde få en fortsättning i samfällighetens ägo men att drift och underhåll ombesörjs av lämplig extern intressegruppering.³⁹¹ Idéävlingen planerades komma upp till avgörande vid gemensamma kyrkorådets möte på våren 2012.³⁹² Gemensamma kyrkorådet behandlade ärendet vid sitt möte i juni 2012. Gemensamma kyrkorådet beslöt att ingå ett villkorligt föravtal med en under bildning varande förening gällande hyrande av prästgården, församlingsstugan och uthusbyggnaden. Villkoret behövdes i och med byggandet och färdigställandet av det nya församlingshemmet var avgörande för när prästgården kan hyras ut till föreningen. Hyresavtalet kan träda i kraft när det nya församlingshemmet står klart och har tagits i bruk och när den under bildning varande föreningen har bildats. Byggandet av det nya församlingshemmet kunde inte starta sommaren 2012 så som ursprungligen var planerat.³⁹³ Prästgården i Esse användes vid utgången av 2012 som pastorskansli, mötesutrymme och arbetsutrymmen för anställda.³⁹⁴

³⁸⁸ EKA Esse församlings församlingsrådsprotokoll av den 07.04.2011, § 22; Kyrkpressen 05.05.2011. Esse bygger vid åstranden.

³⁸⁹ PKSC Pedersörenejdens kyrkliga samfällighet, gemensamma kyrkorådets protokoll av den 21.06.2011, § 113.

³⁹⁰ Kyrkpressen 05.05.2011. Esse bygger vid åstranden; Hos förf. Meddelat av Bengt Norrlin 08.03.2012.

³⁹¹ PKSC Pedersörenejdens kyrkliga samfällighet, gemensamma kyrkorådets protokoll av den 21.06.2011, § 113; Österbottens Tidning 08.07.2011. Esseborna har chans att avgöra prästgårdens öde; Hos förf. Meddelat av Diana Lund 08.03.2012.

³⁹² Österbottens Tidning 08.07.2011. Esseborna har chans att avgöra prästgårdens öde; Hos förf. Meddelat av Diana Lund 30.03.2012.

³⁹³ Hos förf. Meddelat av Diana Lund 01.08.2012 och 21.09.2012.

³⁹⁴ Godenhjelm 1935, 228. Enligt Godenhjelms förteckning innehöll prästgården 9 rum; Österbottens Tidning 16.12.2008. Esse prästgård till salu; Kyrkpressen 22.06.2011. Hur skall det gå för Esse prästgård; Kyrkpressen 07.07.2011. Nytt tänkande också kring prästgården i Esse.

4.2 Prästgården i Bromarv

Prästgården på Håkansarf lägenhet i Bromarv byggdes 1880.³⁹⁵ Prästgården är placerad 6 kilometer från kyrkan, och bildar inte en naturlig helhet tillsammans med kyrka och församlingshem.³⁹⁶ Vid kyrkofullmäktigemötet den 17 maj 1971 konstaterades att kyrkoförvaltningsnämnden hade för avsikt att inom ramen för 1971 års budget uppta ett anslag om 2 500 mk för diverse reparationer i prästgården. Salen skulle tapetseras och målas och anskaffas elspis och kylskåp. Därutöver skulle ett par nya ljuspunkter inmonteras. Kyrkoförvaltningsnämndens förslag till åtgärder godkändes. Däremot fick kyrkoförvaltningsnämnden i uppdrag att inhämta offerter på de elarbeten som skulle utföras i samband med reparationerna på prästgården.³⁹⁷ Vid kyrkofullmäktigemötet den 25 augusti 1971 konstaterade kyrkofullmäktige att prästgården hade renoverats senaste gång år 1957 och var i behov av en grundlig renovering.³⁹⁸ I och med att församlingens ekonomi var ansträngd och skatteöret var på högsta möjliga nivå beslöt kyrkofullmäktige att vända sig till Kyrkostyrelsen och Kyrkans Centralfond för att anhålla om byggnadsunderstöd. Det fanns också en kostnadsberäkning tillhanda över de arbeten som skulle utföras, och kyrkofullmäktige beslöt därför att ansöka om byggnadsunderstöd på 15 000 mk.³⁹⁹

Vid kyrkofullmäktigemötet den 28 augusti 1972 företog kyrkofullmäktige rundvandring och besiktning av de pågående renoveringsarbetena vid prästgården. I prästgården hade rätt omfattande renoveringsarbeten ägt rum med hjälp av bidrag från Kyrkans Centralfond. Fasaden och taket målades, ytter- och innerfönster omkittades och målades. Dessutom gjöt man en ny cementtrappa och ledstänger för trappan monterades. En ny dubbel ytterdörr monterades också. Kansliutrymmena ytrenoverades i sin helhet, elarmaturerna förnyades och inredningen i kansliet fick ny målfärg. Salens golv riktades och det lades ny korkmatta

³⁹⁵ Godenhjelm 1935, 212. Enligt Godenhjelms förteckning innehöll prästgården 8 rum samt kansli och eldfast arkiv; Enligt Suomen kirkon pappisliitto från år 1969 är prästgården byggd 1882; Wessman 2008, 102.

³⁹⁶ Godenhjelm 1935, 212; Museiverkets lista över byggda kulturmiljöer av riksintresse. Hämtat från museiverkets hemsida 15.01.2012. Se källförteckning för adress till hemsidan. Prästgården ligger på sidan om Bromarvs centrum och finns inte med i museiverkets lista över byggda kulturmiljöer av riksintresse. Däremot finns sommarbebyggelsen i Bromarv centrum med på museiverkets lista.

³⁹⁷ TKA Bromarvs församlings kyrkofullmäktigeprotokoll av den 17.05.1971, § 11.

³⁹⁸ Suomen kirkon pappisliitto. Seurakuntamatrikkeli 1969, 70; TKA Bromarvs församlings kyrkofullmäktigeprotokoll av den 25.08.1971, § 6.

³⁹⁹ TKA Bromarvs församlings kyrkofullmäktigeprotokoll av den 25.08.1971, § 6.

i salen. Tamburen byggdes ihop med kallfarstun till en varm hall. Ett andra WC monterades under vindstrappan. Kökets golv, väggar och tak värmeisolerades. I köket sattes ny korkmatta och köksinredningen ändrades och ommålades. Dubbla dörrar insattes mot kallfarstun och kallskafferiet. Matsalen och sovrummet tapetserades och övriga ytor i sovrum och matsal målades. Elledningarna förnyades i de rum som man hade renoverat. De utförda renoveringsarbetena medförde en överskridning av de anslag som hade reserverats för ändamålet. Kyrkofullmäktige konstaterade vid sitt möte att renoveringsarbetena vid prästgården borde fortsätta på så sätt att prästgården kunde renoveras i sin helhet. Det var också inspektör, teologie doktor A. Auranens uppfattning under besöket vid prästgården den 12 augusti 1972. Inspektören konstaterade också att de reparationer som hittills utförts hade gjorts till en förvånansvärt låg kostnad. Auranen uppmanade församlingen att fortsätta renoveringen av prästgården. Kyrkofullmäktige beslöt att hos Kyrkan Centralfond anhålla om ett tilläggsanslag så att renoveringsarbetet kunde fullföljas i sin helhet. De tilläggskostnader som resterande arbeten enligt uppskattning skulle uppgå till var cirka 12 000 mk. Kyrkofullmäktige gav i uppdrag till kyrkoherden att avfatta en ansökan till Kyrkans Centralfond, och att ett utlåtande om behovet av medel skulle inhämtas från Domkapitlet i Borgå stift.⁴⁰⁰

Vid kyrkofullmäktigemötet den 18 december 1972 godkände kyrkofullmäktige överskridningen av reparationsanslaget för prästgårdens renovering.⁴⁰¹ Kyrkofullmäktige konstaterade vid sitt möte den 17 december 1973 att församlingens anhållan till Kyrkostyrelsen om tilläggsanslag för prästgårdsrenoveringen hade avslagits. Domkapitlet i Borgå stift hade inte förordat ansökan till Kyrkans Centralfond. Kyrkofullmäktige beslöt att i brist på medel tillsvidare lämna prästgården halvrenoverad. Vid mötet konstaterades också att man eventuellt kunde komma med ny anhållan till Kyrkostyrelsen följande höst, men inget beslut togs i saken. Kyrkofullmäktige beslöt på förslag av förvaltningsnämnden att brädfodringen på garaget vid prästgården repareras följande sommar.⁴⁰²

⁴⁰⁰ TKA Bromarvs församlings kyrkofullmäktigeprotokoll av den 28.08.1972, § 5.

⁴⁰¹ TKA Bromarvs församlings kyrkofullmäktigeprotokoll av den 18.12.1972, § 5; TKA Av föredragningslistan för kyrkofullmäktigemötet den 18.12.1972 framgår att det i budgeten för 1972 hade reserverats 15 000 mk, men att reparationen hade uppgått till 23 834,81 mk, således en överskridning med 8 834,81 mk; TKA Bromarvs församlings kyrkofullmäktigeprotokoll av den 28.08.1972, § 5.

⁴⁰² TKA Bromarvs församlings kyrkofullmäktigeprotokoll av den 17.12.1973, § 12.

Den tillförordnade kyrkoherden föreslog vid kyrkorådets möte den 6 april 1977 att han kunde utföra mindre förbättringar och reparationer vid prästgården. Arbetet skulle han utföra utan ersättning, endast materialkostnaderna skulle församlingen betala. T.f. kyrkoherden föreslog också att en del av de budgetmedel som var reserverade för kyrkoherdetjänsten kunde användas för dessa materialkostnader.⁴⁰³ Vid kyrkorådets sammanträde den 17 mars 1982 konstaterades att prästgårdstaket med det snaraste bör ses över och eventuella skador repareras.⁴⁰⁴ Kyrkorådet beslöt vid sitt möte den 11 maj 1982 att Anders Bittait vidtalas för att utföra förnyandet av fönstren på prästgården och att taket skall granskas och repareras innan det målas. Kyrkorådet beslöt också att viktala Rolf Randström för att måla yttertaket och fasaden på prästgården.⁴⁰⁵

Vid kyrkorådets möte den 29 juni 1982 beslöt kyrkorådet att fönstren på prästgården skall bytas ut. Likaså beslöt kyrkorådet att förnya två ytterdörrar.⁴⁰⁶ Kyrkorådet beslöt också att termostatventiler skulle monteras på värme-elementen i prästgården och att ansökan för energiunderstöd skulle inlämnas omedelbart gällande byte av fönster, dörrar och för monteringen av termostatventiler.⁴⁰⁷ Plåttaket på prästgården som hade granskats på våren visade sig vara i dåligt skick. På grund av takets läckage hade också en av ytterväggarna murknat och borde repareras samtidigt. Reparationerna skulle enligt byggmästare Bittait uppgå totalt till cirka 50 000 mk. På grund av de stora kostnader som detta skulle medföra beslöt kyrkorådet att målningen av prästgårdens fasad skulle uppskjutas till följande vår.⁴⁰⁸ Kyrkorådet beslöt vid sitt möte den 21 december 1982 att förordna för kyrkofullmäktige att fakturan för reparationsarbetet på prästgården godkänns för betalning.⁴⁰⁹ Konstaterades att Kyrkans centralfond hade utbetalt de resterande medlen som församlingen anhållit om. Kyrkorådet beslöt därför vid sitt möte den 4 augusti 1983 att reparationsarbetet på prästgården med det snaraste skall återupptas.⁴¹⁰

⁴⁰³ TKA Bromarvs församlings kyrkorådsprotokoll av den 06.04.1977. Artur Smeds som var tillförordnad kyrkoherde var pensionerad. Han lyfte endast förrättningsarvode för det arbete han utförde i församlingen. Det var orsaken till att budgetmedlen som var reserverade för avlöning av kyrkoherden inte till alla delar användes under budgetåret 1977.

⁴⁰⁴ TKA Bromarvs församlings kyrkorådsprotokoll av den 17.03.1982, § 15.

⁴⁰⁵ TKA Bromarvs församlings kyrkorådsprotokoll av den 11.05.1982, § 6.

⁴⁰⁶ TKA Bromarvs församlings kyrkorådsprotokoll av den 29.06.1982, § 3.

⁴⁰⁷ TKA Bromarvs församlings kyrkorådsprotokoll av den 29.06.1982, § 4-5.

⁴⁰⁸ TKA Bromarvs församlings kyrkorådsprotokoll av den 29.06.1982, § 6.

⁴⁰⁹ TKA Bromarvs församlings kyrkorådsprotokoll av den 21.12.1982, § 7.

⁴¹⁰ TKA Bromarvs församlings kyrkorådsprotokoll av den 04.08.1983, § 12.

Den 15 maj 1985 behandlade kyrkorådet i Bromarv församling ekonomisektionens framlagda reparationsprogram. Av reparationsprogrammet framgick att prästgårdens fasad bör målas. Kyrkorådet förordade enhälligt ekonomisektionens förslag och beslöt att hänskjuta ärendet till kyrkofullmäktige för avgörande.⁴¹¹ Den 29 maj 1985 behandlade kyrkofullmäktige ekonomisektionens och kyrkorådets förslag kring fastigheternas reparationsbehov. Prästgårdens fasad var i behov av målning och arbetet borde påbörjas med det snaraste. Kyrkofullmäktige godkände förslaget.⁴¹² Vid kyrkorådets möte den 12 augusti 1985 meddelades att målningsarbetet på prästgården hade påbörjats den 12 augusti.⁴¹³

Den 23 maj 1986 beslöt kyrkorådet att anhålla om tilläggsanslag av kyrkofullmäktige för att bestrida kostnaderna för den värmepanna som man blev tvungen att byta ut under vintern.⁴¹⁴ Samma dag beviljade kyrkofullmäktige tilläggsanslag för de kostnader som en ny värmepanna medförde.⁴¹⁵ Den 9 juli 1990 konstaterade kyrkorådet vid sitt möte att den uttjänta och söndriga vattenpumpen vid prästgården bör bytas.⁴¹⁶ Vid kyrkorådets möte den 10 oktober 1990 konstaterades att orsaken till att vattenpumpen hade blivit utbytt var åska, och att reparationerna förorsakat att budgeten överskridits.⁴¹⁷

Kyrkorådet i Bromarvs församling beslöt vid sitt möte den 9 juli 1990 att föreslå för kyrkofullmäktige att församlingens kyrkoherde, som har naturaförmån i form av fri bostad, skulle ha rätt att också i fortsättningen bibehålla naturaförmånen om tjänsteinnehavaren själv så önskade.⁴¹⁸ Av kyrkoherdens motivering framgick att han önskade att kyrkoherdetjänsten fortsättningsvis skulle vara belagd med boendeplikt. Kyrkofullmäktige beslöt vid sitt möte

⁴¹¹ TKA Bromarvs församlings kyrkorådsprotokoll av den 15.05.1985, § 5.

⁴¹² TKA Bromarvs församlings kyrkofullmäktigeprotokoll av den 29.05.1985, § 4.

⁴¹³ TKA Bromarvs församlings kyrkorådsprotokoll av den 12.08.1985, § 4, mom. 3.

⁴¹⁴ TKA Bromarvs församlings kyrkorådsprotokoll av den 26.03.1986, § 5. Kyrkorådet beslöt att anhålla om budgetmedel från kyrkofullmäktige vid kyrkorådets nästa möte; TKA Bromarvs församlings kyrkofullmäktigeprotokoll av den 23.05.1986, § 6.

⁴¹⁵ TKA Bromarvs församlings kyrkofullmäktigeprotokoll av den 23.05.1986, § 6.

⁴¹⁶ TKA Bromarvs församlings kyrkorådsprotokoll av den 09.07.1990, § 12.

⁴¹⁷ TKA Bromarvs församlings kyrkorådsprotokoll av den 10.10.1990, § 7.

⁴¹⁸ TKA Bromarvs församlings kyrkorådsprotokoll av den 09.07.1990, § 6; Kyrkostyrelsens cirkulär 10/1990; TKA Bromarvs församlings kyrkorådsprotokoll av den 18.12.1990, § 7; TKA Bilaga 1 till fullmäktige protokoll av den 18.12.1990.

den 18 december 1990 att kyrkoherdetjänsten skall vara belagd med boendeplikt i Håkansarf prästgård.⁴¹⁹

Kyrkoherden i Bromarv församling anmälde vid kyrkorådets möte den 21 januari 1991 att han bibehåller naturaförmånslön.⁴²⁰ Kyrkostyrelsen fastställde den 16 september 1993 Borgå domkapitels beslut att från den 1 januari 1994 inrätta en gemensam kyrkoherdetjänst och kantorstjänst i Tenala och Bromarv församlingar.⁴²¹ I enlighet med alternativ 2 i utredningen över Bromarv församling anmodade domkapitlet gemensamma kyrkofullmäktige i Ekenäsnejdens kyrkliga samfällighet att från den 1 januari 1994 inrätta en kaplanstjänst i Bromarvs församling med tjänstgöringsskyldighet i Tenala församling.⁴²² Vid församlingsrådets möte den 12 oktober 1993 beslöt församlingsrådet att föreslå för gemensamma kyrkofullmäktige att en kaplanstjänst inrättas från och med 1 januari 1994 i Bromarv församling med tjänstgöringsskyldighet i Tenala församling.⁴²³ I och med att det i stället för en kyrkoherdetjänst inrättades en kaplanstjänst i Bromarvs församling innebar det samtidigt att boendeplikten för tjänsteinnehavaren i Bromarv församling upphörde.⁴²⁴

Den 11 november 1992 inlämnades till gemensamma kyrkofullmäktige i Ekenäs-Snappertuna kyrkliga samfällighet en motion kring församlingarnas framtida förvaltning och organisation.⁴²⁵ Från och med den 1 januari 1993 ingick Bromarv församling som en del i

⁴¹⁹ L 27.4.1990/391, § 2, mom. 4; TKA Bromarvs församlings kyrkofullmäktigeprotokoll av den 18.12.1990, § 6; TKA Bilaga 1 till fullmäktigeprotokoll av den 18.12.1990.

⁴²⁰ TKA Bromarvs församlings kyrkorådsprotokoll av den 21.01.1991, § 9; TKA Bilaga till kyrkorådsprotokoll av den 21.01.1991.

⁴²¹ TKA Kyrkostyrelsens skrivelse av den 16.09.1993; TKA Bromarvs församlings församlingsrådsprotokoll av den 12.10.1993, § 8, mom. 1.

⁴²² Utredning över Bromarvs församling av den 14.05.1993, 16; TKA Bilaga 7 till utredningen över Bromarvs församling. Dåvarande kyrkoherden i Bromarvs församling Guy Jonaeson gav den 14.05.1993 sitt samtycke till att övergå till en kaplanstjänst i Bromarvs församling om något av alternativen i föreliggande utredning förverkligades med villkoret att löneförmånerna bibehölls; TKA Domkapitlet i Borgå stift skrivelse av den 17.09.1993; TKA Bromarvs församlings församlingsrådsprotokoll av den 12.10.1993, § 8, mom. 2–3.

⁴²³ TKA Bromarvs församlings församlingsrådsprotokoll av den 12.10.1993, § 8.

⁴²⁴ TKA Bromarvs församlings församlingsrådsprotokoll av den 12.10.1993, § 8; TKA Bromarvs församlings församlingsråds protokoll av den 11.01.1994, § 10. Citat, utdrag från paragrafens beredning: ”Tidigare var Guy Jonaeson i naturaförmånsförhållande i Håkansarf. I och med att han blivit kaplan förändras situationen. Boendet i tjänstebostaden blir hyresförhållande. Man behöver fastställa antalet kvadratmeter och priset på enheten för att kunna besluta om hyrans storlek”.

⁴²⁵ TKA Ekenäsnejdens kyrkliga samfällighet, gemensamma kyrkorådets protokoll av den 31.03.1993, § 42, mom. 1.

Ekenäsnejdens kyrkliga samfällighet.⁴²⁶ Församlingarna i samfälligheten ingick i total ekonomisk gemenskap.⁴²⁷ Grundstadgan för samfälligheten gav församlingarna stor självbestämmanderätt genom att initiativ till försäljning eller förvärvande av egendom tas av församlingens församlingsråd.⁴²⁸ Numera ingår Bromarv församling i Raseborgs kyrkliga samfällighet.⁴²⁹

Gemensamma kyrkorådet fick i uppdrag att utarbeta olika alternativ för hur församlingsförvaltningens organisation och församlingarnas verksamhet skall ordnas på lång sikt i Ekenäsnejdens kyrkliga samfällighet.⁴³⁰ Den tillsatta samarbetsgruppen behandlade den 11 februari 1993 frågan om utarbetande av strategi för hur den framtida förvaltningen skall ordnas.⁴³¹ Den 2 februari 1993 beslöt församlingsrådet att ordna ett möte 16 februari 1993 för församlingsmedlemmarna i församlingshemmet med temat *Bromarvs församling i dag och i framtiden*.⁴³² Vid församlingsrådets möte den 9 mars 1993 framförde församlingsrådet i utlåtandet riktat till domkapitlet gällande församlingens framtida organisation. Av utlåtandet framgår att församlingsrådet ville kvarstå som självständig församling i Ekenäsnejdens kyrkliga samfällighet och att tillsammans med övriga berörda församlingar utreda möjligheterna till att det kan förverkligas. Församlingsrådet underströk också betydelsen av att också de övriga församlingarnas framtida status utreds samtidigt. Församlingsrådet framförde också att detta utredningsarbete bör ske i brådskande ordning och att de utförs i församlingarnas regi.⁴³³

⁴²⁶ TKA Bromarvs församlings årsberättelse 1993; TKA Utredning över Bromarvs församling, 14.05.1993, 3; Uppgifterna hämtade från Raseborgs kyrkliga samfällighets hemsida 15.01.2012. Se källförteckning för adress till hemsidan. Statsrådet fattade den 22.11.2007 beslut om att upplösa Ekenäs stad, Karis stad och Pojo kommun. I stället bildades staden Raseborg och den nya staden inledde sin verksamhet 01.01.2009. Som en följd av detta bildades under år 2008 Raseborgs kyrkliga samfällighet av Ekenäsnejdens, Pojo och Karis kyrkliga samfälligheter. Raseborgs kyrkliga samfällighet inledde sin verksamhet 01.01.2009 på den nybildade stadens område.

⁴²⁷ TKA Bromarvs församlings årsberättelse 1993; TKA Utredning över Bromarvs församling, 14.05.1993, 3.

⁴²⁸ TKA Utredning över Bromarvs församling, 14.05.1993, 3.

⁴²⁹ Uppgifterna hämtade från Raseborgs kyrkliga samfällighets hemsida 15.01.2012. Se källförteckning för adress till hemsidan.

⁴³⁰ TKA Ekenäsnejdens kyrkliga samfällighet, gemensamma kyrkorådets protokoll av den 31.03.1993, § 42; TKA Ekenäsnejdens kyrkliga samfällighet, gemensamma kyrkorådets protokoll av den 31.03.1993, § 42, mom. 1.

⁴³¹ TKA Ekenäsnejdens kyrkliga samfällighet, gemensamma kyrkorådets protokoll av den 31.03.1993, § 42, mom. 2.

⁴³² TKA Bromarvs församlings församlingsrådsprotokoll av den 02.02.1993, § 9. Medverkande på mötet var Bo Nyman, Anders Lindström och Guy Jonaeson.

⁴³³ TKA Bromarvs församlings församlingsrådsprotokoll av den 09.03.1993, § 6.

Den 17 mars 1993 förordnade Domkapitlet i Borgå stift kontraktsprosten Gunnar Weckström till utredningsman med uppgift att utreda möjligheten att sammanslå Bromarvs församling med Tenala eller Ekenäs församling.⁴³⁴ Ekonomikontoret i Ekenäsnejdens kyrkliga samfällighet erhöll den 24 mars 1993 Bromarvs församlings församlingsråds utlåtande till Domkapitlet om församlingens framtida organisation.⁴³⁵ Den 26 mars 1993 tog församlingsrådet del av utredningsmannens information kring Bromarvs församlings framtida förvaltning. Församlingsrådet utsåg vid samma möte församlingens representant till en arbetsgrupp med uppgift att se över samfällighetens och församlingarnas förvaltning och organisation.⁴³⁶ Gemensamma kyrkorådet i Ekenäsnejdens kyrkliga samfällighet beslöt den 31 mars 1993 att församlingarnas församlingsråd utser en representant till en arbetsgrupp vars uppgift blev att se över samfällighetens och församlingarnas förvaltning och organisation.⁴³⁷ Gemensamma kyrkorådet utsåg den 28 april 1993 gemensamma kyrkorådets representant till arbetsgruppen. Förvaltningschefen utsågs till arbetsgruppens föredragande och sekreterare. Beslöts också att kyrkoherdarna i respektive församling inkallas som sakkunniga i arbetsgruppen.⁴³⁸ Den 14 maj 1993 inlämnade kontraktsprosten till Domkapitlet utredningen över Bromarvs församling och olika alternativ för församlingens fortsatta organisation och förvaltning.⁴³⁹ I utredningen framlades som ett alternativ att Bromarvs församling kvarstår som en självständig församling inom Ekenäsnejdens kyrkliga samfällighet. I alternativet fanns ett antal åtgärder som måste vidtas för att detta alternativ skulle vara möjligt. Bland dessa åtgärder fanns föreslaget att prästgården, arrendatorsbostaden och eventuellt också kantorsgården skulle säljas för att man på så sätt skall kunna lösgöra medel för att sanera övriga fastigheter och för att frigöra kapital till kapitalinvesteringar.⁴⁴⁰

⁴³⁴ TKA Utredning över Bromarvs församling, 14.05.1993, 2; TKA Bromarvs församlings församlingsrådsprotokoll av den 21.05.1993, § 10. Även om församlingens utlåtande hade insänts till domkapitlet före utsatt tid (15.03.1993) utsåg domkapitlet en egen utredningsman.

⁴³⁵ TKA Ekenäsnejdens kyrkliga samfällighet, gemensamma kyrkorådets protokoll av den 31.03.1993, § 42, mom. 2.

⁴³⁶ TKA Bromarvs församlings församlingsrådsprotokoll av den 26.03.1993, § 10. Till Bromarvs församlings representant i arbetsgruppen valdes Berndt Rehnberg med Carl-Fredrik Strandberg som suppleant.

⁴³⁷ TKA Ekenäsnejdens kyrkliga samfällighet, gemensamma kyrkorådets protokoll av den 31.03.1993, § 42, mom. 3.

⁴³⁸ TKA Ekenäsnejdens kyrkliga samfällighet, gemensamma kyrkorådets protokoll av den 28.04.1993, § 60, mom. 1-2.

⁴³⁹ TKA Utredning över Bromarvs församling, 14.05.1993.

⁴⁴⁰ TKA Utredning över Bromarvs församling, 14.05.1993, 15.

Församlingsrådet i Bromarvs församling omfattade de åtgärder och det alternativ som utredningsmannen föreslagit vid sitt möte den 21 maj 1993 förutom gällande inrättande av gemensam kyrkoherdetjänst med Tenala församling. Församlingsrådet i Bromarv ansåg att en självständig församling bör ha en egen kyrkoherde.⁴⁴¹ Gemensamma kyrkofullmäktige i Ekenäsnejdens kyrkliga samfällighet avgav vid sitt möte den 2 juni 1993 utlåtande om Domkapitlets förfrågan gällande Bromarvs församlings framtid. Utlåtandet lyder enligt följande, citat: ”Gemensamma kyrkofullmäktige besluter att såsom sitt utlåtande meddela domkapitlet att samfälligheten åtminstone tillsvidare är beredd att försöka bevara Bromarvs församling såsom en självständig församling inom Ekenäsnejdens kyrkliga samfällighet utgående från punkt 5.2 i utredningen. Detta förutsätter ekonomiska saneringsåtgärder, om vilka samfällighetens gemensamma kyrkofullmäktige särskilt besluter, för att stabilisera Bromarvs församlings ekonomi.”⁴⁴²

Församlingsrådet i Bromarvs församling beslöt vid sitt möte den 14 september 1993 att omfatta de förslag till åtgärder som utredningsmannen framlagt i kapitel 5.2.⁴⁴³ Därtill beslöt församlingsrådet att tillsätta en kommitté för att uppgöra en plan för försäljning av fastigheter som inte är behövliga för församlingens verksamhet. Kyrkorådet konstaterade att fastigheter som inte behövdes för församlingens verksamhet var kantorsbostaden och prästgården. Som medlemmar till kommittén utsågs Bo Nyman, Hans Randström, Bernt Rehnberg och Carl-Fredrik Strandberg.⁴⁴⁴ Kommittén besiktigade prästgården med omgivande marker och föreslog för församlingsrådet att ett cirka 2,5 ha outbrutet område som inkluderar byggnaderna på Håkansarf inklusive brygggrätt på samfällighetens område vid Norrstrandsviken bjuds ut till försäljning.⁴⁴⁵ Församlingsrådet godkände vid sitt möte den 12 oktober 1993 den beredning som uppgjorts på basen av kommitténs förslag och beslöt att föreslå för gemensamma kyrkofullmäktige att Håkansarf med tillhörande markområde utbjuds till försäljning.⁴⁴⁶ Gemensamma kyrkorådet beslöt vid sitt möte den 10 november

⁴⁴¹ TKA Bromarvs församlings församlingsrådsprotokoll av den 21.05.1993, § 10.

⁴⁴² TKA Ekenäsnejdens kyrkliga samfällighet, gemensamma kyrkofullmäktige protokoll av den 02.06.1993, § 51.

⁴⁴³ TKA Utredning över Bromarvs församling, 14.05.1993, 15-16; TKA Bromarvs församlings församlingsrådsprotokoll av den 21.05.1993, § 10; TKA Bromarvs församlings församlingsrådsprotokoll av den 14.09.1993, § 8.

⁴⁴⁴ TKA Bromarvs församlings församlingsrådsprotokoll av den 14.09.1993, § 8.

⁴⁴⁵ TKA Bromarvs församlings församlingsrådsprotokoll av den 12.10.1993, § 7; TKA Bilaga till församlingsrådsprotokoll av den 12.10.1993, karta över det aktuella markområdet vid Håkansarf.

⁴⁴⁶ TKA Bromarvs församlings församlingsrådsprotokoll av den 12.10.1993, § 7.

1993 att ge beredningen i uppdrag att förbereda försäljning av ett cirka 2,5 ha stort outbrutet område som också inkluderar byggnaderna på Håkansarf inkluderande bryggerätt på samfällighetens område vid Norrstrandsviken.⁴⁴⁷

Nylands lantmäteribyrå utförde under år 1994 styckningen av Håkansarf RN:r 1:14 lägenhet i Håkansarf by.⁴⁴⁸ Församlingsrådet konstaterade vid sitt möte den 14 mars 1995 att eftersom styckning av Håkansarf lägenhet hade skett kan prästgården säljas. Församlingsrådet diskuterade kaplanens boende efter försäljning av Håkansarfs lägenhet men beslöt att bordlägga frågan.⁴⁴⁹ Vid samma möte beslöt församlingsrådet föreslå för Ekenäsnejdens kyrkliga samfällighet att Håkansarfs lägenhet, Bromarvs prästgård utannonseras till försäljning.⁴⁵⁰ Vid församlingsrådets möte den 23 maj 1995 inlämnade kaplanen en ansökan om att få bo kvar på Håkansarf till utgången av september 1996.⁴⁵¹ Förvaltningschefen informerade om tidtabellen för försäljningen och konstaterade att för att försäljning skall kunna göras borde prästgården vara tom i mars-april 1996. Församlingsrådet beslöt föreslå att annonsen för försäljningen inte skulle införas i tidningen innan frågan om kaplanens boende fått en lösning. Till övriga delar bordlades frågan fram till nästa möte.⁴⁵² Vid församlingsrådets möte den 15 augusti 1995 mottogs och föredrogs skrivelse av kaplan Guy Jonaeson där han önskade att få bo kvar i prästgården åtminstone till utgången av september.⁴⁵³

Församlingsrådets viceordförande Håkan Lindroos hade också inlämnat en skrivelse och önskade att församling och samfällighet skulle i samförstånd hitta en godtagbar lösning för hyresgästerna i kantorsgården och i prästgården. Han föreslog att flyttningen lämpligen

⁴⁴⁷ TKA Ekenäsnejdens kyrkliga samfällighet, gemensamma kyrkorådets protokoll av den 10.11.1993, § 118.

⁴⁴⁸ TKA Nylands lantmäteribyrå, förrättning nummer 213 425-9, 1994; TKA Ekenäsnejdens kyrkliga samfällighet, gemensamma kyrkorådets protokoll av den 08.02.1995; Bromarvs församlings församlingsrådsprotokoll av den 14.03.1995, § 20, mom. 1; Ekenäsnejdens kyrkliga samfällighet, gemensamma kyrkorådets protokoll av den 15.03.1995, § 40.

⁴⁴⁹ TKA Bromarvs församlings församlingsrådsprotokoll av den 14.03.1995, § 23.

⁴⁵⁰ TKA Bromarvs församlings församlingsrådsprotokoll av den 14.03.1995, § 24; Ekenäsnejdens kyrkliga samfällighet, gemensamma kyrkorådets protokoll av den 15.03.1995, § 40.

⁴⁵¹ TKA Bromarvs församlings församlingsrådsprotokoll av den 23.05.1995, § 44; TKA Bilaga till församlingsrådets protokoll av den 23.05.1995, § 44.

⁴⁵² TKA Bromarvs församlings församlingsrådsprotokoll av den 23.05.1995, § 44.

⁴⁵³ TKA Bromarvs församlings församlingsrådsprotokoll av den 15.08.1995, § 60; TKA Bilaga till församlingsrådets protokoll av den 15.08.1995, § 60.

kunde ske i augusti 1996.⁴⁵⁴ Tidtabellen för flyttningen från prästgården och kantorsgården diskuterades vid mötet. Efter avslutad diskussion beslöt församlingsrådet att kantorsgården och prästgården bör vara tömda senast 15 september 1996. Efter det kunde prästgården säljas och renoveringsarbetena på kantorsgården kunde vidta. Församlingsrådet beslöt också att efter att kantorsgården renoverats kunde den i första hand uthyras till någon av församlingens tjänsteinnehavare, i andra hand på den fria marknaden. Församlingsrådet konstaterade också att förberedelserna för försäljning av prästgården kunde fortsätta.⁴⁵⁵

Av årsberättelsen för 1995 framgår att kantorsgården erbjöds som bostad åt församlingens kaplan.⁴⁵⁶ Vid församlingsrådets möte den 18 april 1996 meddelade förvaltningschefen i Ekenäsnejdens kyrkliga samfällighet att prästgårdens utannonseras för försäljning i maj samma år. Förvaltningschefen befullmäktigades att begära in offerter från de två största fastighetsförmedlarna för att utföra värdering av fastigheten. Församlingsrådet beslöt att den fastighetsförmedlarbyrå som hade hand om värderingen också skulle få uppdraget att sälja prästgården.⁴⁵⁷ Församlingsrådet tog vid sitt möte den 10 september 1996 del av de anbud som Sydspetsens fastighetsförmedling presenterade. Ärendet förklarades för konfidentiellt och beslöts att utredning över fastighetens reparationsbehov jämte kostnader för reparationer bör utföras. Tiden för inlämnande av anbud förlängdes till utgången av november månad 1996.⁴⁵⁸ En utredning över reparationsbehov och kostnads kalkyl för reparationerna presenterades vid församlingsrådets möte den 3 december 1996. Av utredningen framgick att reparationerna kalkylerades kosta drygt 428 000 mk. Vid församlingsrådets möte konstaterades att det efter att tiden för anbuden hade förlängts hade det ordnats tre officiella visningar. Därutöver hade ett flertal inofficiella visningar ordnats. Antalet intresserade som besökt visningarna uppgick till cirka 70-80 personer. Församlingsrådet beslöt föreslå för gemensamma kyrkofullmäktige i Ekenäsnejdens kyrkliga samfällighet att fastigheten Prästgården RN:r 5 i Håkansarv by i Ekenäs stad säljs till Hannele och Ingmar Dahlström. Efter avslutad diskussion beslöt församlingsrådet att enhälligt godkänna förslaget.⁴⁵⁹

⁴⁵⁴ TKA Bromarvs församlings församlingsrådsprotokoll av den 15.08.1995, § 60; TKA Bilaga till församlingens protokoll av den 15.08.1995, § 60.

⁴⁵⁵ TKA Bromarvs församlings församlingsrådsprotokoll av den 15.08.1995, § 60.

⁴⁵⁶ TKA Bromarvs församlings årsberättelse 1995.

⁴⁵⁷ TKA Bromarvs församlings församlingsrådsprotokoll av den 18.04.1996, § 45.

⁴⁵⁸ TKA Bromarvs församlings församlingsrådsprotokoll av den 10.09.1996, § 55.

⁴⁵⁹ TKA Bromarvs församlings församlingsrådsprotokoll av den 03.12.1996, § 85.

Av Hannele och Ingmar Dahlströms anbud framgick att familjen bestod av fem personer och var bosatta i Bromarv. Familjen hade för avsikt att bedriva olika former av verksamhet på fastigheten. Ytterligare framgick av anbudet att gamla hus och kunskap om renovering och restaurering av gamla hus hörde till familjens intressen. Gemensamma kyrkorådet beslöt vid sitt möte den 11 december 1996 att föreslå för gemensamma kyrkofullmäktige att lägenheten Prästgården RN:r 5 i Håkansarv by säljs till Hannele och Ingmar Dahlström. Därtill beslöt gemensamma kyrkorådet föreslå för gemensamma kyrkofullmäktige att beslutet underställs Kyrkostyrelsen via Domkapitlet för prövning och fastställelse.⁴⁶⁰ Slutgiltigt beslut om försäljning av prästgården fattades av gemensamma kyrkofullmäktige den 18 december 1996 i enlighet med gemensamma kyrkorådets beredning i ärendet.⁴⁶¹ Den 13 februari 1997 förordade Domkapitlet i Borgå stift prästgårdsförsäljningen och den 30 mars 1997 fastställde Kyrkostyrelsen gemensamma kyrkofullmäktiges beslut om försäljning av prästgården Håkansarf.⁴⁶² Vid församlingsrådets möte den 22 maj 1997 tog församlingsrådet beslut kring de praktiska arrangemangen kring flyttningen från prästgården. Av moment 7 i protokollet framgick att skylten som visar vägen till prästgården skall nedmonteras.⁴⁶³ Av årsberättelsen för 1997 framgår att kaplanen kunde flytta in i den renoverade kantorsbostaden i maj 1997. Renoveringen av bostaden slutfördes efter inflyttning.⁴⁶⁴

⁴⁶⁰ TKA Ekenäsnejdens kyrkliga samfällighet, gemensamma kyrkorådets protokoll av den 11.12.1996, § 100.

⁴⁶¹ TKA Ekenäsnejdens kyrkliga samfällighet, gemensamma kyrkofullmäktige protokoll av den 18.12.1996, 69. Bromarvs församlings årsberättelse 1996.

⁴⁶² DKA Utlåtande angående försäljning av prästgården i Bromarv av den 13.02.1997, § 22; KYSA Kyrkostyrelsens ämbetskollegiums protokoll av den 30.03.1997, § 135; Hos förf. Meddelat av Christer Lindvik 19.03.2012.

⁴⁶³ TKA Bromarvs församlings församlingsrådsprotokoll av den 22.05.1997, § 39, mom. 1–8.

⁴⁶⁴ TKA Bromarvs församlings församlingsrådsprotokoll av den 22.05.1997, § 39-40; TKA Bromarvs församlings årsberättelse 1997.

4.3 Prästgården i Houtskär

Nuvarande prästgård på Houtskär är den andra prästgården i ordningen på Houtskär. Den första prästgården, S:t Andreas kapellansgård uppfördes 1670. Prästgården fanns på den så kallade *Gamla tomten*, eller *Hinders* som hemmanet också kallades i folkmun.⁴⁶⁵ Vid kyrkostämman den 20 augusti 1871 fattades beslut om att det skulle uppföras en ny karaktärsbyggnad med tillhörande ekonomibyggnader på en ny tomt vid Vitteludd.⁴⁶⁶ Flyttningen från den gamla tomten och uppförandet av ny karaktärsbyggnad tog tre år i anspråk. Sommaren 1874 stod den nya prästgården klar för inflyttning.⁴⁶⁷ Prästgården i Houtskär med ekonomibyggnader, arrendatorsbostad, kyrka, församlingshem och diakoni- och kantorsbostad bildar en helhet som gör att man på ett begränsat geografiskt område kan överblicka församlingens fastighetsmassa på orten.⁴⁶⁸ Prästgården finns med i Museiverkets lista över byggda kulturmiljöer som har definierats utgående från ett samarbete mellan Kyrkostyrelsen, Miljöministeriet och Museiverket.⁴⁶⁹ Prästgården ägs och förvaltas av Pargas kyrkliga samfällighet. Prästgården övergick i samfällighetens ägo vid årsskiftet 2008-2009 i samband med att den kyrkliga samfälligheten utvidgades.⁴⁷⁰

⁴⁶⁵ Mårtensson 1997, 212. I verket *En bok om Houtskär, del I*.

⁴⁶⁶ Mårtensson 1997, 212. I verket *En bok om Houtskär, del I*.

⁴⁶⁷ Suomen kirkon pappisliitto. Seurakuntamatrikkeli 1969, 97. Enligt matrikeln är den nya prästgården byggd 1875; Mårtensson 1997, 213. I verket *En bok om Houtskär, del I*.

⁴⁶⁸ Godenhjelm 1935, 214. Enligt Godenhjelm är avståndet från prästgården till kyrkan 100 meter; HKA Houtskärs församlings kyrkofullmäktige protokoll av den 18.12.1990, § 27. I protokollet motiverar kyrkofullmäktige som svar på Domkapitlets förfrågan och enligt kyrkorådets beslut i frågan varför man anser att kyrkoherdetjänsten på Houtskär skall vara förknippad med boendeplikt. Av punkt 1 i motiveringen (kyrkorådets beredning) framgår, citat: ”Prästgården ligger i Näsby, som är centralorten i Houtskär. Kyrkan, församlingshemmet och pensionärsbostäderna finns nära”; I prästgården finns i dag Houtskärs kapellförsamlings pastorskansli och bostad för kaplanen.

⁴⁶⁹ Kyrkostyrelsen 2011, 201; Museiverkets lista över byggda kulturmiljöer av riksintresse. Hämtat från museiverkets hemsida 15.01.2012. Se källförteckning för adress till hemsidan.

⁴⁷⁰ Fagerlund 1878, 273; Nikula 1997, 230, i verket *En bok om Houtskär del I*. Första gången som Houtskär nämns som en kapellförsamling underlydande Korpo är år 1554; Mårtensson 2000, 349, i verket *En bok om Houtskär del II*. Houtskärs församling var självständig församling från 1865-2008; HKA Houtskärs församlings kyrkofullmäktige protokoll av den 11.02.2008, § 17 och 19.05.2008, § 52; HKA Houtskärs församlings kyrkofullmäktige protokoll av den 11.02.2008, § 8 och 19.05.2008, § 18. Kyrkofullmäktige beslöt vid sitt möte att göra ett principbeslut om att Houtskärs församling går upp i Pargas svenska församling (Västabolands svenska församling) och bildar Houtskärs kapellförsamling från 01.01.2009; HKA Utredningsman Roy Allers utredning över församlingarnas sammanslagning 2008, 32. Vid årsskiftet 2008-2009 gick kommunerna Pargas, Nagu, Korpo, Iniö och Houtskär samman och bildar i dag Västabolands stad. I och med kommunsamgången valde man att samman slå församlingarna för att följa samma gränser som kommunen; Kyrkostyrelsens beslut av den 16.09.2008 där Houtskär, Iniö, Korpo och Nagu upphör att existera som självständiga församlingar. Det finns i dag två församlingar, Västabolands svenska församling, där ingår ett distrikt (Pargas distrikt) och fyra kapell (Nagu, Korpo, Houtskär och Iniö). Den finska församlingen i Västaboland representeras av Länsi-Turunmaan suomalainen seurakunta; HKA Utredning över församlingarnas sammanslagning 2008, 33. Pargas kyrkliga samfällighet förvaltar fastigheterna, däribland Houtskärs prästgård. Houtskärs, Iniö, Korpo och Nagu församlingars egendom

Vid kyrkorådets möte vid prästgården den 6 april 1974 konstaterades att prästgårdens renovering var slutförd. Nya fönster hade monterats i alla rum, och en helt ny köksinredning hade fått plats i prästgården.⁴⁷¹ Protokoll över beslutsfattande kring inledande av renoveringsarbetet saknas och har inte trots efterforskningar kunnat upphittas. Vid biskopsvisitationen i Houtskärs församling 22-24 augusti 1975 diskuterades församlingens fastigheter. Assessor Träskman konstaterade vid den enskilda visitationen att frågan om prästgårdens framtid är öppen på grund av behovet av snar reparation och därför att frågan om totallön utreds inom kyrkan. Därtill lyfte assessor Träskman fram att prästgården är en fast punkt i församlingen där kyrkoförvaltningsnämnden, kyrkorådet och delvis också kyrkofullmäktige sammanträder. Ytterligare noterade assessor Träskman att prästgården har ett visst kultur- och byggnadshistoriskt värde. Allt detta motiverar att prästgården bör hållas i skick även om en övergång till totallön skulle ske i framtiden.⁴⁷²

Kyrkofullmäktige beslöt vid sitt möte den 22 augusti 1977 att brädfodringen på prästgården skall förnyas. Vid biskopsvisitationen som förrättades i augusti 1975 hade det getts anvisningar och yrkats på dessa åtgärder.⁴⁷³ Kostnaderna för förnyandet av brädfodringen uppgick enligt kostnadsberäkningen till 42 000 mk. Kyrkofullmäktige beslöt också vid samma möte att ur Kyrkans centralfond under år 1978 ansöka om bidrag för isoleringsarbeten och förnyandet av brädfodringen.⁴⁷⁴ Vid kyrkorådets möte den 13 februari 1978 i prästgården beslöt kyrkorådet föreslå för kyrkofullmäktige att lån upptas i Houtskärs Sparbank så att arbetet med förnyandet av prästgårdens brädfodring kunde starta.⁴⁷⁵ Kyrkofullmäktige beslöt vid sitt möte vid prästgården den 20 mars 1978 att i Houtskärs Sparbank uppta ett inteckningslån för att kunna verkställa förnyandet av brädfodringen på prästgården. Den anhållan om bidrag som hade inlämnats till Kyrkans centralfond hade inte bifallits.⁴⁷⁶ Vid kyrkorådets möte i prästgården den 31 maj 1978 protokollfördes detaljerade anvisningar för hur arbetet med förnyandet av prästgårdens brädfodring skulle verkställas.⁴⁷⁷

övergick 01.01.2009 till Pargas kyrkliga samfällighet. Samfälligheten ansvarar också för dessa församlingars skulder och övriga förpliktelser.

⁴⁷¹ HKA Houtskärs församlings kyrkoråds protokoll av den 06.04.1974, § 4, mom. 2.

⁴⁷² DKA Biskopsvisitationsprotokoll från visitation 22-24.08.1975, 5.

⁴⁷³ DKA Biskopsvisitationsprotokoll från visitation 22-24.08.1975, 5; HKA Houtskärs församlings kyrkoråds protokoll av den 15.08.1977, 99; HKA Houtskärs församlings kyrkofullmäktige protokoll av den 22.08.1977, § 21.

⁴⁷⁴ HKA Houtskärs församlings kyrkofullmäktige protokoll av den 22.08.1977, § 21.

⁴⁷⁵ HKA Houtskärs församlings kyrkoråds protokoll av den 13.02.1978, § 31.

⁴⁷⁶ HKA Houtskärs församlings kyrkofullmäktige protokoll av den 20.03.1978, § 10, mom. 1.

⁴⁷⁷ HKA Houtskärs församlings kyrkoråds protokoll av den 31.05.1978, § 63.

Under 1978 byttes också avloppsrören i prästgården och antalet slambrunnar utökades från en till tre.⁴⁷⁸ Vid kyrkofullmäktiges möte den 20 december 1978 konstaterades att isoleringsarbetena och förnyandet av brädfodringen på prästgården var slutförda. Samtidigt med förnyandet att brädfodringen byttes elluftledningen till jordkabel.⁴⁷⁹ En del gårdsplansarbeten på prästgårdstunet hade också påbörjats under hösten 1978.⁴⁸⁰ Kyrkofullmäktige beslöt vid sitt möte den 25 oktober 1979 att inlämna anhållan till Kyrkans centralfond om byggnadsunderstöd för den redan utförda reparationen på prästgården.⁴⁸¹ Byggnadsunderstöd beviljades inte och den 24 juni 1980 beslöt kyrkofullmäktige vid sitt möte i prästgården att gå in med en förnyad anhållan till Kyrkans centralfond.⁴⁸²

Kyrkofullmäktige beslöt vid sitt möte den 25 september 1981 att bastu skall byggas i prästgården. Enligt uppgjort kostnadsförslag skulle kostnaderna för bastun inklusive planering och arbetsledning uppgå till 16 300 mk.⁴⁸³ Kyrkofullmäktige beslöt också att uppta lån för ändamålet i Houtskärs Sparbank.⁴⁸⁴ Vid kyrkofullmäktiges möte i prästgården den 18 december 1981 konstaterades att reparationsarbetena på prästgården hade framskridit planenligt.⁴⁸⁵

Vid biskopsvisitation i april 1986 i Houtskärs församling konstaterades att prästgården var dragig vintertid. Vid visitationen konstaterades att en förbättring på den punkten torde kunna ske om innertaket tilläggsisolerades.⁴⁸⁶ Kyrkofullmäktige tog vid sitt möte den 12 september 1990 del av kyrkorådets beredning gällande boendeplikt för kyrkoherden.⁴⁸⁷ I sin beredning och som svar på Borgå domkapitels frågor framhöll kyrkorådet att prästgården ligger i Näsby som är centralort i Houtskär. Kansliet är inrymt i prästgården, det är därför lätt att få tag på

⁴⁷⁸ HKA Houtskärs församlings kyrkoråds protokoll av den 19.09.1978, § 98.

⁴⁷⁹ HKA Houtskärs församlings kyrkoråds protokoll av den 11.11.1978, § 122, 124; HKA Houtskärs församlings kyrkofullmäktige protokoll av den 20.12.1978, 28, mom. 2.

⁴⁸⁰ HKA Houtskärs församlings kyrkofullmäktige protokoll av den 20.12.1978, 28, mom. 2.

⁴⁸¹ HKA Houtskärs församlings kyrkofullmäktige protokoll av den 25.10.1979, § 36.

⁴⁸² HKA Houtskärs församlings kyrkofullmäktige protokoll av den 24.06.1980, § 17. Lån om 42 000 mk inklusive räntor, totalt 54 000 mk.

⁴⁸³ HKA Arbetsbeskrivning och kostnadsvärdering uppgjord av byggmästare Guy Isaksson den 18.09.1981; HKA Houtskärs församlings kyrkofullmäktige protokoll av den 25.09.1981, § 31.

⁴⁸⁴ HKA Houtskärs församlings kyrkofullmäktige protokoll av den 25.09.1981, § 31.

⁴⁸⁵ HKA Houtskärs församlings kyrkofullmäktige protokoll av den 18.12.1981, § 46, mom. 2.

⁴⁸⁶ DKA Biskopsvisitationsprotokoll från visitation 18–20.04.1986, 6.

⁴⁸⁷ HKA Houtskärs församlings kyrkorådsprotokoll av den 25.07.1990, § 95; HKA Houtskärs församlings kyrkofullmäktige protokoll av den 12.09.1990, § 18.

prästen också utanför kanslitid. Dessutom framhöll kyrkorådet att för en präst med familj är prästgården en lämplig bostad i och med att det endast finns små bostäder att hyra på orten.⁴⁸⁸ Kyrkofullmäktige konstaterade att kyrkorådet enhälligt föreslagit att kyrkoherdetjänsten bör vara förbunden med boendeplikt i prästgården. Under diskussionen framkom att prästgården bör hållas i ändamålsenligt och gott skick. Kyrkofullmäktige gav kyrkorådet i uppdrag att undersöka om det kunde vara möjligt att åstadkomma flera rum i prästgården. Kyrkofullmäktige fattade inte beslut om boendeplikten, ärendet bordlades till nästa möte.⁴⁸⁹ Kyrkofullmäktige i Houtskär behandlade den 18 december 1990 enligt stadgandena i lagen om upphävande av lönelagen för den evangelisk-lutherska kyrkan frågan om kyrkoherdens tjänstebostad.⁴⁹⁰ Kyrkofullmäktige beslöt vid sitt möte att kyrkoherdetjänsten i församlingen skall vara förbunden med boendeplikt i tjänstebostaden.⁴⁹¹

Under 1993 reparerades Houtskärs församlings prästgårds skorsten för 6 900 mk.⁴⁹² Vid kyrkorådets möte den 22 maj 1996 beslöt kyrkorådet föreslå för kyrkofullmäktige att prästgården renoveras för maximalt 200 000 mk och att ansökan om bidrag lämnas till Kyrkans centralfond.⁴⁹³ Efter att beslutet tagits i kyrkorådet framkom det att också en stor del av värmesystemet måste bytas ut, varför den reserverade summan inte torde räcka till.⁴⁹⁴ Vid kyrkorådets möte den 27 juni 1996 beslöt kyrkorådet utgående från en ny beredning föreslå för kyrkofullmäktige att prästgården renoveras för maximalt 300 000 mk.⁴⁹⁵ Kyrkofullmäktige beslöt enhälligt att prästgården renoveras i enlighet med kyrkorådets nya beredning och förslag och att församlingen anhåller om bidrag från Kyrkostyrelsen och Kyrkans centralfond till 80 procent av kostnaderna.⁴⁹⁶ Kyrkostyrelsen beviljade 1996 åttio

⁴⁸⁸ HKA Houtskärs församlings kyrkorådsprotokoll av den 25.07.1990, § 95.

⁴⁸⁹ HKA Houtskärs församlings kyrkofullmäktige protokoll av den 12.09.1990, § 18.

⁴⁹⁰ L 27.4.1990/391, § 2, mom. 4; HKA Houtskärs församlings kyrkofullmäktige protokoll av den 18.12.1990, § 27.

⁴⁹¹ HKA Houtskärs församlings kyrkofullmäktige protokoll av den 18.12.1990, § 27; HKA Houtskärs församlings kyrkofullmäktige protokoll av den 22.05.1991, § 23, mom. 1; L 27.4.1990/391; HKA Skrivelse BD 30/91. Beslutet i kyrkofullmäktige underställdes domkapitlet i Borgå stift. Domkapitlet fastställde den 24 april 1991 med stöd av 2 § 4 mom. i förenämnda lag kyrkofullmäktiges beslut.

⁴⁹² HKA Houtskärs församlings kyrkorådsprotokoll av den 28.10.1993, § 124; HKA Houtskärs församlings kyrkofullmäktige protokoll av den 03.02.1994, § 10.

⁴⁹³ HKA Houtskärs församlings kyrkorådsprotokoll av den 22.05.1996, § 80.

⁴⁹⁴ HKA Houtskärs församlings kyrkofullmäktige protokoll av den 15.07.1996, § 33.

⁴⁹⁵ HKA Houtskärs församlings kyrkorådsprotokoll av den 27.06.1996, § 95.

⁴⁹⁶ HKA Houtskärs församlings kyrkofullmäktige protokoll av den 15.07.1996, § 33.

procent understöd för prästgårdsrenoveringen, dock högst 240 000 mk. Renoveringen påbörjades under hösten 1996.⁴⁹⁷

Vid biskopsvisitationen i september 1997 vid prästgården konstaterade assessorn att taken på byggnaderna kring gårdstunet bör åtgärdas. På prästgårdens tak såg man tydligt att taket ställvis sjunkit in när underkonstruktionen gett efter på grund av röta. Vidare konstaterades vid visitationen att teglen var gråa cementtegel som passade dåligt in i miljön. Fastigheterna kring gårdstunet kunde åtgärdas samtidigt och tillvaratagna hela tegel kunde användas för reparation av ladugårdstaket.⁴⁹⁸ Vid kyrkofullmäktige mötet den 27 november 1997 behandlades kyrkorådets förslag om att byta tak på prästgården samt på övriga byggnader på prästgårdens tomt. Gerald Mattsson hade på uppdrag av kyrkorådet uppgjort ett kostnadsförslag för nämnda arbete. Slutsumma för arbetet uppskattades till 665 800 mk. Kyrkorådet föreslog för kyrkofullmäktige att taken byts och att församlingen ansöker om åttio procent bidrag från Kyrkostyrelsen. Församlingens andel föreslog kyrkorådet att finansieras med medel ur reservationsanslag för byggnadsändamål och resterande del med hjälp av ett för ändamålet upptaget lån.⁴⁹⁹ Vid samgången mellan församlingarna i västra delen av Åboland år 2009 ombildades kyrkoherdetjänsterna i Iniö, Houtskär, Korpo och Nagu till kaplanstjänster. I och med detta upphörde också boendeplikten för kaplanen på Houtskär.⁵⁰⁰

⁴⁹⁷ HKA Berättelse över församlingens ekonomiska verksamhet under år 1996.

⁴⁹⁸ DKA Biskopsvisitationsprotokoll från visitation 26–28.09.1997, 13.

⁴⁹⁹ HKA Houtskärs församlings kyrkofullmäktige protokoll av den 27.11.1997, § 31.

⁵⁰⁰ HKA Utredning över församlingarnas sammanslagning 2008, 32. Västra Åbolands svenska församlings namn ändrades senare till Väståbolands svenska församling; HKA Houtskärs församlings kyrkoråds protokoll av den 11.02.2008, § 17 och 19.05.2008, § 52; HKA Houtskärs församlings kyrkofullmäktige protokoll av den 11.02.2008, § 8 och 19.05.2008, § 18. Kyrkofullmäktige beslöt vid sitt möte att göra ett principbeslut om att Houtskärs församling går upp i Pargas svenska församling (Väståbolands svenska församling) och bildar Houtskärs kapellförsamling från 01.01.2009; HKA Utredning över församlingarnas sammanslagning 2008, 33. Fastigheterna förvaltas av Pargas kyrkliga samfällighet; KYSA Kyrkostyrelsens plenums protokoll av den 16.09.2008, § 188; DKA Domkapitlet i Borgå stift, ärende 2008–00063/13.11.2008, 1–2; Kaplanstjänsterna i Nagu och Korpo inrättades genom Kyrkostyrelsen beslut av den 16 september 2008 i och med att dessa kyrkoherdetjänster hade ordinarie innehavare. Fullmakter på kaplanstjänsterna i Väståbolands svenska församling utfärdades av Borgå domkapitel 13 november 2008. Enligt Kyrkostyrelsens beslut skulle övriga tjänstearrangemang fattas av församlingsrådet i Väståbolands svenska församling. Följaktligen inrättade församlingsrådet två kaplanstjänster den 18 december 2008. En kaplan i Houtskärs och en kaplan i Iniö.

Gemensamma kyrkofullmäktige i Pargas kyrkliga samfällighet tog våren 2011 beslut om att prästgården på Houtskär skall renoveras. Prästgården var vid tidpunkten obeboelig på grund av att det fanns fuktskador i badrum och kök. Dessutom fanns det brister i ventilation, byggnadskonstruktioner och isoleringar. Gemensamma kyrkofullmäktige beviljade 120 000 euro för att åtgärda bristerna.⁵⁰¹ Isolering och golvkonstruktioner i badrum och kök förnyades, väggytorna fick ny ytbeläggning, nya köksskåp monterades och köksmaskinerna i köket förnyades.⁵⁰²

4.4 Kyrkoherdebostället i Nykarleby

Prästgården i Nykarleby på Lill-Jeansborg lägenhet finns inte mera i församlingens ägo. Det före detta kyrkoherdebostället i Nykarleby finns i absoluta centrum av Nykarleby stad invid den södra huvudinfarten till staden. Prästgården är byggd på 1920-talet omfattande totalt tolv rum varav fyra fanns på övre våningen.⁵⁰³ Vid Nykarleby kyrkofullmäktiges möte den 29 augusti 1970 gav kyrkofullmäktige kyrkoförvaltningsnämnden i uppdrag att utföra förbättringsåtgärder på prästgården innan den nya kyrkoherden skulle tillträda.⁵⁰⁴ Den 1 augusti 1978 beviljade kyrkorådet nya tilläggsanslag för renoveringsarbeten på prästgården.⁵⁰⁵ Sommaren 1979 fortsatte renoveringsarbetena på prästgården. Verandan målades och ingångarna till såväl den privata delen av prästgården som ingången till pastorskansliet renoverades.⁵⁰⁶ Den 17 juni 1980 konstaterade kyrkorådet att renoveringen av kansliets och tamburens golv slutförts.⁵⁰⁷ Den 12 maj 1981 tog kyrkorådet beslut om att anskaffa nya golvmattor till tre rum i prästgården.⁵⁰⁸ Vid kyrkorådets möte den 23 november 1983 konstaterades att varken Museiverket eller Kyrkostyrelsen motsätter sig en

⁵⁰¹ Åbo Underrättelser 17.06.2011. Kyrkoskatten höjs i Väståboland.

⁵⁰² Diskussion med representanter för byggfirman som renoverar prästgården i samband med besök på Houtskär och arkivgenomgång 12.07.2011; Församlingslyktan 3/2011, 6–7.

⁵⁰³ Godenhjelm 1935, 228; NYKA Nykarleby församlings kyrkofullmäktige protokoll av den 03.12.1986, § 33.

⁵⁰⁴ NYKA Nykarleby församlings kyrkofullmäktige protokoll av den 29.08.1970, § 14.

⁵⁰⁵ NYKA Nykarleby församlings kyrkoråds protokoll av den 01.08.1978, § 11.

⁵⁰⁶ NYKA Nykarleby församlings kyrkoråds protokoll av den 05.04.1979, § 24.

⁵⁰⁷ NYKA Nykarleby församlings kyrkoråds protokoll av den 17.06.1980, § 86.

⁵⁰⁸ NYKA Nykarleby församlings kyrkoråds protokoll av den 12.05.1981, § 86.

ombyggnad, nedrivning eller försäljning av prästgården.⁵⁰⁹ Vid kyrkofullmäktiges möte den 8 december 1983 diskuterades prästgårdens framtid. Av diskussionen framgick att i och med att den dåvarande kyrkoherden så småningom skulle pensionera sig och med tanke på den förestående totallönelagen framhölls det att prästgårdens framtid var problematisk. En eventuell rivning diskuterades, men de flesta av ledamöterna var av den åsikten att prästgården borde bevaras och utnyttjas så mycket som möjligt i verksamheten och som administrativa utrymmen. Bland annat framhölls att ett pastorskansli med arkiv, mötesutrymmen och samtalsrum krävde stora utrymmen. Kyrkofullmäktige beslöt att församlingens byggnadskommitté fram till utgången av mars månad 1984 skulle inkomma med förslag gällande behov av nya utrymmen, möjligheter för prästgårdens renovering och användning samt behov av tillbyggnad vid det nuvarande församlingshemmet.⁵¹⁰

Nykarleby församlings byggnadskommitté som i slutet av 1983 fick uppdraget att bland annat komma med förslag till framtida åtgärder på prästgården inkom den 15 februari 1984 med rapport. Förslaget var att prästgården efter grundrenovering skulle innehålla kansliutrymmen, förrättningsrum, gästrum och kyrkoherdebostad. Inga verksamhetsutrymmen skulle enligt kommitténs förslag förläggas till prästgården.⁵¹¹ Vid kyrkofullmäktiges möte den 28 mars 1984 diskuterades på basen av det förslag som byggnadskommittén hade lagt fram prästgårdens eventuella renovering. De förslag som kommittén inkom med hade samtidigt anknytning till utbyggnaden av församlingshemmet. Fullmäktige enades om att församlingshemmets utbyggnad skulle ske enligt tidigare uppgjorda förslag och möjligen så att man tar hänsyn till att eventuell utbyggnad med ämbetsrum och pastorskansli kan ske i ett senare skede. Vidare beslöt fullmäktige att planeringen av kyrkoherdebostaden med kansli och arkiv sker i ett senare skede. Fullmäktige beslöt också att kostnadsberäkningar för renovering av prästgården på basen av byggnadskommitténs förslag uppgörs.⁵¹² Vid Nykarleby kyrkofullmäktiges möte den 28 augusti 1984 behandlades kyrkorådets förslag till utbyggnad av församlingshemmet. Det förslag som kyrkorådet framförde och hade stannat för var ett alternativ där också kansli och ämbetsrum infogades i helheten. Vid mötet framfördes att prästgården var i dåligt skick, men

⁵⁰⁹ NYKA Nykarleby församlings kyrkoråds protokoll av den 23.11.1983, § 111.

⁵¹⁰ NYKA Nykarleby församlings kyrkofullmäktige protokoll av den 08.12.1983, § 34.

⁵¹¹ NYKA Byggnadskommittérapport över åtgärder på prästgården av den 15.02.1984, § 4.

⁵¹² NYKA Nykarleby församlings kyrkofullmäktige protokoll av den 28.03.1984, § 11.

att trots att kansliet flyttas till församlingshemmet bör prästgården och prästgårdstomten också i framtiden bli kvar i församlingens ägo.⁵¹³ Vid kyrkorådets möte den 18 januari 1985 diskuterades en eventuell försäljning av prästgårdstomten till staden men vidhöll kyrkorådets tidigare beslut att prästgårdstomten bör bli kvar i församlingens ägo.⁵¹⁴ Den nyutnämnda kyrkoherden i Nykarleby församling Henry Byskata inlämnade den 10 april 1985 till kyrkofullmäktige i Nykarleby en skrivelse om att församlingen i enlighet med lönelagen för evangelisk-lutherska kyrkan till domkapitlet måtte anhålla om att församlingen befrias från skyldighet att tillhandahålla tjänstebostad för kyrkoherden under den tid som han innehade kyrkoherdetjänsten.⁵¹⁵ Vid kyrkorådets möte den 11 april 1985 konstaterades att kyrkoherden hade inlämnat skrivelse till kyrkofullmäktige angående befrielse från naturaförmån i form av tjänstebostad. Kyrkorådet konstaterade ytterligare att en grundreovering av prästgården beräknades uppgå till cirka 1,5 miljoner mark.⁵¹⁶ Tillhanda fanns ingen kostnadsberäkning som stöd för denna notering i kyrkorådets protokoll utan kostnadsberäkning för en eventuell reovering uppgjordes först i september 1986. Slutsumman på den kostnadsberäkning som då uppgjordes var 615 000 mark.⁵¹⁷

Vid kyrkorådets möte den 7 maj 1985 gjordes beslutet att prästgården lämnas tom och kall efter att pastorskansliet har flyttat bort eller som ett alternativ att prästgården hyrs ut. Av diskussionen framgick också att prästgårdens skick borde utredas innan slutligt beslut fattas om prästgårdens framtid.⁵¹⁸ Kyrkorådet i Nykarleby församling anhöll den 7 maj 1985 till Domkapitlet i Borgå stift om att församlingen befrias från kravet att upprätthålla tjänstebostad för kyrkoherden.⁵¹⁹ Domkapitlet i Borgå stift gjorde den 24 maj 1985 framställan till Kyrkostyrelsen om befrielse för den nyutnämnde kyrkoherden i Nykarleby församling från skyldighet att bebo tjänstebostad. Detta skulle i praktiken ha inneburit personlig befrielse för kyrkoherden.⁵²⁰ Domkapitlet anhöll samtidigt till Kyrkostyrelsen som ett alternativ att församlingen befrias från skyldighet att upprätthålla tjänstebostad.⁵²¹

⁵¹³ NYKA Nykarleby församlings kyrkofullmäktige protokoll av den 28.08.1984, § 32.

⁵¹⁴ NYKA Nykarleby församlings kyrkoråds protokoll av den 18.01.1985, § 25.

⁵¹⁵ KYSA Henry Byskatas brev till kyrkofullmäktige i Nykarleby församling av den 10.04.1985.

⁵¹⁶ NYKA Nykarleby församlings kyrkoråds protokoll av den 11.04.1985, § 64.

⁵¹⁷ NYKA Kostnadsberäkning över reovering av prästgården daterad den 05.09.1986.

⁵¹⁸ NYKA Nykarleby församlings kyrkoråds protokoll av den 07.05.1985, § 79.

⁵¹⁹ L 22.12.1983/1035, § 13, mom. 2; KYSA Kyrkorådet i Nykarleby församlings brev till Domkapitlet i Borgå stift av den 07.05.1985.

⁵²⁰ L 22.12.1983/1035, § 14, mom. 2; DKA Borgå domkapitels brev till Kyrkostyrelsen av den 24.05.1985.

⁵²¹ L 22.12.1983/1035, § 13, mom. 2; DKA Borgå domkapitels brev till Kyrkostyrelsen av den 24.05.1985.

Kyrkostyrelsen befriade den 30 maj 1985 på Borgå domkapitels anhållan Nykarleby församling från kravet att upprätthålla tjänstebostad för den nyutnämnda kyrkoherden.⁵²² Kyrkoherdetjänsten omvandlades efter Kyrkostyrelsens beslut till en tjänst med totallön.⁵²³ Kyrkorådet konstaterade vid sitt möte den 24 september 1985 att det inte var möjligt att delvis stänga av värmen i prästgården. Därför beslöt kyrkorådet att vissa former av verksamhet kunde bedrivas i prästgården enligt ett uppgjort schema.⁵²⁴ Vid kyrkorådets möte den 21 januari 1986 konstaterades att det i media hade framkommit att prästgården av Museiverket klassats som kulturhistorisk värdefull miljö. Viceordföranden och sekreteraren fick i uppdrag att undersöka vad detta i praktiken skulle innebära för församlingen.⁵²⁵ Vid kyrkorådets möte den 26 maj 1986 tillsattes en arbetsgrupp för att utreda alternativ till användning av prästgården.⁵²⁶

Vid biskopsvisitationen 1986 i november gavs till församlingen anvisningen att prästgården bör rivras ifall museiverket ger tillstånd till rivningen. Visitorerna konstaterade att prästgården var i dåligt skick. Den borde genomgå en kostsam och omfattande renovering för att kunna fungera som tjänstebostad. Därtill konstaterades att prästgården var så stor att den var ofördelaktig för såväl eventuell tjänsteinnehavare som för församlingen.⁵²⁷ Prästgårdsmiljön konstaterades vara unik, därför borde miljön bevaras även om prästgården rivs.⁵²⁸ Den 24 november 1986 tog kyrkorådet del av det kostnadsförslag som hade uppgjorts med tanke på en eventuell totalrenovering av prästgården.⁵²⁹ Vid kyrkofullmäktiges möte den 3 december 1986 togs ställning till Länsstyrelsens begäran om ändring av stadsplanen till den del som berörde prästgårdstomten. Museiverket hade avgivit sitt utlåtande och konstaterat att ”Jeansborg prästgårdsbyggnad med drängstuga och uthus var en kulturhistorisk betydelsefull helhet, vars bevarande med stadsplanebestämmelser bör tryggas.” I sitt förslag för kyrkofullmäktige konstaterade kyrkorådet att Nykarleby församling motsätter sig på det bestämdaste att prästgårdstomten förses med skyddsbezeichnung. Vidare hävdade kyrkorådet i sitt förslag till kyrkofullmäktige att

⁵²² KYSA Protokoll fört vid Kyrkostyrelsen, verkställighets- och pensionssektionens möte den 30.05.1985, § 394.

⁵²³ DKA Biskopsvisitationsprotokoll från visitation 20–23.11.1986, 9.

⁵²⁴ NYKA Nykarleby församlings kyrkoråds protokoll av den 24.09.1985, § 160.

⁵²⁵ NYKA Nykarleby församlings kyrkoråds protokoll av den 21.01.1986, § 20.

⁵²⁶ NYKA Nykarleby församlings kyrkoråds protokoll av den 26.05.1986, § 71.

⁵²⁷ DKA Biskopsvisitationsprotokoll från visitation 20–23.11.1986, 8-9.

⁵²⁸ DKA Biskopsvisitationsprotokoll från visitation 20–23.11.1986, 9, 31.

⁵²⁹ NYKA Nykarleby församlings kyrkoråds protokoll av den 24.11.1986, § 175.

huvudbyggnaden varken var arkitektoniskt eller historiskt värdefull. Dessutom konstaterade kyrkorådet att församlingen inte hade behov eller möjlighet att upprusta, bevara och driva fastigheten för bostadsändamål eller som utrymmen för församlingens verksamhet. Kyrkofullmäktige beslöt att förena sig med kyrkorådet i utlåtandet till Länsstyrelsen. Beträffande prästgårdstomten framförde de flesta ledamöterna att den bör förbli i församlingens ägo för framtida behov. Ledamoten Nils Smeds antecknade avvikande åsikt till protokollet och ansåg att det mest fördelaktiga för församlingen var att området säljs.⁵³⁰ Vid ärendets fortsatta beredning på våren 1987 i kyrkoråd och kyrkofullmäktige framgår av beredningen att tjänstebostaden hade blivit överflödig. Dessutom hänvisades i beredningen för kyrkofullmäktige att prästgården belastade församlingens ekonomi.⁵³¹ Länsstyrelsen belade prästgårdstomten med åtgärdsförbud på två år med motiveringen att detaljplanen för området inte var fastställd. I den nya detaljplanen skulle enligt beredningen för kyrkostyrelsens allmänna sektionens möte prästgården klassificeras som skyddsobjekt.⁵³²

Församlingen sålde 1987 prästgården till ett företag. Domkapitlet i Borgå stift förordade inte försäljningen av kyrkoherdebostället i Nykarleby vid sitt möte den 19 augusti 1987. I sitt utlåtande till Kyrkostyrelsen ansåg domkapitlet att den köpesumma som kyrkofullmäktige i Nykarleby hade godkänt var alldeles för låg. Domkapitlet grundade ytterligare sin ståndpunkt på det att församlingens ekonomi inte var sådan att det motiverade en försäljning av tomten och prästgårdsfastigheten. Dessutom var prästgårdstomten enligt Domkapitlet på en mycket attraktiv plats i absoluta centrum av Nykarleby alldeles invid huvudinfarten till staden. Domkapitlet angav i sitt utlåtande en köpesumma som var lämplig ifall Kyrkostyrelsen beslöt att godkänna markförsäljningen.⁵³³ Men Kyrkostyrelsen fastställde inte fullmäktiges beslut om försäljning och köpet förföll.⁵³⁴ Församlingen sålde

⁵³⁰ NYKA Nykarleby församlings kyrkofullmäktige protokoll av den 03.12.1986, § 33.

⁵³¹ KYSA Protokollsutdrag från Nykarleby kyrkofullmäktige möte den 03.07.1987, § 33; DKA Borgå domkapitels brev till Kyrkostyrelsen av den 19.08.1987; KYSA Protokoll fört vid Kyrkostyrelsen, allmänna sektionens möte den 04.09.1987, § 128.

⁵³² L 18.1.1985/60, kap. 1, § 2, mom. 1; KYSA Protokoll fört vid Kyrkostyrelsen, allmänna sektionens möte den 04.09.1987, § 128.

⁵³³ Godenhjelm 1935, 228; DKA Utlåtande angående markförsäljning av den 19.08.1987, § 11; DKA Brev till Kyrkostyrelsen av den 19.08.1987 med anledning av den planerade prästgårdsförsäljningen i Nykarleby; Salomäki 1994, 172.

⁵³⁴ DKA Protokollsutdrag från Nykarleby församlings kyrkofullmäktige möte den 03.07.1987, § 33 där beslut över försäljning togs; KYSA Kopia av köpebrev daterat 13.07.1987; DKA Borgå domkapitels brev till Kyrkostyrelsen av den 19.08.1987. Domkapitlet förordade inte försäljningen; KYSA Protokoll fört vid Kyrkostyrelsen, allmänna sektionens möte den 04.09.1987, § 128 Över prästgården inklusive tomt hade gjorts värdering och fastighetens värde ansågs enligt värderingen vara 510 340 mk. Enligt köpebrevet daterat

prästgården 1990 till annan köpare och till ett betydligt högre pris. Det pris som betalades vid den andra och slutliga försäljningen låg i linje med den värdering som hade utförts inför den första försäljningen.⁵³⁵ Fastighetsöverlåtelsen mellan församlingen och köparna är daterad till 18 januari 1990.⁵³⁶ Nykarleby kyrkofullmäktiges beslut om försäljning i en andra omgång fastställdes av Kyrkostyrelsen 1 mars 1990.⁵³⁷ De nya ägarna erhöll lagfart på fastigheten 10 april 1990.⁵³⁸

den 13.07.1987 såldes fastigheten inklusive tomt för 320 000 mk. Domkapitlets utlåtande över försäljning var därför villkorlig, priset borde enligt domkapitlet ha varit 450 000 mk för att en försäljning hade kunnat verkställas; Salomäki 1994, 172; Hos förf. Meddelat av Liisa Kyynäräinen 03.09.2012. Vid Kyrkostyrelsens beslutsfattande i ärendet fastställdes inte kyrkofullmäktiges beslut om att sälja prästgården; Hos förf. Meddelat av Clas Abrahamsson 04.09.2012.

⁵³⁵ KYSA Protokoll fört vid Kyrkostyrelsen, allmänna sektionens möte den 01.03.1990, § 55; KYSA Kyrkostyrelsens brev till kyrkoherdeämbetet i Nykarleby församling av den 01.03.1990. Försäljningspriset var nu 561 000 mk.

⁵³⁶ Hos förf. Meddelat av Jaana Sund 11.09.2012.

⁵³⁷ KYSA Protokoll fört vid Kyrkostyrelsen, allmänna sektionens möte den 01.03.1990, § 55.

⁵³⁸ Hos förf. Meddelat av Jaana Sund 11.09.2012.

5. SAMMANFATTNING

Syftet med denna undersökning var att kartlägga och beskriva situationen för prästgårdarna i Borgå stift under drygt fyra årtionden. Undersökningen fördelade sig på tre huvudfrågeställningar och kapitel. För det första en beskrivning över nuläget för prästgårdarna på Borgå stifts område som är i en församlings eller en kyrklig samfällighets ägo med start 1970 och med ett avslut vid utgången av 2012. För det andra presenterades de prästgårdsförsäljningar som har skett under åren 1970–2012. Dessutom ingick en presentation av på vilket sätt fyra prästgårdar på Borgå stifts område har förvaltats under åren 1970–2012.⁵³⁹

Borgå stift bestod vid utgången av 2012 av sextiofyra församlingar.⁵⁴⁰ Borgå stift bestod från och med början av år 2013 av sextiotvå församlingar.⁵⁴¹ Vid ingången till 2014 minskade församlingarnas antal på Borgå stifts område med ytterligare två församlingar.⁵⁴² Vid utgången av år 2012 fanns det totalt sextionio kvarvarande prästgårdar i församlingarnas och samfälligheterna ägo på Borgå stifts område som var bebodda av präster eller som på annat sätt hade anknytning till församlingens eller den kyrkliga samfällighetens verksamhet ur snäv bemärkelse. Därtill bodde en kaplan och en kyrkoherde i en bostad som ägdes av den kyrkliga samfälligheten.⁵⁴³

Kartläggningen av den föreliggande situationen för prästgårdarna i Borgå stift presenterades i kapitel två. Information om situationen vid ingången till 1970-talet fanns inte tillgänglig i form av samlad information. Den utförda kartläggningen kan framdeles ligga som grund för

⁵³⁹ Se kapitel 1.1 och delfrågeställningarna a, b och c.

⁵⁴⁰ Uppgifterna hämtade från Borgå stifts hemsida 31.12.2012. Se källförteckning för adress till hemsidan; Hos förf. Intervju med Clas Abrahamsson 31.01.2013.

⁵⁴¹ Situationen i januari 2013. Uppgifterna hämtade från Borgå stifts hemsida 11.01.2013. Jeppo och Munsala församling har sammanslagits med Nykarleby församling den 1 januari 2013. Samtidigt upphörde den kyrkliga samfälligheten.

⁵⁴² Situationen i januari 2014. Uppgifterna hämtade från Borgå stifts hemsida 10.01.2014. Närpes, Pörtom och Övermark församlingar är från 1 januari 2014 en församling.

⁵⁴³ Se bilaga 2.

fortsatta undersökningar kring denna tematik.⁵⁴⁴ Undersökningen gällande prästgårdarna och så som den presenteras i kapitel två och i bilagematerialet beskriver situationen vid utgången av år 2012. Förändringar efter den tidpunkten som eventuellt har skett när det gäller prästgårdsägande har jag inte tagit hänsyn till vid färdigställandet av undersökningen.⁵⁴⁵

Försäljningstakten när det gäller prästgårdar på Borgå stifts område har under de senaste åren avmattats märkbart. År 2011 såldes endast en prästgård och 2012 skedde ingen försäljning av prästgårdar på Borgå stifts område.⁵⁴⁶ Under 2013 verkställdes två prästgårdsförsäljningar.⁵⁴⁷ Avslutningstidpunkten för undersökningen är viktig att notera när man framdeles utför en eventuell analys och jämförelse av läget och den fortsatta utvecklingen i respektive församling eller kyrklig samfällighet.⁵⁴⁸

När man betraktar situationen för de fyra prästgårdarna i Esse, Bromarv, Houtskär och Nykarleby kan man eventuellt vid första anblicken anta och förmoda att det i grunden är relativt identiska processer när frågor som renovering och underhåll, boendeplikt och förändrade ägoförhållanden. Men så är trots allt inte fallet när det gäller dessa prästgårdar. I Esse har hanteringen och behandlingen av dessa frågor belysts från många olika håll. Utlåtanden har inhämtats, beredningar har gjorts i flera omgångar och beslutsfattandet har varit mångsidigt och genomlysbar. Församlingsborna har också sagt sitt om planerna genom att komma in med omfattande namnlistor för prästgårdens bevarande i samfällighetens ägo. Om vi ytterligare granskar beslutsfattandet i Esse har jag kommit till följande slutsats. Om vi går längre bakåt i perioden, till 1970- och 1980-talet har beslutsfattandet i stor utsträckning handlat om praktiska åtgärder, närmast underhåll och till den delen också rätt blygsamt. Om man ser på perioden ur källmaterialets synvinkel så var den lugn, inga större förändringar. Man kan säga att beslutsfattandet under 1970- och 1980-talet var av rationell karaktär. Det skedde kyrkoherdebyte i mitten av 1980-talet. Kyrkoherdebytet påverkade situationen i viss mån. När vi kommer in på 1990-talet och tidpunkten för upphävande av

⁵⁴⁴ Hänvisar till kartläggningen i min doktorsavhandling.

⁵⁴⁵ Se kapitel 2.

⁵⁴⁶ Se bilaga 2.

⁵⁴⁷ Kyrkpressen 10.01.2013. Kristinestad säljer prästgårdar; Kyrkpressen 12.09.2013. Bud på prästgårdar godkända. Församlingsrådet i Kristinestads svenska församling har godkänt inlämnat anbud på prästgården.

⁵⁴⁸ Se bilaga 1 och 2.

lönelagen så börjar diskussionerna bland beslutsfattarna bli mera präglade av vikten av att kyrkoherden fanns anträffbar i prästgården. Samtidigt fick församlingen en prästtjänst till, och då för behovet av ökade kansliutrymmen nya dimensioner till diskussionen. Man kan säga att 1990-talet var präglat av verksamhetsmässiga ställningstaganden i församlingens och samfällighetens förvaltningsorgan. Ytterligare kan man också under senare halvan av 1990-talet skönja en viss irritation från kyrkoherdens sida över att ha kansli och verksamhetsutrymmen i samma fastighet som familjens bostad. När vi sedan kommer in på 2000-talet för planeringsprocessen kring byggandet av ett nytt församlingshem ytterligare komplikationer och dimensioner till dialogen i församlingen och i den kyrkliga samfälligheten. Kyrkoherden och hans familj flyttade ut från prästgården år 2003 och det gav incitament till nya diskussioner om prästgårdens framtida användning. Församlingshemmet som ursprungligen byggdes 1980 revs i slutet av 2000-talet och diskussion om ett nytt församlingshem sammankopplades på ett mångfacetterat sätt med prästgårdens framtid inom ramen för samfälligheten och beslutsfattandet i förvaltningsorganen. Det fanns gott underlag och utrymme för diskussioner och nya idéer. Dialogen berörde egentligen i liten utsträckning ekonomi. Det var i stor utsträckning fråga om verksamhetsmässiga ställningstaganden som de sista åren av den undersökta perioden alldeles tydligt sammankopplades med församlingshemsbygget och behovet av kansliutrymmen.

För Bromarvs del var beslutsfattandet rätlinjigt och snabbt. Genast som Bromarv församling blev en del av Ekenäsnejdens kyrkliga samfällighet vidtog en saneringsprocess som i stor utsträckning fick den karaktär och linje som den av domkapitlet i Borgå stift tillsatta utredningsmannen lade fram. Det gavs inte mycket utrymme för reaktioner på ett bredare plan och front. Tidtabellen var stram och fullföljandet av åtgärderna kom i rask takt. Om vi på samma sätt granskar beslutsfattandet kring prästgården utgående från möjliga bakgrundsfaktorer var 1970- och 1980-talet på samma sätt som i Esse präglat av rationella beslut kring underhåll och skötsel av prästgården. Visst framkom det också oro för ekonomin, men det handlade mera om i vilken utsträckning man hade råd att reparera och underhålla prästgården. Under 1990-talet började diskussionerna allt mera handla om ekonomi. Bromarv församling bildade i årtiondets början Ekenäsnejdens kyrkliga samfällighet tillsammans med Tenala och Ekenäs församling. Ansvaret för fastigheterna flyttades därefter till samfälligheten. År 1993 tillsatte domkapitlet i Borgå stift en

utredningsman för att bland annat fundera på Bromarv församlings framtid. Prästgården lyftes i dialogen och förslagen fram som en fastighet som inte behövdes för verksamheten. År 1994 omändrades kyrkoherdetjänsten i Bromarv till en kaplanstjänst, och i det sammanhanget försvann också boendeplikten. Sen skedde allt i rask takt och 1997 var prästgården såld. I Bromarv överskuggade de ekonomiska argumenten helt diskussionen. Låt vara att det under periodens början mera var fråga om rationella ställningstaganden till förmån för prästgården och dess underhåll men som också var naturligt i och med att det fanns boendeplikt för kyrkoherden.

På Houtskär kretsade beslutsprocesserna till stor del kring skötsel och underhåll av prästgården utan större diskussioner kring krav på förändringar. Om vi granskar beslutsfattandet är det för hela perioden fråga om rationella beslut, ännu gällande beslut om renovering 2011. Det som också klart har kommit fram var att prästgården ansågs viktig för att lyckas få en prästfamilj till orten. Det var med andra ord ur verksamhetsmässig synvinkel positiva ställningstaganden. Det att Houtskärs församling anslöts till den kyrkliga samfälligheten i ett sent skede av den undersökta perioden har säkerligen också påverkat och gjort att utvecklingen har varit stabil och lugn under lång tid. Det har lokalt funnits ett starkt intresse bland de förtroendevalda att sköta om prästgården och på så sätt möjliggöra att det fanns en prästgård att tillgå för prästfamiljen.

I Nykarleby styrdes beslutsprocesserna av tre huvudargument. Man har hänvisat till prästgårdens storlek och dåliga skick, till att den är obehövlig på grund av tjänstearrangemanget för den nyvalda kyrkoherden och att pengarna som skulle inflyta från försäljningen var avsedda att användas till kyrkans renovering. De ekonomiska argumenten har mycket tidigt lyfts fram i beredning för beslutsfattande. Beslutsfattandet med en sådan inriktning var möjlig i och med att den nyvalda kyrkoherden inte hade intresse av att bosätta sig i prästgården. Beslutsfattandet präglades av en kombination bestående av ekonomiska argument samt önskemål och initiativ från den enskilda tjänsteinnehavaren. Intressant är att trots starka ekonomiska argument i beredningen för förvaltningsorganen och där församlingens ekonomiska läge betonades beslöt man sälja prästgården i en första omgång till ett pris som långt underskred den värdering som hade utförts. Detta resulterade i att

försäljningen inte godkändes av Kyrkostyrelsen och en ny försäljningsomgång genomfördes tre år senare till ett pris som var förenligt med den utförda värderingen av prästgården.

I många församlingar och kyrkliga samfälligheter är den ekonomiska situationen problematisk. Det leder till kritisk granskning av de fastighetsmassor som församlingarna och de kyrkliga samfälligheterna förvaltar. Utvecklingen framöver kommer inte heller att medföra förbättrat ekonomiskt läge för församlingar och kyrkliga samfälligheter. Samhället i stort och den evangelisk-lutherska kyrkan går i riktning mot mera knappa tillgångar och krympande ekonomiskt utrymme. Det är ett föränderligt och delvis svårt läge som prästgårdarna på många håll i vårt stift befinner sig i. Ambitionen att bevara församlingens eller den kyrkliga samfällighetens prästgård varierar. Det har ibland under årens lopp tagits snabba försäljningsbeslut kring prästgårdarna. Men glädjande är att det i vissa fall tas mera eftertänksamma och långsiktiga beslut. Det finns trots allt en strävan på ett flertal håll i Borgå stift att hitta målmedvetna och långsiktiga lösningar för de prästgårdar som församlingarna och de kyrkliga samfälligheterna förvaltar.

Ibland är det kanske en fördel om prästgården får en ny ägare som mera aktivt kan vårda den kulturskatt som framför allt de äldre prästgårdarna utgör. Kan man anse att de kulturella värdena fortlever när prästgården säljs utanför den kyrkliga sfären och övergår i annan ägo? Hur kan man säkerställa byggnadens kulturella och kulturhistoriska fortlevnad vid en eventuell försäljning? Ger lagstiftningen ett tillräckligt skydd med tanke på de kulturhistoriska värdena? Kan man om det finns verklig vilja hitta förvaltningsformer för prästgårdarna som skulle möjliggöra en utveckling där prästgårdarna kunde fortleva på ett värdigt sätt, kanske med en ny ägare och under nya användningsformer? Finns det ännu utrymme för kreativa, människonära och samtidigt ekonomiskt hållbara lösningar i våra församlingar och kyrkliga samfälligheter när det gäller de fastigheter som förvaltas? Kan man tänka sig att nya och moderna bostäder för prästerskapet kunde byggas i glesbygden eller i skärgården för att säkerställa att församlingen får en präst till orten? Finns det ännu prästfamiljer som vill bo kvar i en prästgård av traditionell typ? Kan man tänka sig att det också i framtiden finns prästfamiljer som har en annorlunda syn på sitt boende, eller ägande ur generell synvinkel? Kan man tänka sig att inneha sitt prästämbete förenat med en annorlunda syn på ägande, att man inte behöver äga det man bor i och förvaltar för en tid?

Det skulle i så fall vara ett trendbrott jämfört med samhället i övrigt och samhällets syn på ägande av i dag. Kanske också ett synsätt som på många sätt stöder prästens uppgift och roll i samhället och i sin uppgift och förvaltare av ett ämbete som Kristi tjänare.⁵⁴⁹ Intressant är också att notera att i församlingarnas eller den kyrkliga samfällighetens motivering till försäljning av prästgården eller prästgårdarna hänvisas ofta till fastighetens dåliga skick, stora behov av reparationer, ibland också med hänvisning till otjänlig boendemiljö.⁵⁵⁰ Då kan man osökt också ställa sig frågan att varför har församlingen eller den kyrkliga samfälligheten låtit prästgårdarna förfalla ur byggnadsteknisk synvinkel?⁵⁵¹ Varför har man inte skött om sitt fastighetsinnehav på tillbörligt sätt och ur ett mera långsiktigt perspektiv?⁵⁵²

Ovanstående är frågor som har dykt upp kring prästgårdarna när undersökningen har fortskridit. Detta är frågor som framför allt förtroendevalda och tjänstemän i församlingarna och de kyrkliga samfälligheterna kan och bör ställa sig när det görs upp framtida strategier över fastighetsinnehav. Det är frågor som måste lösas lokalt. Det är frågor som bör diskuteras och problematiseras i de kyrkliga organ som finns i en församling eller en kyrklig samfällighet. Det är nödvändigt att låta församlingsborna yttra sig och framföra sin åsikt och vara med i konstruktiva diskussioner kring frågeställningen. Problematiken måste ses och lösas utifrån de behov och förväntningar som finns på ort och ställe. Det är viktigt att ge dessa frågor tid och att låta församlingsmedlemmar, förtroendevalda och personal komma med goda och kreativa förslag. En sådan process är långsam och mödosam. Ibland är processen också konfliktfylld och med många, ofta motstridiga budskap. En sådan process karaktäriseras ibland av ett stort antal åsikter bland förtroendevalda, församlingsbor och personalen. Processen är mödosam och långsam. Men mödosamt har också uppbyggandet av tjänstebostäder för prästerskapet varit. Prästgårdarna har i stor utsträckning blivit en del

⁵⁴⁹ Verbi Divini Minister=Det gudomliga ordets tjänare.

⁵⁵⁰ Jag har inom ramen för min forskning utfört en sammanställning över alla prästgårdsförsäljningar i evangelisk-lutherska kyrkans övriga stift perioden 1990–2012. Motiveringarna enligt ovan har ofta framkommit vid beredningar inför försäljningar.

⁵⁵¹ F 4.5.1990/420, § 1, mom. 1–2. Förvaltningsorganen i form av kyrkoråd eller gemensamma kyrkoråd samt tjänsteinnehavarna har ett ansvar för den fastighetsmassa som förvaltas.

⁵⁵² Hur kan det till exempel vara så att tjänstebostaden i Nykarleby för kyrkoherden var i så dåligt skick att det vid biskopsvisitationen 1986 gavs det rådet att prästgården skall rivras? Det var ju trots allt så att det tidigare fanns krav på församlingen att upprätthålla tjänstebostad. Det betyder att prästgårdens underhåll och skötsel hade varit bristfällig under mycket lång tid. Förfallet sker trots allt inte så snabbt. Det betyder att prioriteringen i fastighetsunderhållet hade haltat en längre tid och att tillräckligt med budgetmedel inte hade reserverats för underhållet av prästgården under en tid när det var på församlingens ansvar att tillhandahålla en tjänstebostad för kyrkoherden.

av vårt kyrkohistoriska och byggnadshistoriska arv och har på så sätt ett värde i sig. Prästgårdarna och det arv de representerar är värda att förvaltas på ett värdigt sätt. Om undersökningen i föreliggande form kan bidra till dialogen och i bästa fall väcka nya tankar hos beslutsfattarna så har den fyllt sitt syfte.

FÖRKORTNINGAR

L =	Lag
F =	Förordning
S =	Statsrådets beslut
R =	Resolution

Övriga förkortningar

C =	Cirkulär
C DKB =	Cirkulär från Domkapitlet i Borgå stift
DKA =	Domkapitlet i Borgå stifts arkiv
EKA =	Esse församlings kyrkoarkiv
EKSA =	Ekenäsnejdens kyrkliga samfällighets kyrkoarkiv
HKA =	Houtskärs församlings kyrkoarkiv
JKA =	Jeppo församlings kyrkoarkiv
KKA =	Kimitoöns församlings kyrkoarkiv
KFKA =	Kaskö församlings kyrkoarkiv
KKSA =	Kronoby kyrkliga samfällighets kyrkoarkiv
KOFKA =	Korsnäs församlings kyrkoarkiv
KYSA =	Kyrkostyrelsens arkiv
LKKA =	Lappfjärd–Kristinestads församlings kyrkoarkiv
NYKA =	Nykarleby församlings kyrkoarkiv
NKA =	Närpes kyrkliga samfällighets kyrkoarkiv
PKSC =	Pedersörenejdens kyrkliga samfällighets centralarkiv

- PKSA = Pargas kyrkliga samfällighets arkiv
- RKA = Replot församlings kyrkoarkiv
- TKA = Tenala församlings kyrkoarkiv
- VKA = Vörå församlings kyrkoarkiv
- VÄKA = Väståbolands svenska församlings kyrkoarkiv

KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING

Otryckta källor

Hos författaren

Handschrift av Harry S Backström från år 1995.

Meddelat av kyrkoherde Kaj Granlund 24.09.2008.

Intervju med kyrkoherde Ulf Sundstén 25.03.2010.

Meddelat av kaplan Kjell Granström 07.04.2010.

Meddelat av t.f. kaplan Eeva Vuola 07.04.2010.

Meddelat av kaplan Esa Killström 29.04.2010.

Meddelat av kyrkoherde Kaj Granlund 29.04.2010.

Meddelat av fastighetschef Daniel Wikström 04.03.2011.

Meddelat av rektor Örjan Andersson 28.04.2011.

Församlingslyktan, nr 3, 2011. Årgång 53.

Meddelat av prästparet Karin och Richard Donner 23.02.2012.

Meddelat av förvaltningsdirektör Diana Lund 08.03.2012.

Meddelat av t.f. fastighetschef Bengt Norrlin 08.03.2012.

Intervju med kontraktsprost Lars-Erik Björkstrand 12.03.2012.

Meddelat av förvaltningsdirektör Diana Lund 12.03.2012.

Meddelat av ekonomichef Jan Östman 12.03.2012.

Intervju med kyrkoherde Ulf Sundstén 14.03.2012.

Meddelat av ekonomisekreterare Ann-Sofi Högnabba 14.03.2012.

Meddelat av kyrkoherde Peter Kankkonen 14.03.2012.

Meddelat av kyrkoherde Max-Olav Lassila 16.03.2012.

Meddelat av kyrkoherde Torsten Sandell 18.03.2012.

Meddelat av kontraktsprost Mårten Andersson 19.03.2012.

Intervju med Marina Grotell 19.03.2012 på Hembygdsmuseet i Sjundeå inom ramen för Hembygdens Vänners verksamhet.

Meddelat av ekonomidirektör Christer Lindvik 19.03.2012.

Intervju med förvaltningssekreterare Nina Lejonqvist-Jurvanen 19.03.2012.

Meddelat av kyrkoherde Berndt Berg 19.03.2012.

Meddelat av ekonomichef Frej-Erik Sikström 20.03.2012.

Meddelat av bokförare Harriet Herrgård 20.03.2012.

Intervju med fastighetssekreterare Anneli Riisö 20.03.2012.

Intervju med församlingssekreterare Carola Lund 20.03.2012.

Intervju med Gunnar Weckström från Vanda 20.03.2012.

Meddelat av kyrkoherde Torsten Sandell 21.03.2012.

Meddelat av kyrkoherde Lars-Henrik Höglund 22.03.2012.

Meddelat av förvaltningsdirektör Diana Lund 30.03.2012.

Meddelat av församlingssekreterare Tarja Karlsson 11.04.2012.

Meddelat av t.f. kaplan Antti Kuokkanen 12.04.2012.

Meddelat av domprost Mats Lindgård 09.07.2012.

Meddelat av kyrkoherde Stefan Djupsjöbacka 09.07.2012.

Intervju med kaplan Aino-Karin Lovén 11.07.2012.

Intervju med kyrkoherde Helene Liljeström 12.07.2012.

Intervju med kyrkoherde Christer Åberg 12.07.2012.

Meddelat av kaplan Harry S Backström 12.07.2012.

Intervju med kyrkoherde Robert Lemberg 13.07.2012.

Meddelat av kyrkoherde Håkan Djupsjöbacka 15.07.2012.

Meddelat av markanvändningschef Harri Palo 23.07.2012.

Meddelat av kyrkoherde Håkan Djupsjöbacka 24.07.2012.

Meddelat av förvaltningschef Diana Lund 01.08.2012.

Meddelat av kyrkoherde Johan Westerlund 08.08.2012.

Meddelat av ekonomichef Simon Häggblom 30.08.2012.

Meddelat av byråsekreterare Liisa Kyynäräinen 03.09.2012.

Meddelat av notarie Clas Abrahamsson 04.09.2012.

Meddelat av kanslist Jaana Sund 11.09.2012.

Meddelat av förvaltningschef Diana Lund 21.09.2012.

Intervju med kyrkoherde Ralf Sandin 24.09.2012.

Meddelat av kyrkoherde Anders Store 24.09.2012.

Meddelat av kyrkoherde Lars-Henrik Höglund 24.09.2012.

Intervju med kyrkoherde Timo Viinikka 25.09.2012.

Intervju med kyrkoherde Tomi Tornberg 25.09.2012.

Meddelat av kaplan Karin Donner 28.09.2012.

Noteringar från fastighetsgruppens möte i Pargas kyrkliga samfällighet
15.10.2012.

Meddelat av företagare Anders Sandlin 19.10.2012.

Meddelat av Johan Kronberg 02.11.2012.

Meddelat av ekonomichef Kjell Storgeust 14.01.2013.

Meddelat av kyrkoherde Lars Nisula 15.01.2013.

Intervju med Mariann Ödahl 19.01.2013.

Meddelat av Alf Ödahl 23.01.2013.

Meddelat av kyrkoherde Johan Westerlund 29.01.2013.

Intervju med notarie Clas Abrahamsson 31.01.2013.

Meddelat av vaktmästare Kjell Andersson 20.02.2013.

Meddelat av kyrkoherde Stefan Forsén 18.03.2013.

Meddelat av kyrkoherde Stefan Djupsjöbacka 19.03.2013.

Meddelat av församlingssekreterare Anna Breiling 19.03.2013.

Meddelat av vaktmästare Kjell Andersson 21.03.2013.

Meddelat av kyrkoherde Bengt Lassus 25.03.2013.

Meddelat av byråsekreterare Ann-Katrin Svenns 09.04.2013.

Meddelat av kaplan Kjell Granström 15.11.2013.

Borgå

Borgå domkapitels arkiv

Domkapitlets brev till Kyrkostyrelsen av den 04.10.1974, ärendenummer 623/74 med anledning av planer på försäljning av prästgården i Sjundeå.

Protokoll från biskopsvisitationen i Houtskärs församling den 22–24.08.1975.

Nykarleby församlings brev till Domkapitlet i Borgå stift av den 07.05.1985, ärendenummer 386/85 med anhållan om befrielse från att upprätthålla naturaförmån för kyrkoherden.

Domkapitlets brev till Kyrkostyrelsen av den 24.05.1985, ärendenummer 386/85 med anhållan om befrielse från att bo i tjänstebostad och alternativt församlingens befrielse från att upprätthålla tjänstebostad.

Protokoll från biskopsvisitationen i Houtskärs församling den 18–20.04.1986.

Protokoll från biskopsvisitationen i Nykarleby församling den 20–23.11.1986.

Utlåtande angående markförsäljning av den 19.08.1987, § 11.

Domkapitlets brev till Kyrkostyrelsen av den 19.08.1987, ärendenummer 454/87 med anledning av planer på försäljning av prästgården i Nykarleby.

Protokoll från biskopsvisitation i Pargas svenska församling den 20–23.10.1988.

Protokoll fört gällande boendeplikt för kyrkoherdar, ärendenummer 647/90, av den 24.04.1991.

Brev till församlingarna i Borgå stift gällande boendeplikten för kyrkoherdarna av den 22.04.1991.

Protokoll från biskopsvisitationen i Esse församling den 03–05.04.1992.

Utlåtande angående markförsäljning av den 13.02.1997, § 22.

Protokoll från biskopsvisitationen i Houtskärs församling den 26–28.09.1997.

Protokoll från biskopsvisitationen i Esse församling den 20–23.02.2003.

Utlåtande angående markförsäljning av den 19.05.2004, § 30.

Utlåtande angående markförsäljning av den 20.04.2005, § 43.

Utlåtande angående markförsäljning av den 07.02.2007, § 26.

Utlåtande angående markförsäljning av den 27.03.2008, § 28.

Fastställelse av arrenderingsbeslut av den 04.09.2008, § 21.

Beslutsunderlag, ärende nummer 2008–00063 av den 13.11.2008.

Helsingfors

Kyrkostyrelsens arkiv

Protokollsutdrag från kyrkofullmäktiges i Sjundeå församling sammanträde den 29.05.1974. Protokollsutdraget daterat 04.07.1974.

Kopia av brev till Nykarleby församlings kyrkofullmäktige av den 10.04.1985.

Protokoll fört vid Kyrkostyrelsens, verkställighets- och pensionssektionens möte den 30.05.1985.

Kopia av köpebrev över försäljning av kyrkoherdeboställe tillhörande Lill-Jeansborg RNr 27:3 lägenhet i Nykarleby av den 13.07.1987.

Protokollsutdrag från kyrkofullmäktiges i Nykarleby församling sammanträde den 03.07.1987. Protokollsutdraget daterat 17.07.1987.

Protokoll fört vid Kyrkostyrelsen, allmänna sektionens möte 04.09.1987.

Protokoll fört vid Kyrkostyrelsen, allmänna sektionens möte 01.03.1990 inklusive bilaga.

Protokoll fört vid Kyrkostyrelsen, allmänna sektionens möte 30.01.1992.

Protokoll fört vid Kyrkostyrelsen, allmänna sektionens möte 10.12.1992.

Protokoll fört vid Kyrkostyrelsens ämbetskollegiums möte 30.03.1997.

Protokoll fört vid Kyrkostyrelsens ämbetskollegiums möte 03.02.1998.

Protokoll fört vid Kyrkostyrelsens ämbetskollegiums möte 31.12.1998.

Protokoll fört vid Kyrkostyrelsens ämbetskollegiums möte 19.06.2001.

Protokoll fört vid Kyrkostyrelsens ämbetskollegiums möte 21.08.2001.

Protokoll fört vid Kyrkostyrelsens ämbetskollegiums möte 28.12.2001.

Protokoll fört vid Kyrkostyrelsens ämbetskollegiums möte 10.06.2004.

Protokoll fört vid Kyrkostyrelsens ämbetskollegiums möte 19.05.2005.

Protokoll fört vid Kyrkostyrelsens ämbetskollegiums möte 21.06.2006.

Protokoll fört vid Kyrkostyrelsens plenums möte 24.10.2006.

Protokoll fört vid Kyrkostyrelsens ämbetskollegiums möte 30.11.2006.

Protokoll fört vid Kyrkostyrelsens ämbetskollegiums möte 10.10.2007.

Protokoll fört vid Kyrkostyrelsens ämbetskollegiums möte 01.11.2007.

Protokoll fört vid Kyrkostyrelsens plenums möte 03.06.2008.

Protokoll fört vid Kyrkostyrelsens ämbetskollegiums möte 05.06.2008.

Protokoll fört vid Kyrkostyrelsens plenums möte 13.08.2008.

Protokoll fört vid Kyrkostyrelsens ämbetskollegiums möte 11.09.2008.

Protokoll fört vid Kyrkostyrelsens plenums möte 16.09.2008.

Protokoll fört vid Kyrkostyrelsens ämbetskollegiums möte 28.05.2009.

Protokoll fört vid Kyrkostyrelsens plenums möte 22.09.2009.

Protokoll fört vid Kyrkostyrelsens ämbetskollegiums möte 01.04.2010.

Protokoll fört vid Kyrkostyrelsens plenums möte 26.05.2010.

Protokoll fört vid Kyrkostyrelsens ämbetskollegiums möte 16.12.2010.

Protokoll fört vid Kyrkostyrelsens plenums möte 19.04.2011.

Protokoll fört vid Kyrkostyrelsens ämbetskollegiums möte 23.06.2011.

Protokoll fört vid Kyrkostyrelsens plenums möte 22.08.2012.

Protokoll fört vid Kyrkostyrelsens plenums möte 23.10.2012.

Jakobstad

Pedersörenejdens kyrkliga samfällighets centralarkiv

Protokoll fört vid Pedersörenejdens kyrkliga samfällighets gemensamma kyrkoråds möte 13.05.1985.

Protokoll fört vid Pedersörenejdens kyrkliga samfällighets gemensamma kyrkoråds möte 04.12.1990.

Protokoll fört vid Pedersörenejdens kyrkliga samfällighets gemensamma kyrkofullmäktige möte 18.12.1990.

Protokoll fört vid Pedersörenejdens kyrkliga samfällighets gemensamma kyrkofullmäktige möte 22.10.1991.

Protokoll fört vid Pedersörenejdens kyrkliga samfällighets gemensamma kyrkoråds möte 15.01.1992.

Protokoll fört vid Pedersörenejdens kyrkliga samfällighets gemensamma kyrkoråds möte 02.12.1993.

Protokoll fört vid Pedersörenejdens kyrkliga samfällighets gemensamma kyrkoråds möte 09.05.1995.

Protokoll fört vid Pedersörenejdens kyrkliga samfällighets gemensamma kyrkofullmäktige möte 23.05.1995.

Protokoll fört vid Pedersörenejdens kyrkliga samfällighets gemensamma kyrkoråds möte 13.06.1995.

Protokoll fört vid Pedersörenejdens kyrkliga samfällighets gemensamma kyrkoråds möte 25.09.1996.

Protokoll fört vid Pedersörenejdens kyrkliga samfällighets gemensamma kyrkofullmäktige möte 08.10.1996.

Protokoll fört vid Pedersörenejdens kyrkliga samfällighets gemensamma kyrkoråds möte 27.11.1996.

Protokoll fört vid Pedersörenejdens kyrkliga samfällighets gemensamma kyrkoråds möte 12.12.1996.

Protokoll fört vid Pedersörenejdens kyrkliga samfällighets gemensamma kyrkofullmäktige möte 18.12.1996.

Protokoll fört vid Pedersörenejdens kyrkliga samfällighets gemensamma kyrkoråds möte 26.06.1997.

Protokoll fört vid Pedersörenejdens kyrkliga samfällighets gemensamma kyrkoråds möte 16.02.1999 jämte bilaga.

Protokoll fört vid Pedersörenejdens kyrkliga samfällighets gemensamma kyrkoråds möte 01.06.1999.

Protokoll fört vid Pedersörenejdens kyrkliga samfällighets gemensamma kyrkoråds möte 16.06.1999.

Protokoll fört vid Pedersörenejdens kyrkliga samfällighets gemensamma kyrkoråds möte 18.10.1999.

Protokoll fört vid Pedersörenejdens kyrkliga samfällighets gemensamma kyrkoråds möte 07.12.1999.

Protokoll fört vid Pedersörenejdens kyrkliga samfällighets gemensamma kyrkoråds möte 16.08.2000.

Protokoll fört vid Pedersörenejdens kyrkliga samfällighets gemensamma kyrkoråds möte 24.01.2002.

Protokoll fört vid Pedersörenejdens kyrkliga samfällighets gemensamma kyrkoråds möte 12.06.2003.

Protokoll fört vid Pedersörenejdens kyrkliga samfällighets gemensamma kyrkoråds möte 12.02.2004.

Esse prästgård, förundersökning 12.02.2004.

Utredning över Esse prästgårds framtid 12.02.2004.

Protokoll fört vid Pedersörenejdens kyrkliga samfällighets gemensamma kyrkoråds möte 29.04.2004.

Protokoll fört vid Pedersörenejdens kyrkliga samfällighets gemensamma kyrkoråds möte 13.05.2004.

Protokoll fört vid Pedersörenejdens kyrkliga samfällighets gemensamma kyrkoråds möte 02.09.2004.

Protokoll fört vid Pedersörenejdens kyrkliga samfällighets gemensamma kyrkoråds möte 21.04.2005.

Protokoll fört vid Pedersörenejdens kyrkliga samfällighets gemensamma kyrkoråds möte 19.04.2007.

Protokoll fört vid Pedersörenejdens kyrkliga samfällighets gemensamma kyrkoråds möte 31.08.2007.

Protokoll fört vid Pedersörenejdens kyrkliga samfällighets gemensamma kyrkoråds möte 24.04.2008.

Protokoll fört vid Pedersörenejdens kyrkliga samfällighets gemensamma kyrkoråds möte 10.11.2008.

Protokoll fört vid Pedersörenejdens kyrkliga samfällighets gemensamma kyrkoråds möte 04.12.2008.

Protokoll fört vid Pedersörenejdens kyrkliga samfällighets gemensamma kyrkoråds möte 15.12.2008.

Protokoll fört vid Pedersörenejdens kyrkliga samfällighets gemensamma kyrkofullmäktige möte 15.12.2008.

Protokoll fört vid Pedersörenejdens kyrkliga samfällighets gemensamma kyrkoråds möte 14.01.2009.

Skrivelse till Pedersörenejdens kyrkliga samfällighet, gemensamma kyrkofullmäktige av den 18.02.2009.

Protokoll fört vid Pedersörenejdens kyrkliga samfällighets gemensamma kyrkoråds möte 10.06.2009.

Protokoll fört vid Pedersörenejdens kyrkliga samfällighets gemensamma kyrkoråds möte 06.10.2009.

Protokoll fört vid Pedersörenejdens kyrkliga samfällighets gemensamma kyrkofullmäktige möte 27.10.2009.

Protokoll fört vid Pedersörenejdens kyrkliga samfällighets gemensamma kyrkoråds möte 25.03.2010.

Protokoll fört vid Pedersörenejdens kyrkliga samfällighets gemensamma kyrkoråds möte 20.05.2010.

Protokoll fört vid Pedersörenejdens kyrkliga samfällighets gemensamma kyrkoråds möte 01.06.2010.

Utlåtande från Pedersöre kommun, tekniska avdelningen angående församlingshemmets placering i Överesse den 30.11.2010.

Protokoll fört vid Pedersörenejdens kyrkliga samfällighets gemensamma kyrkoråds möte 07.12.2010.

Protokoll fört vid Pedersörenejdens kyrkliga samfällighets gemensamma kyrkoråds möte 14.12.2010.

Protokoll fört vid Pedersörenejdens kyrkliga samfällighets gemensamma kyrkoråds möte 22.12.2010.

Protokoll fört vid Pedersörenejdens kyrkliga samfällighets gemensamma kyrkofullmäktige möte 29.12.2010.

Protokoll fört vid Pedersörenejdens kyrkliga samfällighets gemensamma kyrkoråds möte 21.06.2011.

Jeppo

Jeppo församlings kyrkoarkiv

Protokoll fört vid Jeppo församlings kyrkofullmäktige möte 10.02.2005.

Kaskö

Kaskö församlings kyrkoarkiv

Protokoll fört vid Kaskö församlings kyrkofullmäktige möte 12.09.2007.

Kimitoön

Kimitoöns församlings kyrkoarkiv

Protokoll fört vid Dragsfjärds församlings kyrkoråds möte 07.06.1995.

Protokoll fört vid Dragsfjärds församlings kyrkofullmäktige möte 21.06.1995.

Besvär angående försäljning av prästgården i Dalsbruk, 05.07.1995.

Protokoll fört vid Kimito församlings kyrkofullmäktige möte 11.02.2008.

Korsholm

Replot församlings kyrkoarkiv

Protokoll fört vid Replot församlings församlingsråds möte 12.09.2006.

Korsnäs

Korsnäs församlings kyrkoarkiv

Protokoll fört vid Korsnäs församlings kyrkofullmäktige möte 09.05.2006.

Kronoby

Kronoby kyrkliga samfällighets kyrkoarkiv

Protokoll fört vid Kronoby kyrkliga samfällighets gemensamma kyrkofullmäktige möte 16.10.2001.

Lappfjärd–Kristinestad

Lappfjärd–Kristinestads församlings kyrkoarkiv

Protokoll fört vid Lappfjärd–Kristinestads församlings församlingsråds möte 15.05.2007.

Nykarleby

Nykarleby kyrkliga samfällighets kyrkoarkiv

Protokoll fört vid Nykarleby församlings kyrkofullmäktige möte 29.08.1970.

Protokoll fört vid Nykarleby församlings kyrkofullmäktige möte 28.04.1972.

Protokoll fört vid Nykarleby församlings kyrkoråds möte 01.08.1978.

Protokoll fört vid Nykarleby församlings kyrkoråds möte 05.04.1979.

Protokoll fört vid Nykarleby församlings kyrkoråds möte 23.04.1980.

Protokoll fört vid Nykarleby församlings kyrkofullmäktige möte 19.05.1980.

Protokoll fört vid Nykarleby församlings kyrkoråds möte 17.06.1980.

Protokoll fört vid Nykarleby församlings kyrkoråds möte 12.05.1981.

Brev från kontraktsprosten i Pedersöre prosteri daterat 10.09.1983.

Protokoll fört vid Nykarleby församlings kyrkoråds möte 23.11.1983.

Protokoll fört vid Nykarleby församlings kyrkofullmäktige möte 08.12.1983.

Protokoll fört 15.02.1984 vid den arbetsgrupps möte som tillsatts för att utreda församlingshemsbygget och prästgårdsrenoveringen i Nykarleby.

Protokoll fört vid Nykarleby församlings kyrkofullmäktige möte 28.03.1984.

Protokoll fört vid Nykarleby församlings kyrkofullmäktige möte 28.08.1984.

Protokoll fört vid Nykarleby församlings kyrkofullmäktige möte 10.01.1985.

Protokoll fört vid Nykarleby församlings kyrkoråds möte 18.01.1985.

Protokoll fört vid Nykarleby församlings kyrkoråds möte 11.04.1985.

Protokoll fört vid Nykarleby församlings kyrkoråds möte 07.05.1985.

Protokoll fört vid Nykarleby församlings kyrkoråds möte 24.09.1985.

Protokoll fört vid Nykarleby församlings kyrkoråds möte 21.01.1986.

Protokoll fört vid Nykarleby församlings kyrkoråds möte 26.05.1986.

Kostnadsberäkning för renovering av prästgården daterad 05.09.1986.

Protokoll fört vid Nykarleby församlings kyrkoråds möte 24.11.1986.

Protokoll fört vid Nykarleby församlings kyrkofullmäktige möte 03.12.1986.

Närpes

Närpes kyrkliga samfällighets kyrkoarkiv

Protokoll fört vid Närpes kyrkliga samfällighets gemensamma kyrkofullmäktige möte 16.04.2004.

Oravais

Oravais församlings kyrkoarkiv

Protokoll fört vid Oravais församlings kyrkofullmäktige möte 30.09.2010.

Pargas

Houtskärs församlings kyrkoarkiv

Protokoll fört vid Houtskärs församlings kyrkoråds möte 06.04.1974.

Protokoll fört vid Houtskärs församlings kyrkoråds möte 15.08.1977.

Protokoll fört vid Houtskärs församlings kyrkofullmäktige möte 22.08.1977.

Protokoll fört vid Houtskärs församlings kyrkoråds möte 13.02.1978.

Protokoll fört vid Houtskärs församlings kyrkofullmäktige möte 20.03.1978.

Protokoll fört vid Houtskärs församlings kyrkoråds möte 31.05.1978.

Protokoll fört vid Houtskärs församlings kyrkoråds möte 19.09.1978.

Protokoll fört vid Houtskärs församlings kyrkoråds möte 11.11.1978.

Protokoll fört vid Houtskärs församlings kyrkofullmäktige möte 20.12.1978.

Protokoll fört vid Houtskärs församlings kyrkofullmäktige möte 25.10.1979.

Protokoll fört vid Houtskärs församlings kyrkofullmäktige möte 24.06.1980.

Arbetsbeskrivning och kostnadsvärdering 18.09.1981.

Protokoll fört vid Houtskärs församlings kyrkofullmäktige möte 25.09.1981.

Protokoll fört vid Houtskärs församlings kyrkofullmäktige möte 18.12.1981.

Protokoll fört vid Houtskärs församlings kyrkoråds möte 25.07.1990.

Protokoll fört vid Houtskärs församlings kyrkofullmäktige möte 12.09.1990.

Protokoll fört vid Houtskärs församlings kyrkofullmäktige möte 18.12.1990.

Skrivelse diarienummer 1697 av den 24.04.1991 från Domkapitlet i Borgå stift.

Protokoll fört vid Houtskärs församlings kyrkofullmäktige möte 22.05.1991.

Protokoll fört vid Houtskärs församlings kyrkoråds möte 28.10.1993.

Protokoll fört vid Houtskärs församlings kyrkofullmäktige möte 03.02.1994.

Protokoll fört vid Houtskärs församlings kyrkoråds möte 22.05.1996.

Protokoll fört vid Houtskärs församlings kyrkoråds möte 27.06.1996.

Protokoll fört vid Houtskärs församlings kyrkofullmäktige möte 15.07.1996.

Berättelse över församlingens ekonomiska verksamhet under år 1996.

Protokoll fört vid Houtskärs församlings kyrkofullmäktige möte 27.11.1997.

Protokoll fört vid Houtskärs församlings kyrkoråds möte 11.02.2008.

Protokoll fört vid Houtskärs församlings kyrkofullmäktige möte 11.02.2008.

Protokoll fört vid Houtskärs församlings kyrkoråds möte 19.05.2008.

Protokoll fört vid Houtskärs församlings kyrkofullmäktige möte 19.05.2008.

Utredning över församlingarnas sammanslagning utförd av Roy Aller 2008.

Pargas kyrkliga samfällighets arkiv

Protokoll fört vid Pargas kyrkliga samfällighets gemensamma kyrkoråds möte 04.02.2013.

Väståbolands svenska församlings arkiv

Protokoll fört vid Väståbolands svenska församlings församlingråds möte 11.09.2013.

Pedersöre

Esse församlings kyrkoarkiv

Protokoll fört vid Esse församlings församlingsråds möte 05.10.1989.

Protokoll fört vid Esse församlings församlingsråds möte 27.04.1990.

Protokoll fört vid Esse församlings församlingsråds möte 05.06.1990.

Protokoll fört vid Esse församlings församlingsråds möte 26.10.1990.

Protokoll fört vid Esse församlings församlingsråds möte 10.09.1992.

Protokoll fört vid Esse församlings församlingsråds möte 29.10.1992.

Protokoll fört vid Esse församlings församlingsråds möte 23.11.1992.

Protokoll fört vid Esse församlings församlingsråds möte 07.07.1995.

Protokoll fört vid Esse församlings församlingsråds möte 18.10.1995.

Protokoll fört vid Esse församlings församlingsråds möte 22.04.1996.

Protokoll fört vid Esse församlings församlingsråds möte 26.11.1996.

Protokoll fört vid Esse församlings församlingsråds möte 06.06.1997.

Protokoll fört vid Esse församlings församlingsråds möte 03.12.2010.

Protokoll fört vid Esse församlings församlingsråds möte 07.04.2011.

Raseborg

Tenala församlings kyrkoarkiv

Protokoll fört vid Bromarvs församlings kyrkofullmäktige möte 17.05.1971.

Protokoll fört vid Bromarvs församlings kyrkofullmäktige möte 25.08.1971.

Protokoll fört vid Bromarvs församlings kyrkofullmäktige möte 28.08.1972.

Protokoll fört vid Bromarvs församlings kyrkofullmäktige möte 18.12.1972.

Protokoll fört vid Bromarvs församlings kyrkofullmäktige möte 17.12.1973.

Protokoll fört vid Bromarvs församlings kyrkoråds kyrkliga sektionens möte
06.04.1977.

Protokoll fört vid Bromarvs församlings kyrkoråds möte 17.03.1982.

Protokoll fört vid Bromarvs församlings kyrkoråds möte 11.05.1982.

Protokoll fört vid Bromarvs församlings kyrkoråds möte 29.06.1982.

Protokoll fört vid Bromarvs församlings kyrkoråds möte 21.12.1982.

Protokoll fört vid Bromarvs församlings kyrkoråds möte 04.08.1983.

Protokoll fört vid Bromarvs församlings kyrkoråds möte 15.05.1985.

Protokoll fört vid Bromarvs församlings kyrkofullmäktige möte 29.05.1985.

Protokoll fört vid Bromarvs församlings kyrkoråds möte 12.08.1985.

Protokoll fört vid Bromarvs församlings kyrkoråds möte 26.03.1986.

Protokoll fört vid Bromarvs församlings kyrkofullmäktige möte 23.05.1986.

Protokoll fört vid Bromarvs församlings kyrkoråds möte 23.05.1986.

Protokoll fört vid Bromarvs församlings kyrkoråds möte 09.07.1990.

Protokoll fört vid Bromarvs församlings kyrkoråds möte 10.10.1990.

Protokoll fört vid Bromarvs församlings kyrkofullmäktige möte 18.12.1990
jänte bilaga 1.

Protokoll fört vid Bromarvs församlings kyrkoråds möte 18.12.1990 jänte
bilaga 2.

Protokoll fört vid Bromarvs församlings kyrkoråds möte 21.01.1991 jänte
bilaga.

Protokoll fört vid Bromarvs församlings församlingsråds möte 02.02.1993.

Protokoll fört vid Bromarvs församlings församlingsråds möte 09.03.1993.

Protokoll fört vid Bromarvs församlings församlingsråds möte 26.03.1993.

Protokoll fört vid Ekenäsnejdens kyrkliga samfällighets gemensamma kyrkoråds möte den 31.03.1993.

Protokoll fört vid Ekenäsnejdens kyrkliga samfällighets gemensamma kyrkoråds möte den 28.04.1993.

Utredning angående Bromarvs församling 14.05.1993 utförd av kontraktsprost Gunnar Weckström.

Samtycke från Guy Jonaeson av den 14.05.1993.

Protokoll fört vid Bromarvs församlings församlingsråds möte 21.05.1993.

Protokoll fört vid gemensamma kyrkofullmäktige för Ekenäsnejdens möte 02.06.1993.

Protokoll fört vid Bromarvs församlings församlingsråds möte 14.09.1993 jämte bilaga 3.

Skrivelse diarienummer 15/111/93 av den 16.09.1993 från Kyrkostyrelsen.

Skrivelse diarienummer 2796 av den 17.09.1993 från Domkapitlet i Borgå stift.

Protokoll fört vid Bromarvs församlings församlingsråds möte 12.10.1993 jämte kartbilaga.

Protokoll fört vid gemensamma kyrkorådet för Ekenäsnejden möte 10.11.1993.

Protokoll fört vid Bromarvs församlings församlingsråds möte 11.01.1994.

Protokoll fört vid gemensamma kyrkorådet för Ekenäsnejden möte 08.02.1995.

Protokoll fört vid Bromarvs församlings församlingsråds möte 14.03.1995.

Protokoll fört vid gemensamma kyrkorådet för Ekenäsnejden möte 15.03.1995.

Styckningsinstrument från förrättning nummer 213 425-9, Nylands lantmäteribyrå, 1994.

Protokoll fört vid Bromarvs församlings församlingsråds möte 23.05.1995.

Anhållan inlämnad av Guy Jonaeson den 23.05.1995.

Protokoll fört vid Bromarvs församlings församlingsråds möte 15.08.1995.

Anhållan inlämnad av Guy Jonaeson den 15.08.1995.

Protokoll fört vid Tenala och Bromarvs gemensamma församlingsrådsmöte den 12.12.1995.

Protokoll fört vid gemensamma kyrkorådet för Ekenäsnejden möte 03.01.1996.

Protokoll fört vid gemensamma kyrkofullmäktige för Ekenäsnejdens möte 10.01.1996.

Protokoll fört vid Bromarvs församlings församlingsråds möte 21.03.1996.

Protokoll fört vid Bromarvs församlings församlingsråds möte 18.04.1996.

Protokoll fört vid Bromarvs församlings församlingsråds möte 03.09.1996.

Protokoll fört vid Bromarvs församlings församlingsråds möte 10.09.1996.

Protokoll fört vid Bromarvs församlings församlingsråds möte 03.12.1996.

Protokoll fört vid gemensamma kyrkorådet för Ekenäsnejden möte 11.12.1996.

Protokoll fört vid gemensamma kyrkofullmäktige för Ekenäsnejdens möte 18.12.1996.

Protokoll fört vid Bromarvs församlings församlingsråds möte 22.05.1997.

Protokoll fört vid gemensamma kyrkofullmäktige för Ekenäsnejdens möte 21.03.2001.

Protokoll fört vid gemensamma kyrkofullmäktige för Ekenäsnejdens möte
28.05.2008.

Årsberättelse för Bromarvs församling 1993.

Årsberättelse för Bromarvs församling 1995.

Årsberättelse för Bromarv församling 1996.

Årsberättelse för Bromarvs församling 1997.

Vörå

Vörå församlings kyrkoarkiv

Protokoll fört vid Vörå församlings kyrkofullmäktige möte 30.05.2001.

Protokoll fört vid Vörå församlings kyrkofullmäktige möte 04.02.2010.

Byggnings Balk

1.1.1734/2

Lag

22.12.1983/1035	Lönelag för den evangelisk-lutherska kyrkan.
18.1.1985/60	Byggnadsskyddslag.
27.4.1990/391	Lag om upphävande av lönelagen för den evangelisk-lutherska kyrkan.
27.4.1990/393	Lag om ändring av lagen om de evangelisk-lutherska församlingarnas boställen och fonder.
26.11.1993/1054	Kyrkolag.

Förordning

19.7.1892/29b	Angående presterskapets i de evangelisk-lutherska församlingarna uti Finland boställen.
4.5.1990/420	Förordning om ändring av förordningen angående verkställighet av lagen om de evangelisk-lutherska församlingarnas boställen och fonder.
8.11.1990/1055	Kyrkoordning

Pro gradu avhandlingar, Åbo Akademi

Backström, Harry S

2008

Esse prästgård. Prästboställe och kulturhärd. Otryckt pro gradu-avhandling i kyrkohistoria. ÅAB.

Hägglom, Åsa

2004

Rosenlunds prästgård. Kulturhärd och prästboställe. Otryckt pro gradu-avhandling i kyrkohistoria. ÅAB.

Förteckning över tidningsartiklar som använts som källmaterial

Tidning	Datum	Sida
Vasabladet	12.02.2005	-
Vasabladet	24.06.2008	1, 5
Sydösterbotten	03.07.2008	-
Österbottens Tidning	16.12.2008	-
Österbottens Tidning	19.01.2009	-
Vasabladet	14.08.2009	4
Västra Nyland	28.11.2009	-
Sydösterbotten	25.03.2010	-
Österbottens Tidning	28.11.2010	-
Kyrkpressen	10.02.2011	6
Kyrkpressen	05.05.2011	7
Annonsbladet	19.05.2011	4
Åbo Underrättelser	17.06.2011	15
Kyrkpressen	22.06.2011	5
Österbottens Tidning	22.06.2011	3
Kyrkpressen	07.07.2011	4
Österbottens Tidning	08.07.2011	2
Vasabladet	28.08.2011	3
Borgåbladet	12.11.2011	12
Borgåbladet	03.12.2011	3
Kyrkpressen	15.12.2011	4

Kyrkpressen	26.01.2012	5
Kyrkpressen	01.03.2012	3–4
Västra Nyland	09.06.2012	8
Västra Nyland	12.06.2012	-
Kyrkpressen	05.07.2012	2–3
Åbo Underrättelser	05.07.2012	3
Kyrkpressen	25.10.2012	2–4
Annonsbladet	20.12.2012	2
Kyrkpressen	10.01.2013	3
Kyrkpressen	04.07.2013	1, 4
Kyrkpressen	12.09.2013	4
Kyrkpressen	24.10.2013	1, 4–5
Kyrkpressen	14.11.2013	5

Förteckning över elektroniskt material	Hämtat
http://www.borgastift.fi	15.01.2008
http://www.enksf.fi/	15.01.2012
http://www.kulturmiljo.fi/read/asp/rsv_kohde_det.aspx?KOHDE-ID=5117	15.01.2012
http://www.kulturmiljo.fi/read/asp/rsv_kohde_det.aspx?KOHDE-ID=4833	15.01.2012
http://www.pargas.fi/web/kommuninfo/sv_SE/om_pargas/	04.02.2012
http://www.vaasaevl.fi/Seurakuntayhtyma/Default.aspx?id=322692	15.03.2012
http://www.pedersoreprosteri.fi/web/index.php?option=com_frontpage&Itemid=1	15.03.2012
http://evl.fi/EVLKuvailutiedot.nsf/	18.03.2012
http://www.sjundeaevl.fi/administration/	18.03.2012
http://www.voraforsamling.fi/	18.03.2012
http://www.karlebysvenskaforsamling.fi/forvaltning	18.03.2012
http://www.visitjugend.fi/swe/index.htm	18.03.2012
http://www.espoonseurakunnat.fi/web/esbo-svenska/forvaltning1	18.03.2012
http://www.borgastift.fi/kontakt/prosterierna/	18.03.2012
http://www.turunseurakunnat.fi/portal/se/kyrkliga_samfalligheten/vad_for_en_samfall...	18.03.2012
http://www.vafo.fi/pargas-kyrkliga-samfallighet	18.03.2012
http://www.standreas.fi/sv	18.03.2012
http://www.kyrklattsvenska.fi	19.03.2012
http://evl.fi/EVLKuvailutiedot.nsf/	19.03.2012
http://www.lapinjarvievl.fi/index.php?	19.03.2012
http://www.porvoonseurakunnat.fi/se/samfalligheten/forsta+sidan/	19.03.2012
http://www.borgastift.fi	16.06.2012
http://svenska.yle.fi/artikel/2012/06/01/prastgardar-kanske-till-salu-i-raseborg	08.08.2012
http://www.olauspetri.fi	01.10.2012
http://www.borgastift.fi/kontakt/forsamlingarna/	31.12.2012

http://torgare.jimdo.com/stiftelsen.php	06.01.2013
http://www.borgastift.fi/kontakt/forsamlingarna/	11.01.2013
https://www.turunseurakunnat.fi/portal/fi/seurakunnat/	23.10.2013
http://www.alandstidningen.ax/kultur/nu-lamnar-prasten-prastgarden	17.12.2013
http://borgastift.fi	10.01.2014

Tryckta källor och anförd litteratur

Björkstrand, Gustav

2012 Jacob Tengström. Universitetsman, kyrkoledare och nationsbyggare. Helsingfors.

Byaforskarna i Överesse

2002 Hej om tu ir från Esse, å hej entå! Berättelser och bilder från Överesse. Jakobstad.

Ekstrand, Sixten

2008 I skuggan av Kyrkspira och Industritorn. Jakobstads församling 1907–2007. Jakobstad.

Fagerlund, L. W.

1878 Anteckningar om Korpo och Houtskärs socknar. Sommarstudier af L.W. Fagerlund. Helsingfors.

Finlands svenska prästhemsförbund r.f.

2011 Oss emellan. Sommaren 2011.

Giertz, Martin

2009 Svenska prästgårdar. Stockholm.

- Godenhjelm, Hugo
1935 Suomen pappilat. Helsinki.
- Hirsjärvi, Sirkka m.fl.
2009 Tutki ja kirjoita. Hämeenlinna.
- Hirsjärvi, Sirkka och Hurme, Helena
2000 Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö.
Helsinki.
- Knapas, Marja Terttu m.fl.
2009 Suomalaiset pappilat. Kulttuuri-, talous- ja rakennushistoriaa.
Hämeenlinna.
- Kyrkostyrelsen
2011 Statistisk årsbok för kyrkan 2010. Helsingfors.
1990 Kyrkostyrelsens cirkulär 10/ 1990. Helsingfors.
- Larsson, Sam m.fl.
2005 Forskningsmetoder i socialt arbete. Lund.
- Merton, R.K. m.fl.
1990 The focused interview: A Manual of problems and procedures.
New York, USA.

Miles, Matthew.B. och Huberman A.Michael.

1994 Qualitative data analysis: An expanded sourcebook.
Kalifornien, USA.

Mårtensson, Bernt m.fl.

2000 En bok om Houtskär. Del II. Vasa.

1997 En bok om Houtskär. Del I. Vasa.

Nedervetil församling

2003 Nedervetil församling 250 år. Vasa.

Nikander, Gabriel (red.)

1955 Pargasbygdens historia I. Pargas.

Olsson, Henny och Sörensen, Stefan

2007 Forskningsprocessen. Kvalitativa och kvantitativa perspektiv.
Stockholm.

Opetusministeriö

1982 Pappilatyöryhmän mietintö. Helsinki.

Patel, Runa och Davidson, Bo

1994 Forskningsmetodikens grunder. Att planera, genomföra och
rapportera en undersökning. Lund.

Remmer, Christina

1986 Prästgårdar på Åland. Byggnadshistoriska studier. Mariehamn.

Salomäki, Matti

1994 Vaasan läänin vanhat pappilat 1700-luvulta 1920-luvulle.
Vaasa.

Soikkeli, Anu

2000a Suomen vanhat pappilat – menneisyyden tulevaisuus, osa I.
Diss. Oulu.

2000b Suomen vanhat pappilat – menneisyyden tulevaisuus, osa II.
Diss. Oulu.

Storå, Nils

1982 Torgare prästgård i Kronoby. Kronoby.

Suistoranta, Kari

1985 Paraisten historia. Turku.

Suomen kirkon pappisliitto

1969 Suomen evankelis-luterilaisen kirkon matrikkeli.
Seurakuntamatrikkeli. Helsinki.

Ulfvens, Birger

1991 Historien om en prästgård. Bakgrunden till prästgårdsmuseet i Korsnäs. Vasa.

Vikström, Kerstin och Erik (red.)

2007 Det lyser i prästgårdsfönstret. Helsingfors.

Wessman, Bo

2008 Två kyrkor. Bromarfs kyrkor och församling. Ekenäs.

Yin, Robert K.

2006 Fallstudier: design och genomförande. Malmö.

2003 Applications of Case Study Research. London.

Årsbok för Borgå stift

2012 Identitet. Vasa.

2009 Helig. Vasa.